

ХРИСТИЯНСЬКИЙ ДУХОВНО-ПРОСВІТНИЦЬКИЙ ЧАСОПИС

3/2016 www.slovovchitelyu.org

Слово ВЧИТЕЛЮ

МАЄМО ДОБРУ НОВИНУ!

Наше кредо:

«Нести Слово Боже — ось наша мета,
щоб кожний учитель був учнем Христа!»

Головний редактор	Тарас Приступа
Науковий редактор	Василь Жуковський
Літературний редактор	Світлана Филипчук
Дизайн і верстка	Віктор Дегтярьов
Менеджер з розповсюдження	Аркадій Сльоза
Відповідальна за випуск	Надія Доля

Редакційна колегія: Тетяна Артерчук, Олена Бесараб, Олег Блощук, Адриан Буковинський, Василь Вепрук, Світлана Власова, Олександр Вознюк, Сергій Головін, Валерій Громов, Сергій Гула, Наталія Жигайло, Руслана Ковальчук, Оксана Матласевич, Василь Махлюк, Людмила Москальова, Дар'я Новікова, Олег Огірко, Микола Плаксіні, Оксана Ревінкель, Оксана Рудь, Ганна Самолюк, Тетяна Саннікова, Ірина Сіданіч, Любомир Турчак, Галина Шевченко.

**Засновник і видавець —
Міжнародна громадська організація
«Надія — людям»**

Адреса: а/с 116, м. Рівне, 33028, Україна.
Телефон/факс: (0362) 63-79-76
e-mail: slovo@hopetopeople.org

Видається за сприяння:

— Всеукраїнського благодійного фонду
«Східноєвропейська гуманітарна місія»;
— Громадської організації «Культурно-просвітницький
Центр сприяння розвитку християнської культури та освіти»;
— Науково-дослідницької лабораторії християнської етики,
християнської психології та християнської педагогіки
НаУ «Острозька академія».

Часопис зареєстровано в Міністерстві юстиції України.
Свідectво про державну реєстрацію: серія КВ
№ 12846-1730Р від 27 червня 2007 р.

Передплатний індекс — 99864.

Поштові на видання часопису просимо надсилати
поштовим переказом на адресу МГО «Надія — людям»
з позначкою: «Поштові на часопис „Слово вчителю“»,
або на рахунок: МГО «Надія — людям»,
р/р 26007054714168, ПАТ КБ «Приватбанк», МФО 333391,
ЄДРПОУ 21081735 з позначкою:
«Поштові на часопис „Слово вчителю“».

За умови передруку матеріалів посилання
на часопис «Слово вчителю» обов'язкове.

Рукописи не рецензуються і не повертаються.
Редакція залишає за собою право редагувати і,
за необхідності, скорочувати матеріали.

Посилання на Біблію або цитування окремих біблійних
текстів позначаються умовними скороченнями.
Список скорочень назв книг зазвичай подається
у виданнях Біблії. Посилання зазначаються
з дотриманням принципу «книга-розділ-вірш»
і розділяються знаками пунктуації. Наприклад:
Ів. 19:6–11, 13–20, 25–28; 1 Кор. 1:18–24.
Фрагменти з одного розділу розділяються комою (,),
а різні книги або розділи відокремлюються
крапкою з комою (;).
Якщо в тексті не зазначено інше, усі біблійні посилання
взято з Біблії в перекладі проф. Івана Огієнка.

Фото на обкладинці Тетяни Оборіної

Надруковано: ТОВ фірма «Принт Хауз»,
33024, вул. Старицького, 50а, м. Рівне, тел. (0362) 62-34-68.
Наклад 2000 прим.

© «Слово вчителю» © МГО «Надія — людям»

Мир вам!

Дорогі друзі, шановні читачі, своє звернення до вас хочемо розпочати із запитання. Як ви оцінюєте країну, у якій живете? Тільки щиро! Це благословенний Богом край із родючими ґрунтами, дивовижною природою, співучими й працьовитими людьми, як зазвичай кажуть про Україну, який обов'язково оновиться, підніметься, здолає всі труднощі й заживе багато й щасливо? Чи безперспективна країна, яку «якщо не розкрадуть, то продадуть», і коли є найменша можливість, потрібно втікати звідсіля, бо нічого доброго чекати не доводиться?..

Звичайно, можна сказати, що це дві крайнощі, а істина лежить десь посередині. Але від того, куди спрямований вектор нашого мислення, залежить напрям нашого руху й усе, що його спричиняє й мотивує.

Визначаючись зі своєю громадянською позицією, важливо опиратися на християнські цінності й послуговуватися біблійними критеріями.

Ось кілька з них:

«Було тобі виявлено, о людино, що добре, і чого пожадає від тебе Господь, нічого, а тільки чинити правосуддя, і милосердя любити, і з твоїм Богом ходити сумирно» (Мих. 6:8).

«Шукайте ж найперш Царства Божого й правди Його, а все це вам додасться» (Мт. 6:33).

«Ідіть по цілому світові, та всьому створінню Євангелію проповідуйте!» (Мк. 16:15).

Хтось сказав, що у достатку Бог перевіряє нашу вдячність, у бідності — наше задоволення, у темноті — нашу віру, у будь-який момент — наш послух!

На сьогоднішній день в Україні маємо повну свободу віросповідання.

Маємо Біблію рідною, зрозумілою мовою.

Маємо можливість поклонятися Богові в тому храмі, до якого найбільше прихильне наше серце.

Можемо вільно ділитися своїми переконаннями з оточуючими людьми.

Можемо наставляти своїх дітей у християнській вірі.

Це величезна й незаслужена милість нашого Бога! Тому, друзі, попри всі негаразди, труднощі й проблеми проголошуймо Добру Новину, благу звістку для всіх нас (і це тема нинішнього випуску часопису «Слово вчителю»), якою є наш Господь Ісус Христос. Він явив нам святість Бога-Отця, викрив гріховність кожної людини, показав приклад досконалого життя й завдяки Голгофській жертві проклав шлях до його досягнення. Відтепер кожна людина через віру, покайня, примирення з Богом, усиновлення Ним і життя в освяченні може досягти Неба.

Позаконфесійна, позачасова, неупереджена, нелицемірна, чиста, вічна і свята Євангелія!

Наповнюймося нею, живімо згідно з нею й запалюймо нею світ! 🌟

3 повагою – редакційна колегія

Зміст

ПОГЛЯД ФАХІВЦЯ

- 4** Майже італійська зустріч
Микола Плаксін

АКТУАЛЬНА ТЕМА

- 6** Євангелії — Блага Вістка про безмежну
Божу любов до людства
Олег Огірко
- 9** Чотириєвангеліє
Олег Блошук

СТУДІЇ БІБЛІЇ

- 11** Уподібнюватися Творцю.
Чеснота: віра
Любомир Турчак

ЗНАЙОМСТВО

- 13** Надія — дітям
Інна Алконова, Руслана Ковальчук,
Наталія Сухина

НАУКА І ХРИСТІЯНСТВО

- 16** Біблійна ієрархія рівнів персональної
етики
Сергій Головін

ПОДІЇ

- 18** Підготовка до сімейного життя
Галина Докторович
- 19** Переваги впровадження духовних
цінностей в освіту
Данієлка Саксон, Інна Сокольська
- 20** Семінар біля лінії фронту
Олег Блошук
Духовне виховання дошкільників в
Україні
Аркадій Сльоза
- 21** Сходинки духовності
Валерія Докторович
- 22** Юні знавці Біблії — 2016
Світлана Власова

МЕТОДИКА І ДОСВІД

- 26** Нотатки вчителя
Софія Прокопчук
- 28** Стежинка до Бога
Таїсія Яременко
- 29** Любов понад усе
Ірина Кирильчук, Людмила Савчук
- 31** Страждання Ісуса Христа
Тетяна Окисюк

- 36** Бог — це батько, який любить так,
як мама
Сестра Єремія
- 37** Прозріння
Ганна Самолюк
- 39** Кардинальна зміна життя
Наталія Рудницька
- 41** Основи християнського світогляду
Галина Радик
- 43** Біблійна астрономія (заняття 1-2)
Алла Кириченко

ХРИСТІЯНСТВО І МИСТЕЦТВО

- 45** Сім слів Спасителя на хресті
Олег Блошук
- 48** Іван Крамської «Христос у пустелі»,
Микола Ге «Голгофа»
Людмила Соловйова

МОЛОДЬ У ПОШУКУ

- 50** Моє ремесло, ярмо і весло
Артем Приступа

КОНТРАСТИ

- 51** Сепаратизм і Слово Боже
Юрій Петренко

АСПЕКТИ ЗДОРОВ'Я

- 52** Умови гарного травлення
Тетяна Остапенко

СПРАВИ СІМЕЙНІ

- 54** Господні дари
Оксана Попеску

РОЗДУМИ ДУШІ

- 56** Піаніно
Ольга Казьміна (Новікова)
- 58** Син Мій улюблений...
Оксана Смірнова

Майже італійська

ЗУСТРІЧ

Раїса Іванівна Євтушенко – головний спеціаліст загальної середньої та дошкільної освіти Міністерства освіти і науки України. Відмінник освіти України. Нагороджена нагрудним знаком «Василь Сухомлинський» МОН України. Має 15 років педагогічного стажу й ось уже 16 років працює в МОН України. Фах – історія, правознавство, християнська етика.

Ми завітали до невеличкого італійського кафе в славному місті Києві, куди запросили й нашу гостю. Майстерні руки кухаря біля великої італійської печі відразу привернули нашу увагу. Настільки вправно він жонглював майбутньою піцою! А пряні аромати збуджували апетит. Ось у такій приємній атмосфері відбулася наша майже італійська зустріч із пані Раїсою.

Ми вже певний час співпрацюємо, опікуючи освітянські проекти, що сприяють розвитку християнських духовно-моральних цінностей у молоді. Цього разу зустрілися, насамперед, щоб підбити підсумки Всеукраїнського турніру юних філософів і релігієзнавців, який відбувся на Полтавщині в травні цього року. Запрошуємо й вас до нашої бесіди, сідаймо разом за столик.

Зі сліпучою усмішкою, швидко привітавшись, пані Раїса по-діловому приєднується до нашого гурту.

— Добрий день, шановна Раїсо Іванівно! Дякуємо, що у своєму щільному графіку знайшли час і можливість поспілкуватися. Пропонуємо розпочати нашу невеличку бесіду з філософського питання: що таке, на Вашу думку, хороше виховання й хороша освіта? Чи є хороша освіта запорукою хорошого виховання?

— Виховання та освіта. Це справді дуже глибоке питання, і далеко не завжди ці поняття сумісні в житті однієї й тієї ж людини. Чимало освічених людей живуть без будь-яких моральних пересторог. Вихованість людини¹ не залежить від кількості засвоєних знань. Маємо історичні приклади того, що людина могла бути неосвіченою, але вихованою.

Можу навести приклади й зі свого особистого життя. Життя багатьох людей, яких я знала з дитинства, припало на важкі роки Другої світової війни. Так склалося, що дехто з них навіть не вмів читати й писати, але це були виховані люди, дуже добрі й уважні до оточуючих, щирі та людяні, і такі, які зрештою дуже добре виховали своїх дітей.

— Звідки ж береться така вихованість?

— Якщо дивитися на це питання через призму християнської етики, то і освіта, і виховання починаються із пошани до Бога, засвоєння та виконання Божих заповідей, зокрема загальновідомих Десяти заповідей.

Зрозуміло, що все це виховується насамперед у сім'ї. Ми не можемо сказати, що воно закладається вже при зачатті. Як то кажуть, гени не блохи — їх із себе не виведеш 😊. Однак дуже багато залежить від того, у якій сім'ї народжується дитина, а потім — у якій родині вона зростає, яким заняттям віддає перевагу, які друзі, учителі, наставники будуть поруч із нею.

¹ Уміння добре поводити себе в товаристві, володіти своїми почуттями, бути корисною в соціумі. — Прим. ред.

— Нещодавно Ви побували на II Всеукраїнському турнірі юних філософів і релігієзнавців, очевидно, там зібралась молодь і освічена, і вихована. Яке Ваше враження?

— Турнір відбувався на початку травня на Полтавщині — на базі дитячого спортивно-оздоровчого центру «Горизонт» (с. Запсілля, Кременчуцький р-н). Його мета — популяризація філософських знань серед учнівської молоді та духовно-морального виховання школярів. Для участі в турнірі прибули 11 команд із різних регіонів України: Полтави, Харкова, Сум, Черкас, Житомира, Коростишева, Кривого Рогу, Івано-Франківської та Волинської областей.

На відкритті турніру поряд із представниками влади та освітянами до команд-учасниць зверталися представники духовенства. Знаковими були слова віце-ректора Полтавської місіонерської духовної семінарії преосвященнішого Веніаміна єпископа Новосанжарського. Звертаючись до молоді, владика Веніамін сказав:

«Дорогі наші юні філософи! Я вийшов до вас, і більшість чекає, що я зичним голосом скажу нудні або мало-значні для юного життя побажання або поради. А я хочу лише нагадати, що є початком філософії. Це «здивування»! Я буду молитися, щоб вас відвідало це захопливе почуття максимум разів за наступні чотири дні. Бог створив такий чудовий світ, не менш чудових вас і надав цьому такий імпульс, таку динаміку, що нового вистачає з надлишком на довге й щасливе життя. Якщо ви будете вести

II Всеукраїнський турнір юних філософів і релігієзнавців

себе по-людськи, по-християнськи, знайомитися, ділитися знаннями, шукати позитивних емоцій, але не здобудете призових місць за гру — ви поїдете з морем радості, і спогади про ці дні будуть викликати добру усмішку мінімум рік. А ось якщо зосередитесь лише на грі й не помічатимете нічого й нікого навколо, радість від грамоти або диплому 1-го, 2-го, 3-го місця триватиме максимум кілька годин. Отож, дивуйтеся, за словом апостола Павла, «завжди радійте», нехай Господь буде вашим помічником і натхненником!»

— Ви були й на попередньому турнірі. Що цього разу було нового, яку динаміку спостерігаєте?

— Розповім один приклад, який, як на мене, багато про що говорить.

Цього року у фінал вийшли дві групи дітей. І треба було в кожній групі визначити найкращу команду, і це мало бути перше місце. І ось, уже десята година вечора, а виходить так, що обидві команди абсолютно рівні, з однаковою кількістю балів, і ми не знаємо, що нам робити... Ми ж не можемо дати чотири перші місця, бо така сама ситуація в іншій групі. Тому запропонували командам самим визначитися: або ми завтра о шостій годині починаємо суперфінал, або зараз проводимо бліц і вже за результатами бліцу визначаємо найкращу команду. Команди вибрали бліц, пояснивши тим, що все одно не зможуть спати 😊.

Після завершення бліцу на перше місце вийшла команда з Харкова, перемігши полтавчан.

І ось тут розпочалося найцікавіше, заради чого взагалі треба було проводити цей турнір. Харківські діти дякували полтавській команді за те, що вони такі «класні», що вони під час всього турніру багато чого в них навчилися: як правильно полемізувати, яким чином краще готувати й представляти доповіді. Це було несподівано, цікаво й насправді неперевершено. Полтавська команда опанувала себе, і діти теж почали дякувати партнерам за хорошу гру.

Особисто мені було дуже цікаво спостерігати полеміку між полтавською та харківською командами протягом усього турніру. І ось такий яскравий добрий фінал!

Як відомо, диплом переможця олімпіади дає його власникові додаткові бали при вступі у вищі навчальні заклади. Зауважу, що турнір не дає ніяких пільг учасникам. Однак діти з великим задоволенням приїжджають сюди подискутувати, поспілкуватися, подружитись.

І географія учасників, яка була в цьому році, для нас дуже важлива. Адже поряд із християнським вихованням одне з найголовніших наших завдань — єднання України. Таким чином змінюються діти, змінюються викладачі і, звичайно, змінюється наша країна. Як би пафосно це не звучало, але це насправді так.

— Дякуємо за цікаву розповідь. Будь ласка, кілька слів про Ваше бачення майбутнього цього турніру.

— Переконана, що такі турніри мають право на життя. Я впевнена, що третій турнір ми обов'язково проведемо. Ми не будемо прив'язуватись до підтримки якоїсь однієї церкви. У проведенні першого турніру в Зарваниці (див. «Слово вчителю», № 3/2015) нам дуже допомогла Українська греко-католицька церква. У Полтаві — Українська православна церква. У наступному році ми всіх нинішніх організаторів запрошуємо в журі, але будемо намагатись провести його на базі одного з обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти.

— Що Ви можете сказати про духовно-моральний компонент у сучасній українській освіті?

— З боку переважної більшості вчителів, батьків і дітей думки з цього приводу збігаються.

Учителі зацікавлені в тому, щоб у них були виховані, високоморальні учні.

Батьки також зацікавлені в тому, щоб їхні діти були виховані, високоморальні й могли забезпечити їхню старість, щоб керувалися християнськими цінностями й шанували своїх батьків.

А для дітей — то це їхнє життя: як вони будуть ставитись до інших, так і люди будуть ставитися до них. Це варто пам'ятати.

Проте я розумію, що минулі роки не просто безбожництва, а такого страшного войовничого атеїзму наклали свій відбиток на все наше суспільство, і не так-то просто й легко духовно-моральне виховання прокладає собі дорогу.

— Ваші побажання читачам часопису «Слово вчителю»

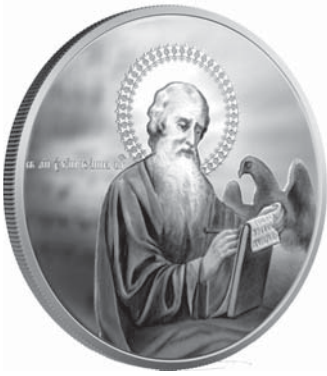
— По-перше, побажання миру та злагоди в нашій державі. На турнірі, про який ми згадували, були різні діти. Були віруючі діти, які представляли свої церкви, і також були невіруючі, які не приховували цього, але всім було цікаво брати участь саме у філософському турнірі. І Слово сіялось. Це дуже важливо — уміти спілкуватися!

Тому всім бажаю ще раз миру, злагоди, добра й успіхів у християнському вихованні підростаючого покоління.

Час швидко минає, як аромат запашної кави, залишаючи за собою лише спогади, а якими вони залишаться після нас, залежить від кожного зокрема. ☺

Микола Плаксін

Євангелії – Блага Вістка про безмежну Божу любов до людства

**Бо я не соромлюсь Євангелії, бо ж вона сила Божя на спасіння кожному, хто вірує, перше ж юдеєві, а потім гелленові.
Рим. 1:16**

**Я вивчав основи віри, читав книги оборонців віри та її противників, обдумував усе, що свідчило за віру й проти неї. Так отримав я найсильніші докази, щоб переконати розум... Я не соромлюся Євангелії.
Алессандро Вольта, італійський фізик**

ЄВАНГЕЛІЄ — ДОБРА НОВИНА

Євангеліє (Εὐαγγέλιον із грецької — «Добра Новина») — це Благовість. На початку свого прилюдного виступу Ісус Христос у родинному місті Назареті (із єврейської — «місто цвіту») Сам назвав Свою діяльність благовістуванням, благою вісткою, доброю новиною про Царство Боже. «На Мені Дух Господній... Послав Він Мене проповідувати полоненим визволення, а незрячим прозріння, відпустити на волю помучених...» (Лк. 4:18). Євангелія — Добра Новина, по-церковнослов'янському Благая Вість, Благовість. Учення Ісуса Христа називали Євангелією — Благовістю, а згодом, і книги, що описували життя, діяльність та науку Ісуса Христа, перші християни називали Євангелією.

Євангелії від Матвія, Марка, Луки та Івана належать до історичних книг Нового Завіту. Новий Завіт писали грецькою та арамейською мовами протягом 50 років після вознесіння Ісуса Христа. Арамейською, тобто староєврейською, мовою говорив, властиво, Сам Христос. Умираючи на хресті, розп'ятий Ісус промовляє останні слова арамейською мовою: «Елі, Елі, лама савахані?», що дослівно означає: «Боже Мій, Боже Мій, нащо Мене Ти покинув?» (Мт. 27:46). Розпінателі в той час насміхалися з Христа, думаючи, що Він кличе пророка Іллу на поміч, а Христос молився словами Псалму 22 (21) до Свого Отця.

Новий Завіт складається з 27 книг, до яких належать чотири Євангелії та Дії апостолів, що складають історичні книги, повчальні (листи апостолів Павла, Якова, Петра, Івана, Юди-Таддея) та пророча книга Івана Богослова Одкровення (Апокаліпсис). Євангелістами, що проповідували науку Христа Господа, розповідали про Нього Самого,

Його життя, були: Матвій (Матей або Матфей), Марко, Лука та Іван (Йоан або Іоанн). Із них тільки улюблений учень Іван і колишній митар Матвій (Левій) були апостолами (з грецької ἀποστόλου — «посланці») Ісуса Христа. Марко був учнем, тлумачем та перекладачем апостола Петра, а Лука — лікар і художник, що, за переданням, першим змалював Матір Ісуса Христа, був секретарем апостола Павла. Сам Павло не належав до числа 12 апостолів, бо спочатку переслідував християн.

Найбільш читаними є книги Нового Завіту, які щодня й щосвята в східній традиції читають у церквах, починаючи з Пасхи, з першого розділу Євангелії від Івана. Протягом цілого року вичитуються всі історичні та повчальні книги, крім пророчої.

Три перші Євангелії є синоптичні (дослівно — «з одного погляду»), бо зближені за змістом і простим описовим укладом, а Євангелія від Івана є доповненням до перших трьох, писана в глибокому філософському розумінні. Славний лист (1 Кор. 13) апостола народів Павла, якого євангелізував Сам Христос, оспівує гімн любові. У першому посланні Івана Богослова дається найзмістовніше і найкоротше визначення Бога — «Бог є Любов», що відповідно звучить грецькою мовою: «ο θεος αγάπη εστιν» (1 Ів. 4:8).

Євангелія від Матвія (писана єврейською, а потім редактована арамейською мовою в 50–60 рр.) починається від народження й дитячих років Ісуса Христа, потім описує діяльність Ісуса в Галілеї й суміжних країнах та в Юдеї та Єрусалимі (із єврейської — «володіння миру»). Закінчується вона оповіданнями про страждання, смерть і прославлення Ісуса Богочоловіка.

Марко розпочинає Євангелію (писана грецькою після 64 р.) одразу ж після прилюдного виступу Предтечі Христа — Івана (Йоана) Хрестителя. Опісля розповідає про діяльність Ісуса в Галілеї, потім Переї¹ та Юдеї, закінчуючи описом Його страждань, смерті та прославлення.

Лука починає Євангелію (писана грецькою мовою в 75–80 рр.) від сповіщення ангелом звістки про народження Предтечі, доповнює її подією народження

¹ Перея — так у греко-римську епоху називали багаті пасовищами області на схід від річки Йордан. При Іроді Антипі (4 р. до Р. Х. – 39 р. після Р. Х.) була виділена в тетрархію («четверту частину держави»). Місце діяльності Івана Хрестителя та Ісуса Христа.

і дитячих літ Христа. Потім оповідає про приготування Його до прилюдної діяльності, а пізніше — про Його вчинки, навчання в дорозі через Перею до Юдеї. У кінці описує діяльність Ісуса Христа в Єрусалимі, Його страждання й прославлення.

Євангеліст Іван починає Євангелію (писана грецькою мовою в кінці I ст.) прологом про Предвічне Слово-Бога: «Ὡς ἀρχὴ ἦν ὁ Λόγος καὶ ὁ Λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν καὶ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος», що з грецької мови означає: «Споконвіку було Слово, а Слово в Бога було, і Бог було Слово» (Ів. 1:1). У православних і греко-католицьких храмах чуємо читання Євангелії від Івана на Пасху старослов'янською, українською, грецькою мовами, а також латинською мовою: «In principio erat Verbum et Verbum erat apud Deum et Deus erat Verbum». Іван Богослов розповідає про хрещення Ісуса Христа над Йорданом, про діяльність у Єрусалимі, Юдеї, Самарії, Галілеї. Описує оповідає, як Ісус Христос об'являє Своєю божественністю перед ворогами — єврейськими старшинами, фарисеями та саддукеями в Юдеї та в Галілеї, а потім перед Своїми учнями та про справу відкуплення — страждання, смерть і воскресіння. Євангелія від Івана відрізняється від інших Євангелій за композицією та змістом. Апостол Іван Богослов у своєму творі представляє Ісуса Христа споконвічним Словом (Логосом) та Спасителем всього людства.

ІСУС ХРИСТОС — БОГОЧОЛОВІК, ВОПЛОЧЕНЕ БОЖЕ СЛОВО

Євангелісти навчали, що: Ісус є Христос (Матвій); Він є Божий Син (Марко); Він — Спаситель, Відкупитель (Лука), а тому ще в перших століттях християнства вживався акростих «ΙΧΘΥΣ» (у перекладі з грецької — «риба»), який представляв аббревіатуру Ісуса Христа.

Сакральне (священне) мистецтво Церкви надає чотирьом євангелістам такі символи: людина (Ангел) — символ євангеліста Матвія (Матея), бо він представив людську природу Спасителя; лев — символ євангеліста Марка, бо він оголосив про царську гідність Христа; віл — символ євангеліста Луки, бо він показав священницьку сутність Христа; орел — символ євангеліста Івана, за піднесений політ його віри (згідно з ученням св. Єроніма).

Євангеліські притчі Ісуса (коротенькі, видумані оповідання, у яких Ісус Христос, використовуючи образи з природи або людського життя, через порівняння наочно пояснював Своїм слухачам надприродні правди про Царство Небесне) — це перлини моральності, у яких молода людина може вибрати ідеал для наслідування. Мета Ісусових притч — довести людям, що Він є Спасителем. Його притчі — невичерпне джерело християнської моралі. Христос пояснює, чому говорить до людей у притчах, бо «вони, дивлячися, не бачать, і слухаючи, не чують, і не розуміють» (Мт. 13:10–17). Найбільш повно науку Христа через притчі подають апостоли Матвій, Марко і Лука, а євангеліст Іван найглибше вияснює мету й особливості Ісусових притч, що відкривають Його месійне завдання як Сина Божого.

Одного дня Ісус Христос, сівши коло Галілейського моря, цілий день оповідав притчі. Це був день притч. Цикл притч про Царство Боже складають наступні: про сіяча, про кукіль, про зерно гірчиці, про закваску, про скарб та перлину і про невід. Притчі про заблукану вівцю, загублену драхму, блудного сина (милосердного батька) оповідають нам про безконечне Боже милосердя. Притча про митаря і фарисея дає знання про покору й гордість, а притча про доброго самарянина — про милосердя. Притча про весільний банкет навчає нас того, що треба вести чесне життя

в Божій ласці, а притча про багача і Лазаря вчить і справам милосердя. Притчі про немилосердного боржника й несправедливого суддю говорять про прощення ближніх і наполегливість, а притча про робітників у винограднику — про те, що не треба бути заздрисним. Притча про 10 дів і про таланти говорить нам про заохоту до добрих діл і дбайливе використання наших здібностей. Притча про двох синів навчає послуху, а притча про багача каже нам більше дбати про наше духовне збагачення.

Головним героєм усієї Біблії є Христос. У Старому Завіті Він представлений прообразами, а в Новому Завіті, у Євангеліях, подано життєпис Ісуса Христа. Для віруючої людини Ісус Христос є найвищим авторитетом.

«Так само й Син Людський прийшов не на те, щоб служили Йому, а щоб послужити, і душу Свою дати на викуп за багатьох!» (Мт. 20:28).

«Ісус Христос учора, і сьогодні, і навіки — Той Самий!» (Євр. 13:8) — єдиний Спаситель світу від зла та гріха.

Із змісту Євангелій довідуємося, що в Христі Богочоловікові є доброта без слабкостей, повага без засліплення, постійність без упертості, покора без приниження, наполегливість без малодушності. Він мав рідкісний авторитет і повагу, а Його стриманість завжди поєднувалась із великою доступністю та приязню. Христос непохитний перед гордістю та злобою, лагідний із немічними та розкаяними. У Нього немає ні млявості, ні підлості. Він рішучий і постійний у рішеннях, гнівний супроти тих, які споганюють святиню, повний гідності проти невігластва, суворий проти розпусників, таких як Ірод.

Його тверда воля покірно схиляється з пошаною перед Небесним Отцем і земними батьками. Він ніжно любить дітей і Своїх учнів, уважний на приязнь, чутливий до людських терпінь, живе красою природи й нею прикрашає свої притчі. У Його дуже чутливому серці ніколи немає місця на щось вульгарне, банальне чи солодке. Психологічна й моральна рівновага Ісуса Христа без химерності, дивацтва й аномалій, які зустрічаються в житті надзвичайних людей. Його синівська побожність, відданість без афішування, без містичних пересад.

Христос — правдива й досконала людина, Він Богочоловік — Воплочене Боже Слово. Ісус Христос має дві природи: Божу і людську, які не є змішані, ні змінені, але відмінні. Богочоловік є повний, звершений чоловік, який має людську душу. Христос має Божу й людську волю. Він розмовляв як людина між людьми, сперечався з фарисеями, виявляючи їхнє лицемірство перед людьми. Жив нормальним життям людини, відчуваючи втому від подорожей, співчуваючи народам, який голодний ішов за Ним, пригортав любов'ю убогих і дітей, ласкаво зустрічав грішників, плакав над гробом Лазаря й над долею Своєї батьківщини. Його фізична витривалість проявилась під час довгих і стомлюючих подорожей, 40-денного посту, події Його вбогого життя повні терпінь та душевних переживань. Він мав енергійну волю. Погляд, поведінка й зовнішній вигляд Христа полонили уяву всіх людей. Христос є автором «золотого» правила етики: «То ж усе, чого тільки бажаєте, щоб чинили вам люди, те саме чиніть їм і ви» (Мт. 7:12).

Перлинами моральності є сім слів розп'ятого на хресті Ісуса Христа:

1. «Отче, відпусти їм, бо не знають, що чинять вони!..» (Лк. 23:34), які закликають любити навіть ворогів.
2. «Поправді кажу тобі: ти будеш зо Мною сьогодні в раю!» (Лк. 23:43), які сказані до розбійника, що покався, та символізують те, що кожна людина має шанс покаятись за свої гріхи й буде прощена Господом.

3. «Елі, Елі, лама савахтані?» (Мт. 27:46; Мк. 15:34), які сказані староеврейською мовою і навчають любові до рідної материнської мови та віри в Провидіння Боже.
4. «Оце, жоно, твій син!», «Оце мати твоя!» (Ів. 19:26-27), які навчають пошани до матері.
5. «Прагну!» (Ів. 19:28), які свідчать, що Христос постійно бажає від нас любові й милосердя.
6. «Звершилось!» (Ів. 19:30), які навчають у покорі приймати Божу волю.
7. «Отче, у руки Твої віддаю Свого духа!» (Лк. 23:46), які навчають добровільно доручати Богові наше життя й турботи, які Він найкраще розв'яже.

Христос навчає: «Хто не за Мною, той супроти Мене» (Мт. 12:30; Лк. 11:23) — це максималізм Його вчення. Христос Господь закликає усіх: «...Навчіться від Мене, бо Я тихий і сердцем покірливий...» (Мт. 11:29). Християнська етика є етикою любові, бо її засновник Ісус Христос не тільки навчав моралі, але й життя Своє віддав заради спасіння всього людства: «Ніхто більшої любові не має над ту, як хто свою душу поклав би за друзів своїх» (Ів. 15:13).

Євангелія показує нам Христа Бога реально, історично, практично в житті. «Незнання Святого Письма є незнання Христа» (св. Єронім).

Божий Син освячує історію, людину й світ у всіх його закутках. Ось Блага Вість, Добра Новина приходу Ісуса Христа на землю. І в цьому суть усієї Євангелії. Бог — Любов, найдосконаліша любов. Чи може любов у найвищій досконалості бути байдужою до людської долі? Насправді це людина розірвала зв'язок із джерелом життя, захотіла стати абсолютном, бути «немов Боги, знаючи добро й зло» (Бут. 3:5). Вона закрила вухо на Божий голос, перетяла зв'язок любові й тим утратила невичерпну криницю життя. Ідолами людини — вчора і завжди — була ненаситна пожадливість і гордія життя (пор. 1 Ів. 2:16), а логічний наслідок служіння цьому ідолу — смерть. Сама людина не може піднятися до висот. Бог говорить до людини протягом історії, але людина не хоче слухати. Бог посилає пророків, але вона їх убиває. Тому Любов сходить на землю. Отець посилає Сина у світ. Син бере на Себе людське тіло, відчуває всі болі світу, щоб нарешті відкрити вуха людини, зігріти її студене серце, допомогти їй піднятися до висот.

БОГ Є ЛЮБОВ

«Так-бо Бог полюбив світ, що дав Сина Свого Однородженого, щоб кожен, хто вірує в Нього, не згинув, але мав життя вічне» (Ів. 3:16) — у цих словах увесь зміст Євангелії та найвищий вияв безконечної Божої любові до всього людства.

Євангельський закон любові: «Люби Господа Бога твого всім серцем твоїм, усією душею твоєю, всією думкою твоєю й усією силою твоєю», «Люби ближнього твого, як себе самого» (Мт. 22:37-39; Мк. 12:30-31; Лк. 10:27). Ісус Христос сказав, що «на цих двох заповідях увесь закон і пророки стоять» (Мт. 22:40). Бог створив цей світ, і тому Його любов до світу є надзвичайно великою, але Він прагне такої ж любові й від людини. Бог не наказує любити Його: хіба можна силою, наказом примусити любити себе? Господь просить, сподівається на взаємну любов, хоче, щоб людина чинила по любові. У грецькому тексті в Лк. 10:27 ужито «αγαπήσεις» (агапесейс), що може означати наказовий спосіб теперішнього часу для другої особи однини (люби), так і дійсний спосіб майбутнього часу для другої особи однини (любитимеш). Бог створив людину, і задум Його стосовно неї — уподібнення людини до Творця (Бут. 1:26-27). Бог є Любов, і тому Він прагне, щоб людина уподібнювалася до Нього, щоб людина

входила в простір любові. Виходження в цей простір любові охоплює два напрямки, що визначають весь простір: один вертикальний — любов до Бога, другий горизонтальний — любов до ближнього. Для людини більш наявним, таким, що слугить «лакомим папірцем» любові, є горизонтальний напрям. Тому Христос навчав: «По тому пізнають усі, що ви учні Мої, як будете мати любов між собою» (Ів. 13:35).

Мета Святого Письма — спасіння людини. Біблія не є теоретичним підручником, а інформує про досвіди, що зображують відкриття вічної правди. Святе Письмо найкраще читати з відповідним тлумаченням. Свавільне пояснення Біблії призводить до небезпеки, до поширення єресей (лжевчень), наприклад, що Христос не є Богом тощо. Вчення про роз'яснення Святого Письма зветься з грецької мови *ἐκχρησις* — екзегетика.

Біблія — це лист до нас Небесного Батька, це повчання дітям. Читання Святого Письма є: шануванням Бога; розважанням над нашим життям; молитвою, у якій Бога прославляємо, за все Йому дякуємо, перепрошуємо Його за наші гріхи й прохаємо в Нього всього потрібного й необхідного в житті; обов'язком здійснення всього того, чого навчає нас Господь Бог. Читаємо Біблію не для того, щоб довідатися, коли, де і як відбулася та чи інша подія, а що вона для нас означає, що Бог хоче нам сказати.

Святе Письмо має такі значення:

- духовне як своєрідна Божа педагогіка;
- алегоричне (приховане богословське значення) як утілення в конкретному художньому образі Старого Завіту абстрактного поняття Нового Завіту, яке вчить у що вірити;
- моральне (тропологічне), яке відкриває звичаї та поведінку конкретних постатей і вчить про те, що треба робити;
- аналогічне (тайнственне) значення як перенесене з проблем матеріальних у духовні, вічні, яке вчить, куди треба прямувати;
- буквальне, літеральне, дослівне сприймання Біблії, яке вчить про події.

«Буквальне — викладає події, алегорія — вчить, у що треба вірити, моральне — що робити, аналогія — до чого прямувати» (Августин із Дакії, «Записна книжка»).

З історичного погляду вважають, що Пересопницьке Євангеліє (1556–1561) — це один із перших українських перекладів канонічного тексту Чотирієвангелія. Переклад Євангелій українською мовою здійснювали: Пантелеймон Куліш, Іван Пулюй, Іван Нечуй-Левицький, о. Маркіян Шашкевич, митрополит Іван Огієнко (Іларіон), о. д-р Іван Хоменко та сучасний перекладач о. д-р Рафаїл Туркоч.

Олег Огірко,

д-р філософії, канд. фіз.-мат. наук, професор кафедри українознавства, доцент кафедри філософії Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій ім. С.З. Гжицького

Література

1. Андрушко В. Т., Огірко О. В. Релігієзнавство: проблеми і перспективи викладання. — Навчальний посібник. — Львів: Національний лісотехнічний університет України, Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій ім. С.З. Гжицького, 2011. — 321 с.
2. Бендик М., Гнатів І., Огірко О. Християнська етика. — Львів, 1998.
3. Паренте П. Богослов'я Христа. — Львів, 1995.
4. Нагаєвський І. Християнська наука. — Рим, 1991.
5. Огірко О. В. Християнська етика: Навчальний посібник. — Острого: Національний університет «Острозька академія», в-во «Ярославна», Суми. — 2012. — 326 с.
6. Святе Письмо Старого і Нового Завіту.

Чотири Євангеліє

Після того як побачили світ книги Дена Брауна¹ про навколоцерковні теми, а особливо після донесення в публічний простір фрагментів так званого «Євангелія Юди», у світі знову вибухнула суперечка щодо правомірності розміщення тих чи інших книг у Біблії. Знову почали говорити, що Церква самовільно включила певні книги до Біблії, а інші, які не підходили під її «політику», просто викреслила з ужитку. Знову почали говорити про людську природу Писання, чи то пак, про людський фактор у формуванні її канону. Знову почали шукати виправдання собі щодо того, чому в неї не вірять.

Чи це справді так, що Церква, заради своїх корисних цілей, спотворила Слово, викинула цінні книги й відмовилась від того, що, як уважають інші, є «неоціненним внеском у догматику християнства»? І як так сталось, що в Новому Завіті лише чотири Євангелія, хоча їх було значно більше?

Щоби знайти відповіді на ці та інші подібні запитання, потрібно з'ясувати, як ті чи інші книги входили до складу Святого Письма, за якими критеріями їх визнавали насправду Словом Божим, а не просто повчальними книгами. І в цьому нам допоможе історія. Знаю, що багато-хто не дуже полюбляє історію й не бачить сенсу «колупатися» в тих давно забутих подіях, але глибоко переконаний у правдивості слів: «Хто не пам'ятає свого минулого — той не має майбутнього».

Отож, у пошуках відповідей спробуємо подумки перенестися в давнину, у перші віки існування християнства — релігії, яка була заборонена в Римській імперії, через те що руйнувала підвалини віри в божественність імператора. Усі гоніння, яких зазнали християни в перші три віки, так чи інакше, були спричинені саме тим, що вірні Богові люди вірили, що немає іншого царя в житті, як тільки єдиний Бог. І немає іншого Спасителя (Сотера — грецькою), як лише Ісус Христос. До речі, імператори претендували й на роль Сотера — спасителя народів. Переслідування досягали такої люті, що навіть за шматок папірису із цитатами з Біблії людину могли стратити.

Тож у такий час і визначалися ті книги, за які варто віддати життя, а які сміливо можна видати римським воїнам. Зберігали те, що духовно насичувало, давало можливість більше пізнати Бога. Тому, коли кажуть, що хтось визначив книги Біблії — це і правда, і неправда. Важливість книг визначали прості віряни, які ціною свого життя стверджували цінність тих чи інших текстів.

Погоджуюсь із тими, хто каже, що в той час було дуже багато різних описів життя й учення Ісуса Христа. Проте слід

зазначити, що більшість цих творів з'явилась уже в II столітті. Тобто тоді, коли всі апостоли й безпосередні свідки євангельських подій відійшли до Бога й не могли спростувати чи підтвердити написане. Славнозвісне «Євангеліє Юди», яке не так давно знайшли й навколо якого зчинився такий галас, датоване III ст. після Р. Х. Мабуть, воно має свою цінність, насамперед, історичну, проте аж ніяк не духовну.

Апостоли передавали вчення Ісуса Христа різним людям. І нове покоління церковних лідерів, які заступили на пастирській ниві учнів Христа, називали апостольськими мужами. Церква знала, учнем кого кожен апостольський муж був і могла легко перевірити істинність його вчення, читаючи твори апостолів. Пізніше були апологети — ті, хто захищав християнську віру перед владою, і полемісти — що сперечались із філософами того часу. Усі вона названі Отцями Церкви, тобто тими, хто викристалізував християнське вчення й надав йому завершеного вигляду.

Усі вони опиралися на Слово. І не яке-небудь — а на те, яке Бог сказав ще в Старому Завіті. З іншого боку, вони цитували книги, які були написані самими апостолами, чи учнями апостолів, таким чином, підкреслюючи цінність цих творів. Знову зазначу — Церква була знайома з цими творами й могла легко перевірити правдивість тих чи інших тверджень, які християни чули на богослужіннях.

Першим, хто посилався на майже всі книги Нового Завіту, дискутуючи з тогочасними філософами, був відомий християнський діяч Іринеї Ліонський (130-160 — 200-205 р. після Р. Х.). У період гонінь, які розпочав імператор Септимій Север, на прохання свого друга він написав п'ять книг

¹ Ден Браун — американський письменник, журналіст, музикант. Написав кілька відомих творів, серед яких «Код да Вінчі» та «Янголи і демони».

«Проти ересей», щоби розвінчати гностичні вчення, які почали проникати в Церкву. Пояснюючи суть християнства, Іриней використовував цитати із більшості книг Нового Завіту. Ці посилення показують нам, що справді цінували християни того часу і які книги вони вже тоді вважали Словом від Бога. Власне, він посилався на чотири Євангелія як достовірні джерела інформації про життя й учення Ісуса Христа.

Цей твір важливий ще й тим, що в ньому, для повноцінної дискусії, Іриней спочатку розкриває сутність якоїсь гностичної ересі, а потім уже починає дискутувати. Таким чином, на сьогодні ми маємо чудову можливість порівня-

**Святе Письмо не міняється ніколи,
але людина, яка його читає, обов'язково
змінюється!**

ти гностичні вчення й ті «євангелії», які заповнили тогочасний світ. Для прикладу, можна згадати про «Євангеліє Хоми», уривки з якого збереглися й про яке досі часто згадують. Проте, коли вивчити цей текст і порівняти його з класичним ученням гностиків, то стає повністю зрозуміло, що це «євангеліє» написав будь-хто, але не Хома. Адже в ньому, як і в ученні гностиків, заперечується тілесне втілення Святого Бога. А це — один із головних постулатів гностицизму. І хоча Хому називають «невірним», через те, що він піддав сумніву першу з'яву Христа учням після Його воскресіння, саме його Христос переконував, коли запропонував укласти пальці до ран, які були в Нього на руках і боках. І це переконання було настільки важливим, що згодом Хома став засновником Малабарської церкви, яка процвітала на території сучасної Індії, і досі він є великим святым індійської церкви.

Канон Слова Божого не приймали на якихось соборах чи якісь окремі церковні діячі. Вони лишень затверджували його. Тобто собор лише підтверджував те, що Церква УЖЕ визнала як натхненне Слово Боже.

До речі, про слово «канон». Значення цього слова теж може багато чого сказати про визначення книг Біблії. У перекладі з грецької воно означає «палиця». У давні часи для будівництва використовували мірильні палиці, які робили одного зразка, щоби мати універсальні одиниці виміру. Ось така палиця й називалась каноном. У переносному значенні це слово стало означати «мірило», «правило», «дороговказна нитка». Тобто, коли ми кажемо про «канон Біблії», то мимоволі стверджуємо те, що для визначення божественності тієї чи іншої книги були якісь правила, чи якісь мірки.

Оскільки книги Біблії писали різні люди в різні періоди часу (а подеколи різні сумнівні книги хотіли приписати відомим біблійним авторам), ще задовго до народження Христа в середовищі єврейського народу були вироблені правила, за якими розглядали на предмет істинності ту чи іншу книгу.

- **Чи має ця книга божественний авторитет.** Тобто чи насправді так говорив Бог. Чи на правду в ній відкривається характер і якість Бога. Чи істинно передається Слово Боже, яке вже Він раніше сказав. Чи справджується те, про що каже Бог.
- **Чи написана ця книга Божою людиною.** Тобто чи той автор, який писав книгу, справді провадив по-божнє життя, прославляв Бога і сприймався всіма як людина, яка знає Бога, а не знає щось про Бога.

- **Чи має ця книга духовну силу, яка оновлює життя.** Тобто чи відкриває вона вічні духовні закони, чи впливає на читача таким чином, що людині хочеться слідувати за Богом.
- **Чи достовірна вона історично й догматично.** Тобто чи правильно в ній відображені події і чи не привносить вона чогось нового, що суперечить раніше сказаному Богом.
- **Чи була вона отримана, відібрана, прочитана й використана віруючими в Бога людьми.** Тобто чи була вона цінною для тих, хто слідував за Богом. Чи використовували цю книгу християни, щоби більше пізнати Бога.

Саме за такими критеріями й увіходили книги до Біблії. І саме завдяки цим критеріям ми на сьогодні маємо 39 книг Старого Завіту і 27 книг Нового Завіту. Саме ці критерії були визначальними для того, щоб на сьогодні, серед усіх тих «євангелій», які були написані впродовж історії християнства, ми мали чотири Євангелія, які обрали самі християни під керівництвом Духа Святого.

Коли християнство стало державною релігією, канонічність книг Нового Завіту була підтверджена. 367 р. Афанасій, єпископ Олександрійський, назвав 27 книг, які на сьогодні складають Новий Завіт. А 397 р. на соборі в Карфагені був затверджений перелік книг, які стали каноном сучасної Біблії. Знову ж зазначимо, що собор затвердив ті книги, які обрала сама Церква і правдивість яких захищали прості віруючі ціною своїх життів.

Ми можемо довго говорити про принципи входження книг у канон Біблії, про критерії, авторів, часи й причини. Але питання, яке хотілося б поставити наприкінці роздумів, одне: яка причина моїх власних пошуків? Чи я хочу розібратися й ствердитися у своїй вірі в Бога, чи я шукаю зачіпки, щоби виправдати своє невір'я й мати причину не слідувати тому, що Бог говорить моєму серцю?

Адже коли ми станемо перед Богом, постане питання не в тому, що для мене було замало аргументів, щоби повірити істинності Божого Слова. Бог може просто запитати: «Дитино Моя, чому ти не вірила в Мою любов, хоч Я так багато й різноманітно говорив до тебе?»

Тож, чого ми хочемо — зміцнитися у вірі, чи виправдати себе?.. 🙏

Олег Блощук,
магістр теології, викладач народних
звичаїв, свят та обрядів, пастор
євангельської християнської
церкви «Скеля», м. Рівне

Уподобнюватися Творцю

Чеснота: ВІРА

А віра — то підстава сподіваного, доказ небаченого.

Євр. 11:1

Ми живемо у світі, який Бог створив прекрасним, а диявол намагається все спотворити. На жаль, йому вдалося спотворити розуміння трьох головних слів християнства й нав'язати людям їх викривлене розуміння. Церкву він назвав приміщенням, а це зібрання народжених згори людей. Любов'ю він назвав пожадливість, бажання отримати від життя все, що тобі до вподоби. У Біблії ж написано, що любити — це означає жертвувати своїми потребами й бажаннями заради Бога й інших людей. Вірою він назвав конфесію, а не таке бачення буття на підставі Божого Слова, яке спонукує людей жити по-Божому.

Живучи в такому перевернутому світі, нам обов'язково слід з'ясувати всі питання, які стосуються такої важливої складової життя людини як віра. Адже це один із головних атрибутів людини, необхідний для праведного життя та побожності. Коли Ісус Христос говорив про Свій прихід за церквою, то сказав: «*Та Син Людський, як прийде, чи Він на землі знайде віру?*» (Лк. 18:8). Не правильну конфесію, а людей, які живуть згідно зі Словом Божим.

Як стати людиною, яка живе вірою?

Той, хто має віру, — це людина, яка вміє розпізнати Божу волю в кожній окремій ситуації і діяти в цілковитій згоді з нею. Протилежна якість — **маловір'я, самовпевненість. Маловір'я** — невпевненість у Богові зі страху перед людьми й турбота про земне благополуччя. Маловір'я характеризують як відсутність повної, глибокої переконаності в будь-якій християнській істині чи прийняття цієї істини тільки розумом, але не серцем. Цей стан виникає на ґрунті сумнівів або відсутності ревності в правдивому Богопізнанні. Маловір'я для серця — те ж саме, що сумнів для розуму. Воно стоїть на перешкоді дії Бога.

1. Ісус Христос жив вірою

Можна без перебільшення сказати, що Ісус Христос жив на землі так, що Його віра є для нас особливим досконалим взірцем. Історія описує багато людей, які діяли, керуючись вірою, але з Ісусом ніхто не зможе зрівнятися.

Повністю довіряв Небесному Батькові

«*І благав Він: "Авва-Отче, Тобі все можливе: пронеси мимо Мене цю чашу!.. А проте, не чого хочу Я, але чого Ти..."*» (Мк. 14:36)

Кожен учинок людини зумовлений її вірою. Вам необхідно вибрати навчальний заклад, де ви будете навчатися після закінчення школи. Якщо ваша віра побудована на Слові Божому, то ви молитиметесь до Бога й проситимете Його вас скерувати. Тому що тільки Він один знає наше майбутнє й ту професію, яка найкраще реалізує закладений у нас потенціал. Якщо в нас немає довіри Богові, то ми будемо діяти на власний розсуд, приміром, подамо документи в стільки вузів, у скільки дозволено, і на стільки факультетів, на скільки можна.

Як поведився Ісус, живучи на землі? Ісус говорив про Себе: «*По правді, по правді кажу вам: Син нічого робити не може Сам від Себе, тільки те, що Він бачить, що робить Отець; бо що робить Він, те так само й Син робить*»

(Ів. 5:19). Ісус повністю довіряв Своє життя Небесному Батькові, усі Свої кроки Він узгоджував із Ним. Навіть тоді, коли Йому було дуже важко від того вибору, який потрібно було зробити (Мк. 14:36), Він усе ж вибрав те, що хотів Отець.

Якщо ми хочемо бути людьми, які живуть вірою Божою, нам необхідно повністю навчитися довіряти Біблії й діяти, спираючись на неї.

Бачив віру людей

«*А Він їй сказав: "Твоя віра, о дочко, спасла тебе; іди з миром, і здоровою будь від своєї недуги!"*» (Мк. 5:34)

Ще однією особливою характеристикою Ісуса Христа було те, що Він бачив людей, у яких була жива віра, і ніколи не проходив повз них. Так, Ісус допоміг жінці, яка багато років була хвора на кровотечу. Доторкнувшись до Господа, вона стала здоровою. Христос похвалив її за віру.

Кожного разу, коли ми на своєму шляху зустрічимо людей, які живуть вірою, нам варто зупинитися й переймати їхню віру. Приміром, розпитати, хто або що вплинуло на їхню віру. Пригадую таку життєву історію. На занятті з вивчення Біблії я ділився з присутніми своєю довірою Богові фінансового життя. Одна жінка дуже захотіла також у питаннях фінансів жити вірою. І вона почала молитися й просити Бога, щоб Він допоміг їй у цьому. Згодом вона засвідчила, що одного разу зібралася їхати на дачу, у її гаманці було лише 10 гривень, щоб доїхати туди й назад. Тут заходить сусідка й просить позичити 10 гривень на інсулін. Згадавши своє бажання жити вірою, вона дала сусідці гроші й вирішила, що на дачу не поїде, хоча й дуже потрібно. Через півгодини їй приносять пенсію. Вона прославила Бога за те, що могла віддати сусідці гроші й потрапити на дачу...

Молився за віру людей

«*Я ж молився за тебе, щоб не змінилась віра твоя; ти ж колись, як навернешся, зміцни братттю свою!*» (Лк. 22:32)

Ще однією особливістю життя Ісуса Христа на землі було те, що Він молився за зростання віри людей. Так, сатана хотів зробити все можливе, щоб апостол Петро ніколи не став апостолом. Ісус молився за те, щоб його віра зростала й він зміг протистояти сатані. Як наслідок, ми маємо історію, яка описує життя особливого апостола, через якого Бог зробив багато справ на землі для людства.

Щоб можна було жити вірою, потрібно, щоб наша віра постійно зростала. А щоб наша віра зростала — варто молитися до Бога й просити цієї віри. І там, де її нам буде катастрофічно не вистачати, слід кликати до Бога, як батько хворого сина (Мк. 9:24): «*Вірую, Господи, поможи недовірству моему!*»

2. Шлях набування віри

Багато людей думають, що віра передається від батьків. На жаль, від батьків передаються лише гріхи. Безсумнівно, батьки можуть бути благословенням для своїх дітей і допомогти їм набувати віру, якщо самі живуть згідно з Писанням. Слово Боже вказує на шляхи, якими потрібно йти, щоб здобувати свою віру.

Віра — Божий дар

«Бо спасенні ви благодаттю через віру, а це не від вас, то дар Божий, не від діл, щоб ніхто не хвалився» (Еф. 2:8-9)

Бог дає дар спасаючої віри, коли ми визнаємо свої гріхи. Неможливо якось заслужити прощення гріхів чи життя на небі. У Біблії неодноразово підкреслюється той факт, що віра, завдяки якій ми отримуємо прощення й спасіння, дається Богом виключно по Його благодаті. Усе, що потрібно людині, це почати усвідомлювати, що вона грішна, що вона йде проти Бога й робить те, що їй хочеться, а не те, що хоче Бог, і захотіти змінити цю ситуацію. Як наслідок, у подарунок від Бога ми отримуємо віру в те, що ми будемо спасенні від вічних мук в озері вогняному завдяки жертві Божого Сина Ісуса Христа.

Нам, людям, дуже важливо пам'ятати, якою ціною Бог дав нам це право бути спасеними. Він віддав на хрест Голгофи Свого улюбленого Сина Ісуса Христа. Наша вдячність Творцеві Всесвіту впокорюватиме нас перед Ним і спонукуватиме шукати те, що хоче Він, що до вподоби Йому.

Віра — від слухання Слова Божого

«Тож віра від слухання, а слухання через Слово Христове» (Рим. 10:17)

Один із основних біблійних текстів, який дає нам повне ствердження віри, записаний у Посланні до євреїв: *«А віра — то підстава сподіваного, доказ небаченого»* (Євр. 11:1). Підставою нашої віри є Божі обітниці, записані у Святому Письмі. На жаль, у багатьох людей підґрунтям віри є традиції й обряди, які запровадили наші попередники і які не узгоджуються з Божим Словом. Бог завжди залишається вірним у тому, що Він пообіцяв у Своєму Слові.

Апостол Павло в Посланні до римлян пише, що наша віра зростає від слухання Слова Божого. Слово «слухання» дуже близьке до слова «послух». А для того щоб слухатись Божого Слова, потрібно Його знати. Тому пропоную для зростання нашої віри вивчати напам'ять обітниці, які Бог залишив для нас у Біблії. Вивчаючи одну обітницю в тиждень, ми зможемо за десять років вивчити 500 обітниць. Скільки обітниць знаєте ви?

Перед одруженням я пообіцяв своїй дружині виконати сім речей. Шість із них я виконав за перший рік нашого подружнього життя. Сьому мені ніяк не виходило виконати. Одного разу я запитав дружину, чи вона ще вірить у те, що я її виконаю. Вона відповіла, що знає мене як людину слова, що переконана, що я люблю її й роблю для неї все найкраще, а тому анітрохи не сумнівається. Це заохотило мене докласти ще більше зусиль, щоб виконати обіцяне. І невдовзі це відбулося.

Бог любить нас набагато більше, ніж я люблю свою дружину. Він до сьогоднішнього дня виконував усе, що пообіцяв, то невже в один момент Він зможе когось із нас підвести? Тільки довіряючи обіцяному в Слові Божому, ми зможемо збудувати нашу віру. *«Ми завжди повинні подяку складати за вас Богові, браття, як і годиться, бо сильно росте віра ваша, і примножується любов кожного з усіх вас один до одного»* (2 Сол. 1:3).

Ділитися своєю вірою

«Та мавши того ж духа віри, за написаним: «Вірував я, через те говорив», — і ми віруємо, тому то й говоримо...» (2 Кор. 4:13)

Коли люди зустрічаються, вони зазвичай про щось спілкуються. У більшості випадків про наболіле. Або в них завжди знаходиться, на що поскаржитися, або висловити своє незадоволення кимось. Це не збудовує людей, з якими ми спілкуємось. Кожного разу, зустрічаючись із людьми, я намагаюся говорити про Ісуса, Біблію і віру, якою живу.

Коли ми ділимося з людьми своєю вірою, ми не тільки приносимо добро співрозмовникам, а й самі зростаємо у вірі. Чим більшої кількості людей ми розкажемо про свою

віру, тим сильніша вона буде в нас (2 Кор. 4:13-14). Кожного дня діліться Божими відкриттями, які ви отримали, читаючи Біблію. Передавайте людям той запал, який ви отримали від Бога, щоб жити так, як цього хоче Він.

Здійснювати всі справи вірою

«Ти маєш віру? Май її сам про себе перед Богом. Блаженний той, хто не осуджує самого себе за те, про що випробовується! А хто має сумнів, коли їсть, буде осуджений, бо не робить із віри, а що не від віри, те гріх» (Рим. 14:22-23)

У цьому тексті Писання апостол Павло робить дуже серйозну заяву: *«... а що не від віри, те гріх»*. Я переконаний, що так думають одиниці людей на землі. Люди спочатку роблять, а потім думають про те, що сталося. Перед тим як щось зробити, потрібно звіритись, чи цей учинок відповідатиме Слову Божому. І чи є в мене віра, що те, що я роблю, воно мені на добро. Тільки тоді діяти, виходячи з віри, якщо ми не хочемо жити грішним життям.

Сотник звернувся до Ісуса з проханням зцілити хворого раба. Він вірив у те, що Ісусові варто сказати слово й раб відразу одужає. Ісуса здивували слова сотника, у яких Він побачив велику віру. Сотник був людиною підвладною, яка виконувала й віддавала накази. Йому достатньо було лише сказати, і відразу все виконували. Сотник твердо вірив, що слову Ісуса підкоряються хвороби, і він не був посоромлений у своїй надії на Нього (Лк. 7).

Перед народженням мого сина Бог дав мені кілька думок на основі Писання, які говорять наступне: є те, що здатний робити лише Бог, і Божі благословення неможливо купити за гроші. Ці слова зміцнили мою віру в те, що не потрібно давати лікарям хабарів, не треба переживати за народження дитини, а треба молитися й бути підтримкою під час пологів для дружини. Віра дозволила пережити ці обставини з миром у серці та прославити Бога.

Упевненість, що наші дії будуються на волі Божій, приводить до найкращого результату: дають нам радість і натхнення жити, а також приносять підбадьорення тим, хто навколо нас.

Перемагати спокуси вірою

«А найбільш над усе візьміть щита віри, яким зможете погасити всі вогненні стріли лукавого» (Еф. 6:16)

Сатана — ворог душ людських, разом зі своїми демонами працює день і ніч, щоб заподіяти зло кожній людині. Для того щоб йому протистояти, нам потрібна віра. У Посланні до ефесян апостол Павло пише, що це найголовніша зброя, якою можна відбити всі атаки диявола.

Декілька разів диявол навіть насмілювався підходити до Ісуса, Сина Божого, щоб звести Його. Але в нього нічого не вийшло, тому що Ісус протистояв йому вірою. Кожного разу на його пропозиції Ісус говорив: *«Написано»* й далі цитував Писання. Що робите ви, коли до вас приходять спокуси від представників протилежної статті, нечесних грошей або чогось іншого?

Лише твердою вірою можна протистояти дияволу та його спокусам. Потрібно добре знати, що написано в Біблії щодо різних моментів нашого життя. Вивчайте напам'ять Божі істини й живіть ними — вони збережуть ваше життя від неправильних кроків і приведуть до вічного життя на небесах. 🙏

Любомир Турчак,
пастор церкви ЄХБ «Благодать»
м. Рівне

Надія — дітям

Одного разу ми їхали в мікроавтобусі з дітками з інтернату. Дорослі розмовляли поміж собою, у дітей була своя балачка. І раптом щось змусило мене прислухатися до слів Ромчика, хлопчика-сироти, який ніколи не був надто уважним на уроках християнської етики, які я викладала в їхньому класі.

— Ти знаєш, для чого Ісус Христос прийшов? Він не просто так прийшов! Він прийшов, щоб узяти наші гріхи й померти за нас на хресті, — тлумачив він своєму сусідові. — Не можна про Ісуса так собі говорити. Він — Бог. Він ніякого гріха не зробив, а Його розп'яли!..

Благовістя дітям, м. Харків

Мене ці слова дуже втішили, адже хлопчик, фактично, ділився зі своїм однолітком Євангелією, яку сам свого часу почув, прийняв і засвоїв настільки, що готовий був розповідати іншим. А це одна з найголовніших цілей духовного наставника — чітко, доступно, зрозумілою мовою донести людям євангельську звістку.

Унікальність цієї звістки полягає в тому, що вона універсальна й практично однаково звучить для найрізноманітніших аудиторій. У зв'язку із цим пригадую іншу ситуацію. Біблійна школа для дорослих. За столиками жінки середнього і старшого віку. Старанно записують чотири духовні закони (це один із варіантів пояснення Євангелії), щоб ще раз обновили в пам'яті, а ще, як самі кажуть, «щоб онукам розповісти». А вам, дорогий читачу, відома євангельська звістка?

Чому це важливо? Тому що всі люди потребують спасіння, тому що є єдиний шлях спасіння і про нього обов'язково потрібно знати кожному.

На теренах України вже багато років здійснюється Міжнародне служіння «Від серця до серця — ВЄ», підрозділом

якого є програма «Вістка євангельська — дітям», з якою й хочу вас сьогодні познайомити.

Мета і завдання «ВЄ — дітям»: пояснити Добру Вістку дітям, привести їх до спасаючого знання про Христа й допомогти їм стати свідками Ісуса Христа.

Служіння «ВЄ — дітям» ґрунтується на низці ключових засад:

- Кожен християнин повинен бути свідком Ісуса Христа («І сказав їм Ісус: „Ідіть услід за Мною, і зроблю, що станете ви ловцями людей“», Мк. 1:17; «Та ви приймете силу, як Дух Святий злине на вас, і Моїми ви свідками будете в Єрусалимі, і в усій Юдеї та в Самарії, та аж до останнього краю землі», Дії 1:8).
- Християни повинні бути підготовлені до благовістя («І Він, отож, настановив одних за апостолів, одних за пророків, а тих за благовісників, а тих за пастирів та вчителів, щоб приготувати святих на діло служби для збудування тіла Христового», Еф. 4:11-12).
- Найкраща підготовка здійснюється на практиці («І визначив Дванадцятьох, щоб із Ним перебували, і щоб послати на проповідь їх», Мк. 3:14).

- Підготувати благовісника набагато важливіше, ніж завоювати одну душу («А що чув ти від мене при багатьох свідках, те передай вірним людям, що будуть спроможні й інших навчити», 2 Тим. 2:2).

Крім того, є біблійні принципи, які особливо підтримують служіння благовістя й навчання дітей:

- Діти — це дар від Господа («Діти — спадщина Господня, плід утроби — нагорода!», Пс. 126:3).
- Діти посідають особливе місце в серці Христа («Тоді поприносили діток до Нього, щоб Він доторкнувся до них, учні ж їм докоряли. А коли спостеріг це Ісус, то обурився, та й промовив до них: „Пустіть діток до Мене приходити, і не бороніть їм, бо таких Царство Боже! Поправді кажу вам: хто Божого Царства не прийме, немов те дитя, той у нього не увійде“. І Він їх пригорнув, і поблагословив, на них руки поклавши», Мк. 10:13-16).
- Істину, яку дорослі отримали від Господа, потрібно передавати наступному поколінню («Що ми чули й пізнали, і що розповідали батьки наші нам, того не сховаємо від їхніх синів, будемо розповідати про славу Господню аж до покоління останнього, і про силу Його та про чуда Його, які Він учинив!», Пс. 77:3-4).
- Діти можуть розуміти Євангелію й отримати спасіння в ранньому віці («А ти в тім пробувай, чого тебе навчено, і що тобі звірено, відаючи тих, від кого навчився був ти. І ти знаєш з дитинства Писання святе, що може зробити тебе мудрим на спасіння вірою в Христа Ісуса», 2 Тим. 3:14-15).
- Дітей можна та необхідно підготувати до благовістя іншим («Привчай юнака до дороги його, і він, як постаріється, не уступиться з неї», Пр. 22:6).
- Як приклад для інших дітей Ісус почав служити Своему Отцеві в ранньому віці («А батьки Його щорічно ходили до Єрусалиму на свято Пасхи. І коли мав Він дванадцять років, вони за звичаєм на свято пішли. Як дні ж свята скінчились були, і вертались вони, молодий Ісус в Єрусалимі лишився, а Йосип та мати Його не знали того. Вони думали, що Він із подорожніми йде; пройшли день дороги, та й стали шукати Його поміж родичами та знайомими. Але, не знайшовши, вернулися в Єрусалим, та й шукали Його. І сталося, що третього дня відшукали у храмі Його, як сидів серед учителів, і вислухував їх, і запитував їх. Усі ж, хто слухав Його, дивувалися розумові та Його відповідям. І як вони Його вгледіли, то здивувались, а мати сказала до Нього: Дитино, чому так Ти зробив нам? Ось Твій батько та я із журбою шукали Тебе... А Він їм відказав: Чого ж ви шукали Мене? Хіба ви не знали, що повинно Мені бути в тому, що належить Моєму Отцеві? Та не зрозуміли вони того слова, що Він їм говорив. І пішов Він із ними, і прибув у Назарет, і був їм слухняний. А мати Його зберігала оці всі слова в своїм серці. А Ісус зростав мудрістю, і віком та благодаттю, у Бога й людей», Лк. 2:41-52).

Виклад Євангелії за програмою «ВЄ — дітям» базується на шести ключових словах: Небеса, людина, Бог, Христос, віра, навернення.

НЕБЕСА

Ти коли-небудь думав про Бога? Бог хоче, щоб ми були з Ним на Небесах.

Небеса — це безоплатний дар. Їх не можна заробити чи заслужити.

«Бо заплата за гріх — смерть, а дар Божий — вічне життя...» (Рим. 6:23).

«Бо спасенні ви благодаттю через віру, а це не від вас, то дар Божий, не від діл, щоб ніхто не хвалився» (Еф. 2:8-9).

Припустимо, мій найкращий друг вирішив зробити мені дуже дорогий подарунок, а я хочу заплатити чи відпрацювати за нього. Якщо ви платите за подарунок, то це вже не подарунок. Ми не можемо заробити Небеса чи заслужити їх.

Що заважає нам отримати цей дар? Гріх.

ЛЮДИНА

Людина є грішною і не може спасти саму себе.

«Бо всі згрішили і позбавлені Божої слави» (Рим. 3:23).

Якщо ми намагаємося заробити Небеса своїми добрими вчинками, то ми схожі на людину, яка вирішила спекти щось з тухлим яйцем. Навіть якщо всі інгредієнти будуть високої якості, одне тухле яйце все зіпсує. Для Бога навіть одного гріха достатньо, щоб перекреслити все достойне, що ми зробили.

Чому Бог хоче, щоб ми були досконалими?

БОГ

Бог — святий, люблячий і справедливий.

З одного боку, Бог любить нас і не хоче карати, а з іншого боку, Бог справедливий і повинен покарати за гріх.

«Бог є любов» (1 Ів. 4:8).

«Та певне не вважатиме чистим винуватого, бо карає провину...» (Вих. 34:7).

Отже, ми заслуговуємо покарання, але Бог любить нас і не хоче карати.

Ви бачите проблему?

Бог вирішив цю проблему, пославши у світ Свого Сина, Ісуса Христа.

ХРИСТОС

Ісус Христос є Бог. Він із Небес прийшов на землю, прожив досконале життя, помер на хресті, заплативши за наші гріхи, воскрес із мертвих і тепер із Небес пропонує нам дар вічного життя.

«Так-бо Бог полюбив світ, що дав Сина Свого Однородженого, щоб кожен, хто вірує в Нього, не згинув, але мав життя вічне» (Ів. 3:16).

Уявімо, що в одній книзі записані всі мої гріхи. Бог любить мене, але Він ненавидить гріх, який розділяє мене з Богом. Бог послав Свого Сина, Ісуса Христа, у цей світ: «І на Нього Господь поклав гріх усіх нас» (Іс. 53:6). Усі мої гріхи були покладені на Ісуса, який узяв покарання за них і поніс їх на хрест. Оскільки за гріх була заплачена ціна, я маю безпосереднє спілкування з Богом. Він пропонує тобі і мені дар вічного життя.

Як же ми можемо отримати цей дар? Завдяки вірі.

Семінар «ВЄ — дітям», м. Одеса

Семінар «ВЄ — дітям», м. Донецьк

ВІРА

Спасаюча віра — це не просто знання про Бога.

Спасаюча віра — це не щось тимчасове.

Спасаюча віра — це довіра Ісусові Христу всім своїм серцем для отримання вічного життя.

«Віруй у Господа Ісуса, — і будеш спасений...» (Дії 16:31).

Уявімо, що я один у човні, який символізує мої добрі вчинки, і я відплив на ньому дуже далеко. Мій човен почав протікати. Я не вмію плавати й боюся потонути. Раптом бачу: підпливає до мене інший човен, капітан якого пропонує рятувальний круг. Мені варто перестати покладатися на себе й довіритися лише Ісусові Христу всім своїм серцем. Ви розумієте, про що йдеться?

НАВЕРНЕННЯ

А ви хотіли б зараз помолитися, попросити Ісуса простити ваші гріхи й подарувати вам вічне життя? Якщо так, то це означає, що ви хочете довіритися Ісусу, відвернутися від своїх гріхів і йти слідом за Ним.

Можна помолитися так: «Дорогий Ісусе, прости мені мої гріхи, увійди в моє життя і стань моїм Господом і Спасителем. Амінь».

«Хто вірує в Мене, — життя вічне той має» (Ів. 6:47).

Після навернення ми зростаємо духовно через виконання Божого Слова, молитву, відвідування церкви, спілкування і свідчення іншим.

Усі діти мають потребу в спасінні. Але не всі діти мають можливість дізнатися, як отримати спасіння. Служіння дітям сприяє розвитку благовістя дітям, а також навчає самих дітей викладати Євангелію іншим дітям і дорослим.

Навчання розпочинається з проведення семінару для лідерів дитячого служіння, директорів і викладачів недільних шкіл. Протягом трьох днів семінару стажери вивчають матеріал, розрахований на 14 занять із дітьми, і проходять практичні заняття, розповідаючи Євангелію дітям у лікарнях, інтернатах, на вулицях. Випускники стають наставниками й тепер самі можуть навчати дітей і викладачів недільних шкіл. Вони також отримують усі необхідні матеріали й наочність.

Починаючи з 2002 р., семінари відбуваються в різних куточках України. Практично в кожній області є викладачі, які пройшли навчання й самі готові поділитися знаннями і досвідом з іншими. На території Луганської і Донецької

областей, які зараз перебувають у зоні АТО, також проходили семінари «ВЄ — дітям» (зокрема, у квітні 2016 р. такий семінар провели в м. Шахтарську). І зараз там є команда викладачів, яка, не зважаючи ні на що, трудиться, навчаючи дорослих і дітей ділитися своєю вірою.

Досвід показує, що дітям дуже подобаються заняття за цією програмою, і їм подобається самим розповідати Євангелію.

Зі самого малечку наші діти засвоюють чимало корисних звичок. Після того, як дитина присвятила своє життя Ісусові Христу, важливо, щоб у неї виробилася духовна звичка — свідчити іншим про Христа.

На жаль, мільйони дітей в Україні не знають Бога й не мають вічного життя.

У своєму житті діти проходять чотири головні етапи. Перший етап — «Відкриття». Від народження до 5 років діти вбирають і засвоюють усе, що вони бачать навкруги.

У віці від 4 до 8 років діти розглядають те, що вони вивчають або що з ними відбувається по-новому. Це етап запитань і «Проникливості».

Але починаючи приблизно з 7 років, запитання дітей набувають нового значення. У віці 7-12 років діти починають визначатися з цінностями, переконаннями й стосунками. Тому в цьому віці багато дітей приймають Ісуса Христа. Протягом цього етапу «Рішення» дуже важливо, щоб дитина почула й зрозуміла євангельську звістку.

Тривалий час ми ігнорували той факт, що переважна частина дитячої духовної освіти й розвитку відбувається у віці до 13 років. Якщо ми не робимо всього можливого, щоб навчити й настановити наших дітей на дорогу праведності до 13 років, не варто дивуватися, якщо згодом вони зійдуть із цього шляху.

Чи ж не варто навчитися досягати дітей, щоб вони потім були учнями й свідками Ісуса Христа все своє життя?

Діти України чекають. 📞

Для того щоб отримати додаткову інформацію про служіння «ВЄ — дітям», звертайтеся до координатора цієї програми в Україні Наталії Сухини за тел.: 067 9132674, 099 7705762, або пишіть на e-mail: eekidsnatali@mail.ru.

*Матеріал підготували
Інна Алконова, Руслана Ковальчук, Наталія Сухина*

Біблійна ієрархія рівнів персональної ЕТИКИ

**Питання хліба для мене — це матеріальне питання,
але здобути хліб для мого сусіда — це духовне завдання.
Микола Бердяєв (1874 – 1948)**

Основою колективної етики суспільства є персональна етика кожного індивідуума, з яких це суспільство складається. Навіть в одному й тому ж суспільстві чи культурному середовищі етичні міркування різних людей зазвичай не збігаються. Притому настільки, що одні можуть не відчувати ані найменшого морального дискомфорту там, де інші вбачають серйозну етичну проблему. Розвиток формального консенсусу у сфері колективної етики без належного розвитку етики персональної породжує масове лицемірство. А відсутність морального консенсусу призводить до недостатнього порозуміння.

В одній з почутих історій лукавий запропонував якомусь підприємцю найрізноманітніші матеріальні блага — дачу на Канарах, яхту, власний літак тощо.

— А що я змушений буду дати навзаєм? — запитав той.

— Свою душу, — була відповідь.

— Я не погоджуюсь, — несподівано відмовився бізнесмен. — Я не бачу, у чому тут криється підступ.

«Мораль» цієї історії очевидна: той, хто не визнає реальності духовного виміру, не здатен його бачити. Для нього цього виміру просто не існує. Така людина духовно сліпа. Аналогічним чином людина може бути «етично сліпою» — не бачити глибинних моральних складових у вчинках і стосунках.

Писання розрізняє в людині три складові — тіло, душу і дух: «А Сам Бог миру нехай освятить вас цілком досконалим, а непорушений дух ваш, і душа, і тіло нехай непорочно збережені будуть на прихід Господа нашого Ісуса Христа!» (1 Сол. 5:23).

Залежно від того, яка з цих складових домінує — тілесна (фізичні пожадання), душевна (почуття, емоції) чи духовна (воля, свідомість), — людина може бути тілесною, душевною або духовною.

Апостол Павло вказує, що верховенство тілесних бажань над душею й духом — це природний стан людини, яка перебуває в рабстві гріха: «Усі ми проживали колись у пожадливостях нашого тіла, як чинили волю тіла й думок, і з природи були дітьми гніву, як і інші...» (Еф. 2:3).

Навіть ті, хто прийняв Христа, можуть залишатися тілесними по суті, бути «немовлятами у Христі»: «І я, браття, не міг говорити до вас, як до духовних, але як до тілесних, як до немовлят у Христі. Я вас годував молоком, а не твердою їжею, бо ви не могли її їсти, та й тепер ще не можете, бо ви ще тілесні. Бо коли заздрість та суперечки

між вами, то чи ж ви не тілесні, і хіба не по-людському робите?» (1 Кор. 3:1-3).

У цьому — пояснення ефекту етичної сліпоти. Не лише тілесна, але й «душевна людина не приймає речей, що від Божого Духа, бо їй це глупота, і вона зрозуміти їх не може, бо вони розуміються *тільки* духовно» (1 Кор. 2:14).

Відповідно до сказаного, можна виділити й декілька рівнів персональної етики. Той, хто перебуває на нижчому рівні, не може побачити етичних вимірів вищих рівнів, присутніх у тих чи інших учинках і стосунках.

Тілесний — найнижчий із усіх рівнів персональної етики; практично — нульовий. Це так звана «**етика комфорту**». Для таких людей «череву — усьому голова»; або, як записано в Божому Слові: «...шлунок — їхній бог, а слава — в їхньому соромі... Вони думають тільки про земне!» (Флп. 3:19). Вони «...зневажають, чого не знають; а що знають із природи, як німа звірина, то й у тому псуються» (Юди 1:10)¹. Визначальним на цьому рівні є «закон джунглів», який, згідно з Кіплінгом, звучить так: кожен сам за себе. Живи сам — не думай про інших. Хто зможе — сам попіклується про себе. Тілесна людина робить добро іншим лише в тих випадках, коли це збігається з її інтересами. Саме на цьому персональному етичному рівні перебуває суддя з євангельської притчі: «...сказав сам до себе: "Хоч і Бога я не боюся, і людей не соромлюся, але через те, що вдовиця оця докучає мені, то візьму в оборону її, щоб вона без кінця не ходила, і не докучала мені"» (Лк. 18:4-5).

Далі йде **пасивний душевний** рівень, «**етика балансу**». Тут учинки й стосунки вже не обмежені виключно особистими інтересами — до уваги береться наявність поруч інших людей. Тут панує «закон добросусідства», у формулюванні Конфуція він звучить так: «Не роби іншому того, чого не бажаєш собі». У давньоєврейській книзі Товит викладено подібну думку: «Що ненависне тобі самому, не роби цього нікому» (4:15). Цей рівень персональної етики був характерним і для руху «хіпі»: «Живи сам, давай жити іншим».

Наступний рівень — **активний душевний**, «**етика авансу**». «Закон царський», як називає його Писання:

«Не будеш мститися, і не будеш ненавидіти синів свого народу. І будеш любити ближнього свого, як самого себе! Я — Господь!» (Лев. 19:18);

«Коли ви Закону Царського виконуєте, за Писанням: «Люби свого ближнього, як самого себе», — то ви робите добре» (Як. 2:8);

«Бо весь Закон в однім слові міститься: люби свого ближнього, як самого себе!» (Гал. 5:14).

Ключовий принцип вищого душевного рівня персональної етики найяскравіше проголошено в Нагірній

¹ У перекладі Діани Деркач: «А ці люди лихословлять те, чого вони не знають, а те, що знають інстинктивно, як безсловесні тварини, то те їх знищує» (Юди 1:10). — Прим. перекл.

проповіді Ісуса Христа: «Тож усе, чого тільки бажаєте, щоб чинили вам люди, те саме чиніть їм і ви...» (Мт. 7:12). Він знав як «золоте правило етики». На відміну від принципу пасивного душевного рівня, який закликає у стосунках з іншими утримуватись від того, чого не хотіли б собі, «золоте правило» закликає цілеспрямовано діяти на благо для ближнього.

Незважаючи на принципову різницю між душевними рівнями персональної етики й очевидну відмінність від них тілесного рівня, усі ці рівні мають у своїй основі дещо спільне. У всіх трьох випадках головним критерієм етичності вчинків і стосунків є я сам. У першому випадку це мій особистий комфорт, у другому — те, що мені не до вподоби, у третьому — те, що мені до вподоби.

Найвищим рівнем персональної етики є **духовний** рівень. Це — «**етика благодаті**», «закон Христа». На цьому рівні етичність будь-яких учинків та стосунків звиряється за абсолютним еталоном, яким є Сам Бог. «Ніхто не є Добрий, крім Бога Самого» (Мк. 10:18). Бог — абсолютний стандарт блага. Він не підпорядкований ніяким етичним стандартам поза Самим Собою. Усе, що узгоджується з природою Бога й відповідає Його волі, — блага та праведне. Усе, що з ними несумісне, за визначенням є злом.

Головним критерієм блага та праведності на духовному рівні є Божья любов, з'явлена в Ісусі Христі:

«Так-бо Бог полюбив світ, що дав Сина Свого Однородженого, щоб кожен, хто вірує в Нього, не згинув, але мав життя вічне» (Ів. 3:16);

«Не в тому любов, що ми полюбили Бога, а що Він полюбив нас, і послав Свого Сина вблаганням за наші гріхи. Улюблені, коли Бог полюбив нас отак, то повинні любити і ми один одного!» (1 Ів. 4:10-11);

«Нехай не шукає ніхто свого власного, але кожен — для ближнього!» (1 Кор. 10:24);

«Носіть тягарі один одного, і так виконаєте закона Христового» (Гал. 6:2).

Усі вказані рівні персональної етики можна проілюструвати на прикладі притчі про милосердного самарянина (Лк. 10:30-35).

Розбійники тут — представники тілесного рівня етики. Їх не хвилює ніщо, окрім власної наживи. Священик і левит (відповідно до культурного контексту — люди поважні й, швидше за все, непогані) — представники «етики балансу». Вони (принаймні — левит) співчутливо дивляться на постраждалого й не роблять йому нічого злого. Але й пожертвувати заради нього своїми планами не готові: вони пройшли тривалий ритуал освячення, щоб служити в храмі, і, направляючись туди, не можуть собі дозволити занечиститись доторком до пораненого, що стікав кров'ю. Самарянин же проявляє не тільки милосердя («етика авансу»), але й безкорисну турботу без будь-яких попередніх умов. Він проявляє до незнайомця незаслужену благодать подібно до Христа, який являє Божу благодать тим, хто не знає Його.

Уподібнення Богові, яке отримало в богослов'ї назву «теозис», досягається виключно через уподібнення Христу: «Ніхто Бога ніколи не бачив, — Однороджений Син,

що в лоні Отця, Той Сам виявив був» (Ів. 1:18). Це — керівний принцип практичної християнської етики. Постійна перевірка не тільки своїх учинків і стосунків, але й свого характеру згідно з абсолютним еталоном характеру Божого, закладеного в Писанні, «починаючи від Мойсея», і розкривається в усій повноті в ученні Ісуса Христа й апостолів:

«...І ви освятитеся, і будьте святі, бо святий Я...» (Лев. 11:44);

«...будьте досконалі, як досконалий Отець ваш Небесний!» (Мт. 5:48);

«Будьте ж милосердні, як і Отець ваш милосердний!» (Лк. 6:36);

«...будьте наслідувачами Богові, як улюблені діти, і поведіться в любові, як і Христос полюбив вас» (Еф. 5:1-2).

Подоба Божа була закладена в людині Творцем від початку світу (Бут. 1:26-27). Пізніше образ Божий у ній був спотворений гріхом і, як уже згадувалося, людина не здатна досягти відповідності цьому образу власними зусиллями. Але відновлення в Христі нашого єднання з Творцем наділяє людину силою Святого Духа, який починає змінювати нас у той образ, носіями якого ми мали бути згідно з Божим задумом: «...як у дзеркало, дивимось всі на славу Господню, і змінюємося в той же образ від слави на славу, як від Духа Господнього» (2 Кор. 3:18). Тим, хто повірив у Христа, Бог «...призначив, щоб були подібні до образу Сина Його...» (Рим. 8:29).

З приводу довгої суперечки про те, дається цей дар по ділах чи по вірі, Писання однозначно заявляє: дар залишається даром — **по благодаті, через віру, на добрі діла** (Еф. 2:4-10). Принесення плодів добрих діл — наше призначення відповідно до Божого задуму (Ів. 15:8). Тому Біблія закликає не стосуватись (буквально — «не підлаштовуватись під схему») віку цього, але перемінитись (буквально — «пройти метаморфоз») відновою нашого розуму, щоб пізнати, що то є воля Божа, — добро, приємність і досконалість (Рим. 12:2).

Зрештою, відповідність нашого характеру Божій природі стає критерієм щирості наших стосунків із Ним. «...Бог є світло, і немає в Нім жадної темряви! Коли ж кажемо, що маємо спільність із Ним, а ходимо у темряві, то неправду говоримо й правди не чинимо! Коли ж ходимо в світлі, як Сам Він у світлі, то маємо спільність один із одним, і кров Ісуса Христа, Його Сина, очищує нас від усякого гріха» (1 Ів. 1:5-7). На духовному рівні персональної етики Христос є не лише найвищим виявом Божої любові, але й засобом зростання в ній, а також мірилом нашої відповідності їй. 🙏

Сергій Головін,

д-р філософії, д-р прикладного богослов'я, магістр гум. наук, магістр природн. наук, фахівець-педагог (фізика), президент Християнського науково-апологетичного центру, президент міжнародного просвітницького товариства «Людина і християнський світогляд»

Переклад з російської **Аркадія Сльози**

Рівні персональної етики			
Рівень	Тип	Принцип	Критерій
Духовний	Етика благодаті	«Закон Христа»	Божья любов
Душевний активний	Етика авансу	«Закон царський»	Те, що мені до вподоби
Душевний пасивний	Етика балансу	«Закон добросусідства»	Те, що мені не до вподоби
Тілесний	Етика комфорту	«Закон джунглів»	Мій комфорт

ПІДГОТОВКА ДО СІМЕЙНОГО ЖИТТЯ

В одному з попередніх чисел часопису («Слово вчителю», № 1/2015) голова ВБФ «Сім'я», д-р філософії Адріан Буковинський розповідав про діяльність і програми Школи стосунків, зокрема, про програму навчання спеціалістів з підготовки молоді до подружнього життя, в основі якої лежить віра в Бога. Сьогодні з радістю хочу поділитися тим, як розпочалося втілення цієї програми на Сумщині.

Отож, 4-6 травня 2016 р. за ініціативи та фінансового забезпечення Сумської обласної асоціації педагогів-християн у м. Суми було проведено семінар «Підготовка до сімейного життя» для вчителів предметів духовно-морального спрямування професійно-технічних навчальних закладів області. Семінар проводив д-р філософії Адріан Буковинський, експерт із питань сімейних стосунків. Мета семінару — подолання духовно-моральної кризи в суспільстві через ознайомлення з методикою підготовки юнаків та дівчат до усвідомлення власної відповідальності в налагодженні та розвитку стосунків між чоловіком і дружиною в подружжі, поглибленого вивчення питань відповідального батьківства. У цьому вбачаємо запоруку здорової родини й благополуччя держави в цілому.

Першого дня Адріан Буковинський провів практичне заняття-тренінг для учнів ДНЗ «Сумський хіміко-технологічний центр професійно-технічної освіти». Учні закладу приймали матеріал зацікавлено, вступали в дискусію, були активними учасниками тренінгу, дякували за матеріал, який їм такий необхідний у житті. Учасники тренінгу запропонували проводити такі заняття хоча б раз у місяць, тоді, на їхню думку, молодь не припускалася б стількох помилок і не було б зроблено так багато хибних кроків.

Слухачі семінару високо оцінили методику програми підготовки до подружнього життя та цінність практичних матеріалів, уміщених до посібника, який учасники отримали в подарунок, також завдячуючи Сумській обласній асоціації педагогів-християн.

Адріан Буковинський продемонстрував результати практичного впровадження курсу із наведенням прикладів із особистого життя та життя сімейних пар, які зверталися до нього за консультацією. Час пролетів швидко, адже матеріал доносився за допомогою різних прийомів і засобів (тренінг, демонстрація відеороликів, показ уривків із художніх фільмів, залучення слухачів до полеміки, дискусії, живе спілкування, обговорення ситуацій тощо).

Слухачі семінару від'їздили з бажанням втілити в життя прослухане та з нового навчального року ввести факультативний курс «Підготовка до сімейного життя» у своїх навчальних закладах.

Відгуки учасників семінару-тренінгу:

«Ця інформація — ковток необхідного свіжого повітря для роботи з учнями. Адже основне для кожного — це сім'я. А для підлітків основним є побудова стосунків. І часто педагоги хочуть допомогти дітям у вирішенні цих питань, але не знаходять потрібних слів, методів, ресурсів. На семінарі ми отримали знання, потрібну інформацію та дієві інструменти в роботі з учнями-підлітками» (Бойко М. В., ДНЗ «Білопільське ВПУ»);

«Вельми вдячна за проведення семінару з підготовки до подружнього життя. Ці три

дні змінили пріоритети в моєму житті. Такі семінари дуже корисні й необхідні. Було б дуже добре провести їх для учнівського самоврядування» (Дарицька О. В., ДПТНЗ «Сумське вище професійне училище будівництва і дизайну»);

«Ці три дні семінару перевернули мої усталені погляди на сім'ю та сімейне виховання. Я обов'язково почну доносити отриману інформацію як до учнівської молоді навчального закладу, так і до педагогічних працівників» (Русанова О. А., ДНЗ «Сумське міжрегіональне ВПУ»);

«Я дуже вдячна організаторам семінару за надану можливість поглибити власні знання з питань батьківства, прощення, любові, а також інформацію з дуже гострих питань. Цей семінар дав змогу зрозуміти, що ми, як викладачі курсу духовного спрямування, маємо великий шанс і обов'язки перед своїми учнями» (Зінчук Н. І., ДПТНЗ «Сумський центр ПТО з дизайну та сфери послуг»);

«Я дякую Богові, що була присутня на цьому семінарі. Я хочу не втратити час і учнів нашого навчального закладу. Інформація, яку я почула, мені дуже потрібна й обов'язково буде використана» (Майковська С. М., ДНЗ «Сумське вище професійне училище будівництва та автотранспорту»);

«Із великим задоволенням прослухала всі теми семінару та отримала великий багаж знань та масу позитивних емоцій. Маю надію обов'язково впровадити в нашому навчальному закладі систему занять із відповідального батьківства» (Усик Ю. П., ДПТНЗ «Хотінський професійний ліцей»).

«Велика подяка організаторам семінару! Важко переоцінити ваш внесок у виховання підлітків на християнських цінностях. Продовжуйте ще довго свою благородну місію — виховання дітей і навчання викладачів служінню молоді та Богові нашому — Ісусові Христу» (Одеська А. І. ДНЗ «СЦПТОХТТРС»);

«Тема сім'ї, подружнього життя, батьківства — це найактуальніше завдання майбутнього нашої держави. Нам, педагогам, необхідно допомогти учням-підліткам розібратись у своїх поглядах, рішеннях та твердженнях.

На мою думку, такий предмет обов'язково повинен викладатися в загальноосвітній школі, щоб діти усвідомлювали пріоритетні цінності й усе те, що необхідно в сімейному житті» (Ошкодьорова Р. П., ДНЗ «Сумський хіміко-технологічний центр ПТО»).

Матеріал підготувала **Галина Докторович**, методист НМЦ ПТО в Сумській обл., волонтер Сумської обласної асоціації педагогів-християн

ПЕРЕВАГИ ВПРОВАДЖЕННЯ ДУХОВНИХ ЦІННОСТЕЙ В ОСВІТУ

«Духовно-моральний розвиток особистості в системі неперервної освіти: виклики, загрози, тенденції» — таку назву мав круглий стіл, що відбувся 16 травня 2016 р. на території Українського гуманітарного інституту (УГІ) в м. Буча Київської обл. Організаторами заходу виступили Всеукраїнська громадська організація «Консорціум закладів післядипломної освіти», Український відкритий університет післядипломної освіти, Університет менеджменту освіти НАПН України та Український гуманітарний інститут, який і приймав гостей із різних куточків країни.

Гостей зустріли співом студентського хору УГІ. Далі їх чекала екскурсія студентським містечком. Вони відвідали початкову школу, підготовчу дошкільну групу, спорткомплекс та Центральну студію телеканалу «Надія».

Після смачного обіду розпочалася основна частина науково-методичної ради.

На початку до присутніх звернувся магістр богослов'я Василь Костюк з привітаннями від ректорату та адміністрації навчального закладу. Він відзначив важливість цієї події для навчального закладу й для освітнього процесу загалом. «Що ж таке дух, духовність і чому цей аспект у розвитку освіти є дуже важливим? Не варто думати, що дух — це поняття містичне чи суто теологічне. Дух — це раціонально неосяжна трансцендентна сутність, яка проникає крізь простір та час, рухає живим світом і спричинює його розвиток», — прокоментував Василь Костюк.

Про ідейні, духовні та світоглядні засади духовно-морального розвитку особистості в системі неперервної освіти розповіла ректор УГІ Людмила Штанько. Вона зазначила, що місія навчального закладу полягає в підготовці студентів до усвідомленого активного служіння Богові та суспільству. В основі навчального процесу лежить християнська філософія освіти. А тому студенти можуть реалізовувати свої здібності й таланти, набуті знання на благо навчального закладу, міста та країни в цілому. Адже тут навчаються студенти з різних куточків держави. Український гуманітарний інститут — це місце, де студенти в процесі навчання можуть отримати професійну компетентність, щоб із вірою вплинути на своє майбутнє.

Ірина Сіданіч, професор Навчально-наукового інституту менеджменту та психології УМО НАПН України, презентувала тему «Актуальні проблеми розвитку готовності педагогів до морально-духовного виховання учнівської та студентської молоді». Цікаво було почути, що в багатьох областях України йде активне впровадження в навчальний процес предметів духовно-морального спрямування. Професор підкреслила, що предмети духовно-морального спрямування — це надзвичайно великий пласт роботи, і водночас — це основа всього, адже без духовності не може бути ні розвитку особистості, ні патріотизму. Але успіх процесу духовно-морального виховання залежить від місцевого керівництва та батьків, адже дозвіл на духовне виховання дітей дають саме вони.

Ірина Бегас, директор приватного навчально-виховного комплексу «Академія мудрості», поділилася досвідом створення християнської школи. Вона розповіла, що одне з основних завдань — формування в дітей загальнолюдських духовних цінностей та орієнтирів. Серед них — доброта, любов до ближніх, повага до навколишніх. Усе починається із дитинства, адже в цьому віці закладаються

основи майбутньої поведінки. Стан сучасного суспільства показує, що духовно-моральне виховання вкрай необхідне для покращення ситуації.

Як зазначили учасники круглого столу, у роботі з духовно-морального виховання важливим орієнтиром є особистісний підхід, що найефективніше реалізується за умов побудови виховного процесу на основі суб'єкт-суб'єктних взаємин педагога і вихованців.

У результаті учасники схвалили низку рекомендацій з метою вдосконалення змісту, форм і методів духовно-морального розвитку особистості в системі неперервної освіти. Зокрема, інститутам післядипломної педагогічної освіти рекомендували ввести в тематичні плани курсів підвищення кваліфікації керівників та викладачів освітніх установ питання духовно-морального розвитку особистості.

Українському гуманітарному інституту рекомендували створити Центр для інформування освітянської спільноти про можливість участі українських закладів в освітніх проєктах, програмах, конкурсах із проблем духовно-морального виховання підростаючого покоління. А також вивчити можливість створення літніх шкіл і таборів в Україні та за кордоном із метою організації підвищення кваліфікації та стажування педагогічних і науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів та закладів післядипломної освіти.

Відгуки учасників круглого столу підтвердили те, що такі заходи потрібно проводити якомога частіше. Кожний із присутніх підкреслив важливе значення духовно-морального виховання особистості в системі освіти. Висловлювали пропозиції об'єднати зусилля для досягнення спільної мети. Практично всі учасники круглого столу визнали, що без засадничих християнських принципів, які лежать в основі загальнолюдської моралі і є незмінними, досягти результату неможливо.

Поїхали гості із бажанням працювати та розвивати християнську освіту у своїх рідних установах. Організатори пообіцяли, що ця зустріч не остання й такі заходи вони проводитимуть ще неодноразово. 🙏

Матеріал підготували
Даніелка Саксон, Інна Сокольська

СЕМІНАР БІЛЯ ЛІНІЇ ФРОНТУ

16 червня 2016 р. в містечку Курахово (Донецчина) на базі відпочинку «Золоте руно» представниками Асоціації місіонерських церков євангельських християн України (АМЦЄХУ) і Асоціації менонітських церков України (АМЦУ) було проведено одноденний семінар «Час жити» для вчителів загальноосвітніх шкіл міста Авдіївка.

У семінарі взяли участь представники всіх шкіл Авдіївки (по 30 учителів із кожної школи, директори й завучі), а також — представники міськвн. Усіх учасників семінару було 150 людей. Вони були об'єднані в 6 груп, кожна з яких мала по черзі відвідати декілька секційних занять, які приготували організатори. Для проведення цих занять запросили місцевих фахівців. Окрім того, спеціальними гостями були представники Західної України — відмінник народної освіти, завідувач відділу освіти МГО «Надія — людям», магістр богослов'я Олександр Бондарчук і пастор євангельської християнської церкви «Скеля» Олег Блошук (обидва — з міста Рівне). Упродовж дня Олександр Бондарчук проводив семінар «Формування характеру дітей через систему духовних цінностей», а надвечір відбувся концерт авторської пісні, у якому взяв участь Олег Блошук.

Увесь захід став частиною програми співпраці зі школами міста Авдіївка, де ось уже протягом року волонтери

АМЦЄХУ і АМЦУ проводять духовно-просвітницьку роботу з педагогічними колективами та викладають уроки християнської етики. У планах — поглиблення цієї співпраці й донесення євангельської звістки дітям і вчителям. Адже в умовах війни дуже важливо вказати на вихід і надію, які в цих складних умовах пропонує Ісус Христос. 🕊

Олег Блошук

ДУХОВНЕ ВИХОВАННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ В УКРАЇНІ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

3а участі представників різних регіонів України 29 червня 2016 р. в Києві відбувся круглий стіл Громадської ради з питань співпраці з церквами та релігійними організаціями при Міністерстві освіти і науки України, на якому були розглянуті питання духовно-морального виховання дошкільників.

Виступи учасників розпочав голова Громадської ради Володимир Марущенко, процитувавши слова зі Святого Письма, які стосуються всіх причетних до виховання: «Настав юнака на початку дороги його і він не вступиться з неї, навіть коли постаріє» (Пр. 22:6) і «Як юнаку додержати в чистоті дорогу свою? Тільки додержанням слів Божих!» (Пс. 118:9). Він зазначив, що «знайомство дітей з Божими заповідями і їх виховання на засадах духовно-моральних цінностей має починатись якомога раніше, коли лише закладаються ціннісні орієнтири молодій людини, формується її характер. Відтак

ми не лише говоримо про необхідність викладання курсів духовно-морального спрямування з 1-го по 11-й клас, але й про потребу запровадження в дошкільних навчальних закладах виховних програм, сформованих на християнських цінностях. Попередній аналіз засвідчує, що такий процес відбувається, але він потребує серйозної підтримки Міністерства й обласних департаментів освіти і науки, керівників ДНЗ і, звичайно, батьківської громади».

Завідувачка ДНЗ № 4 «Казка» м. Южного Одеської обл. Віра Сучок презентувала програму «Духовно-моральне виховання дітей дошкільного віку на християнських цінностях», а також дружню команду авторів та наукових керівників, гаслом яких є слова К. Д. Ушинського: «Чим ближча людина до Бога, тим ближча вона до інших людей». Ця розробка отримала схвалення МОН і рекомендована до впровадження в дошкільних установах України.

Сестра Луїза Цюпа, директор Катехитично-педагогічного інституту УКУ представила Львівську регіональну програму виховання дітей на засадах християнських цінностей, що вже майже 12 років діє в 785 державних, церковних та приватних дошкільних навчальних закладах Львівщини.

Ірина Сіданіч, професор кафедри управління навчальними закладами та педагогіки вищої школи ІМП Університету менеджменту освіти НАПН України, розповіла про підготовку фахівців-магістрантів для викладання предметів духовно-морального спрямування у вищій школі.

Тетяна Саннікова, доцент кафедри суспільно-гуманітарної освіти Одеського обласного інституту удосконалення вчителів, поділилась десятилітнім досвідом підготовки вчителів християнської етики та впровадженням цього предмета в чотирнадцяти ДНЗ Одеської обл. 🕊

Любов Томенко, завідувачка ДНЗ № 10 «Любавонька» м. Переяслав-Хмельницький Київської обл. представила інноваційну розробку — музейну педагогіку через створення мінімузеїв у групових кімнатах («Творчий шлях гудзика», «Від карети до ракети», «Бджілка» тощо). До проведення екскурсій в групах залучаються дітки зі старших груп, і це сприяє їхньому інтелектуальному та емоційному розвитку.

Про забезпечення дошкільних закладів різних областей України комплектами християнської літератури — Біблія для дітей і книжка-розмальовка «Розфарбуй Біблію» українською та англійською мовами — розповів представник ВБФ «Східноєвропейська гуманітарна місія» Микола Плаксін.

Ганна Зварич, заступник начальника Управління освіти і науки Тернопільської ОДА, однією з нагальних проблем вважає якість викладання предметів духовно-морального

спрямування: «Я б порівняла дитячу душу з факелом, який треба запалити, а не лише посудиною, яку треба наповнити. Це потребує неабиякої педагогічної майстерності».

Підсумовуючи круглий стіл, начальник відділу дошкільної освіти Департаменту загальної середньої та дошкільної освіти МОН Тамара Панасюк зазначила, що вже з 2010 р. педагогічні колективи ДНЗ мають можливість самостійно обирати будь-яку із багатьох програм, діючих в Україні, зокрема й щодо духовно-морального виховання дітей. А одним із досягнень дошкільної освіти України вважає неперевантаженість навчальних програм і тісну співпрацю з батьками. «Якщо батьки не говорять дітям про Бога, то пізніше ці батьки говорять з Богом про дорослих дітей. Жоден закон чи наказ не може зробити дитину доброю, щасливою, духовно вихованою, це завдання вихователів і батьків, тобто, наше з вами». 📢

Аркадій Сльоза

СХОДИНКИ ДУХОВНОСТІ

17 травня 2016 р. за ініціативи й фінансового забезпечення Сумської обласної асоціації педагогів-християн у Сумському обласному інституті післядипломної педагогічної освіти відбувся четвертий етап Х обласного фестивалю «Сходинки духовності» (єдиного в Україні) серед загальноосвітніх професійно-технічних навчальних закладів та шкіл-інтернатів області.

Основні завдання фестивалю:

- сприяння впровадженню предметів та курсів морально-духовного спрямування;
- ознайомлення з основами християнського світогляду, християнськими духовно-моральними, етичними і культурними надбаннями українського народу в літературі та мистецтві;
- формування моральних норм і цінностей на основі традиційного для України християнського вчення.

Із 28 колективів, що представили свої роботи на третьому заочному етапі фестивалю, визначено 9 найкращих колективів області, у яких викладають предмети та курси духовно-морального спрямування, їх і було допущено до участі в четвертому заключному етапі.

Фестиваль «Сходинки духовності» — це свято єднання з Богом, прославлення Його святого Імення.

Виступ кожного колективу — маленьке 15-хвилинне дійство з елементами театралізації, декламації та піснеспівів на духовну тематику. Вони були настільки проникливими, що в членів журі та запрошених мимоволі з'являлися сльози на очах, як знак духовного очищення від сприйняття похутого.

Усіх присутніх надзвичайно вразив виступ Ірини Кудрявцевої, учениці ДПТНЗ «Сумський центр професійно-технічної освіти», яка, стоячи на колінах із запаленою свічкою, прочитала твір «Молитва до Бога» з вірою в серці, з глибоким розумінням та відповідальністю за кожне промовлене слово.

Нікого не залишив байдужим і вірш Андрія Марченка, учня 5-го класу Сумської ЗОШ І–ІІІ ст. № 11, прочитаний з особливою щирістю й величезною жагою до життя. При нагородженні цього талановитого хлопчика, хворого на ДЦП, спеціальним призом спонсора заходу, голови Сумської обласної асоціації педагогів-християн Ганни Кацової, зал аплодував стоячи. Такий же приз отримала за

особливо вишуканий виступ команда Недригайлівського будинку дитячої творчості.

Усім запам'яталася пісня «Послання до Бога» Дмитра Атаманюка — керівника художньої самодіяльності ДНЗ «Сумський центр професійно-технічної освіти харчових технологій, торгівлі та ресторанного сервісу», яка закликає любити й звеличувати Бога.

Переможцем стала команда Глухівської загальноосвітньої школи-інтернату І–ІІІ ст. ім. М. І. Жужоми, друге місце посів ДНЗ «Міжрегіональне вище професійне училище», третє — ДПТНЗ «Сумський центр професійно-технічної освіти».

Учасники — переможці четвертого етапу Х обласного фестивалю «Сходинки духовності» були нагороджені дипломами Департаменту освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації.

Усі команди отримали подарункові сертифікати на придбання сценічних костюмів, набір підручників та додаткової навчально-методичної літератури з християнської етики від Українського місіонерського товариства «Світло на Сході» та Всеукраїнського благодійного фонду «Східноєвропейська гуманітарна місія».

Сподіваємося, що зерна віри, надії та любові, посіяні в серцях учасників і гостей фестивалю «Сходинки духовності», дадуть свої рясні сходи. Нехай усіх нас благословляє й наставляє Господь! 📢

Валерія Докторович,

Сумська обласна асоціація педагогів-християн

Дошкільнята та учні 1-4 класів — учасники IX Всеукраїнської олімпіади «Юні знавці Біблії», 3 червня 2016 р.

ЮНІ ЗНАВЦІ БІБЛІЇ — 2016

Ніхто більшої любові не має над ту, як хто свою душу поклав би за друзів своїх.
Ів. 15:13

Майбутнє особистості, сім'ї, держави, людського суспільства в цілому значною мірою залежить від того, які цінності закладаються в душі молодого покоління. Вирішальну роль у вихованні дітей та молоді відіграє духовно-моральне виховання, побудоване на Святому Письмі.

Саме з метою духовно-морального виховання дітей та молоді 22 квітня, 13 травня та 3 червня 2016 р. в Національному університеті «Острозька академія» на базі науково-дослідницької лабораторії християнської етики, психології та педагогіки відбулася IX Всеукраїнська олімпіада «Юні знавці Біблії — 2016» для дітей дошкільного віку, учнів 1-11 класів загальноосвітніх шкіл, професійно-технічних училищ та студентів вищих навчальних закладів України.

За результатами перевірки матеріалів, поданих на олімпіаду, було допущено до участі 322 учасники з 16 областей України, безпосередньо брали участь у IX Всеукраїнській олімпіаді 223 учасники з 13 областей України — Вінницької, Волинської, Дніпропетровської, Донецької, Запорізької, Івано-Франківської, Львівської, Рівненської, Тернопільської, Херсонської, Хмельницької, Черкаської, Чернігівської.

Уперше проведення заходу було об'єднано загальною темою: «Біблія про любов до рідного народу і землі».

Уже стало доброю традицією запрошувати на Всеукраїнську олімпіаду спеціального гостя. Цьогорічним гостем Олімпіади став Руслан Кухарчук, відомий журналіст, президент Асоціації журналістів, видавців та мовників «Новомедіа». Учасники заходу — учні 9-11 класів ЗОШ і ПТУ та студенти ВНЗ, члени журі й гості НаУ «Острозька академія» мали можливість слухати лекцію «Основи релігійної журналістики» цього відомого журналіста.

Ще одним гостем IX Всеукраїнської олімпіади «Юні знавці Біблії — 2016» став Євген Новицький, редактор Християнського науково-апологетичного центру з м. Києва, який презентував учасникам та гостям заходу комплект посібників «Божий Задум».

Для дітей дошкільного віку та учнів 1-8 класів звучала духовна поезія Сергія Рачинця, християнського поета з м. Дубно, а також пісні на його слова.

Приємним сюрпризом для дітей дошкільного віку та учнів 1-4 класів була лялькова вистава «Друг зі знаком якості» від Українського місіонерського товариства «Світло на Сході». Керівник лялькового колективу «Стежинка» — Ірина Полухіна.

Цікавими й корисними для дітей і дорослих були презентація журналу «Стежинка» й проекту «Ми малюємо Біблію» Ірини Козіної, художнього редактора журналу «Стежинка», та презентація курсу «Іди за мною» від Людмили Максименко, автора та ведучої радіопередач «Стежинка» УМТ «Світло на Сході».

Переможців олімпіади — учнів 9-11 класів ЗОШ і ПТУ та студентів ВНЗ, які посіли 1 місце, нагородили поїздкою до християнського оздоровчого табору «Віфанія», що на Закарпатті. Про це повідомив Олександр Бондарчук, магістр богослов'я, керівник відділу освіти Міжнародної громадської організації «Надія — людям».

Нікіта Беляєв, учень 11 класу Черкаської ЗОШ І-ІІІ ст. № 24 отримав спеціальний приз від ректора НаУ «Острозька академія» Ігоря Пасічника — Острозьку Біблію в перекладі Рафаїла Турконяка. За результатами виступу в трьох номінаціях Нікіта Беляєв показав найкращий результат і посів 1 місце серед учнів 11 класів ЗОШ та ПТУ.

Усі учасники олімпіади — переможці та лауреати, крім дипломів та грамот отримали подарунки — бібліотечки духовної літератури від ВБФ «Східноєвропейська гуманітарна місія» та УМТ «Світло на Сході».

Окрім цього переможці додатково були нагороджені спеціальними призами від Рівненської обласної ради; Острозької міської ради; Острозької районної ради; Острозької РДА; Всеукраїнського союзу церков ХВЕ; Архієпископа Рівненського й Острозького УПЦ КП Іларіона; ГО «Центр психологічного розвитку «Аніма». А вчителі, які готували учасників олімпіади, отримали подяки та бібліотечки духовної літератури від УМТ «Світло на Сході».

З кожним роком інтерес до Всеукраїнської олімпіади «Юні знавці Біблії» зростає. Це ми бачимо з кількості учасників, що збільшується з року в рік. Рівень підготовки дітей також стає вищим і якіснішим. А це завдяки наполегливій праці дітей під керівництвом досвідчених педагогів. Радує, що діти та молодь читають, досліджують, вивчають Святе Письмо впродовж року, а під час олімпіади натхненно, з любов'ю діляться своїми знаннями й досвідом з однолітками. Отже, цьогорічна олімпіада, як і попередні, ще раз доводить важливість та необхідність її проведення. 📖

Світлана Власова, співробітниця науково-дослідницької лабораторії християнської етики, психології та педагогіки НаУ «Острозька академія»

ОГОРНИ БЛИЖНЬОГО ЛЮБОВ'Ю

(із творчих робіт учасників IX Всеукраїнська олімпіада «Юні знавці Біблії — 2016»)

Створивши наш світ, Бог поглянув на все й сказав: «Дуже добре!» Отже, добро походить від Бога, і Бог — джерело добра. Життя дане людині для добрих справ. Цього нас учить Біблія — наймудріша книга у світі. Про це ми дізнаємося з розповідей священика на уроках Закону Божого в недільній школі.

Людина щодня здійснює багато вчинків. Та кожна добра справа починається з думки, слова. Добре слово — справжнє диво. Словом можна підтримати людину, а можна образити, завдати смутку. Мудре й добре слово дає радість, нерозумне й зле — приносить біду. Даруймо людям добро, не чекаючи нічого взамін.

Маргарита Кищенко, 8 кл.,
с.мт Вишнівець, Збаразький р-н, Тернопільська обл.

Джерелом любові й доброти є Бог. Він обдаровує нею людей і весь світ. Любові ми вчимося в маленькій комашки, у теплого вітру, у весняного сонечка. Для мене прикладом любові є безмежна любов Ісуса, який віддав Своє життя задля спасіння людей від гріха.

Дитина, яка вміє любити — безкорислива, вона чинить добрі справи, допомагає іншим. Адже любов пробачає образи, прощає кривду, ніколи не відповідає злом на зло.

Любов дає життя й розквітає ніжною квіткою щастя в людській душі. Я читаю про життя Ісуса й мрію стати чуйною, щедрою та доброю, як маленький Ісус, і цим подобатись Богу.

Вероніка Гнатюк, 1 кл.,
Семидубський аграрний ліцей і ЗОШ І–ІІ ст.,
Дубенський р-н, Рівненська обл.

«Полюби Бога всім серцем твоїм і ближнього, як самого себе», — так написано в Біблії.

Я живу на планеті Земля серед мільярдів людей. Кого я маю любити? Хто мій ближній?

На подібне запитання Ісус Христос відповів притчею.

...Один юдейський чоловік ішов дорогою і на нього напали розбійники. Вони його пограбували, побили й залишили лежати на дорозі.

Повз чоловіка пройшли юдейський священик і юдейський служитель левит. Жоден із них не допоміг бідоласі.

Тією ж дорогою їхав самарянин. Юдеї ненавиділи самарян, не говорили з ними, не сідали за один стіл, зневажали їх. І саме самарянин змилосердився над ним, обв'язав рани, відвіз до готелю, оплативши всі послуги...

Завдяки цій притчі я зрозуміла, що ближній — це той, хто саме зараз потребує моєї допомоги, любові, співчуття. Це може бути моя подруга чи людина з іншої країни світу. Роблячи добро, милосердне серце не питає, якою мовою людина розмовляє, де вона живе, чи в яку церкву ходить. Воно проявляє любов.

Марія Скотаренко, 3 кл.,
Рівненська спеціалізована школа І–ІІІ ст. «Центр Надії»

Любов — небесна риса. Серце людини не може її народити. Ця небесна рослинка пишно розквітає лише в тій душі, де панує віра, пошана й любов до Бога. Лише з любові Господь створив світ. Сила Божої любові безмежна. Він милосердний і готовий всіх пробачити й пригорнути до Себе, якщо люди покаються...

Сьогодні багато наших земляків живуть у злиднях і потребують нашої допомоги. Та сучасні люди байдужі до долі ближнього. І так хочеться сказати всім словами Спасителя: «Любіть один одного! Як Я полюбив вас, так і ви любіть один одного».

З давніх-давен дзвони сповіщали про лихо, ворожий напад. Нині вони б'ють на сполох, закликаючи нас до любові, бо тільки любов і милосердя роблять нас справжніми людьми.

Ганна Бондарчук, 4 кл.,
Семидубський аграрний ліцей і ЗОШ І–ІІ ст.,
Дубенський р-н, Рівненська обл.

Якось на уроці учителька запитала: «Діти, хто з вас любить Бога?» Усі схвально підняли руки. «Добре. А хто з вас знає Божі Заповіді?» — перепитала вона та вказала на слова, записані на дошці: «Хто заповіді Мої має та їх зберігає, той любить Мене» (Ів. 14:21). І я задумалася. Любити Бога означає виконувати всі Його заповіді. Сором і страх охопили мене одночасно. Невже я не люблю Бога? А чи любить Він мене?

З того дня я почала нове життя — життя з Господом, який щодня навчає мене любити й прощати.

Злата Книш, 5 кл.,
Луцька гімназія №21 ім. Михайла Кравчука

У моє життя поступово входить звичка бувати в церкві. Ми ходимо туди з мамою.

А ще наша перша вчителька Світлана Олександрівна веде нас усіх на уроках християнської етики в українській культурі Дорогами добра, милосердя, доброчинності та мудрості. На цих уроках я дізналася, що впродовж багатьох століть святі люди переказували іншим

те, що самі чули від Бога. Але з часом усні перекази почали забуватися, тому святі вирішили записувати розповіді в книги. Разом ці книги склали одну священну книгу — Біблію, яка стала джерелом мудрості для мільйонів людей з усього світу...

Сама Біблія стверджує, що є книгою не лише про Бога, але й книгою від Бога. Вона виявляє Боже Ім'я, Його якості та Його незмінний намір щодо землі та людей. Біблія також розповідає про непримиренну війну між силами добра і зла. Біблію написали понад сорок людей. Але не лише ці знання цінні для мене. Мені здається, що я стала добрішою, терпимішою до всіх, хто навколо мене, намагаюся ставитися до людей так, як би хотіла, щоб ставилися до мене. До старших людей стала чуйнішою й уважнішою. Я не можу образити тварин.

Я вдячна долі, що навчаюся в школі, де є уроки християнської етики в українській культурі, бо в моєї подруги, наприклад, таких уроків не було.

А ще... Маю маленький секрет. Поки я граюся лялька-ми, то вони в мене учасники «Клубу Біблії». Саме їм я розповідаю про любов, добро, співчуття, доброзичливість, милосердя до людей, любов до рідної землі, до рідного краю. Я мрію організувати такий клуб у школі, а моїми слухачами будуть мої однокласники та молодші школярі.

Юлія Кусов, 4 кл.,
Великопавлівська спеціалізована
школа І–ІІІ ст., Зінківський р-н, Полтавська обл.

Ми часто неправильно розуміємо любов, лише як гарні слова чи особисті приємні відчуття. Бог називає любов'ю таке ставлення до іншої людини, коли я щось роблю для неї, чимось ділюся, допомагаю. Тому Біблія говорить нам, що любов — це праця (1 Сол. 1:3). А праця — це завжди зусилля, а зусилля — це завжди трохи страждання. Щоб поділитися з другом цукеркою, я мушу забрати її в себе. Мені доведеться відмовитися від перегляду улюбленого мультфільму, якщо я вирішу допомогти мамі помити посуд. Навіть щоб посидіти коло ліжка хворої бабусі, мені треба відібрати в себе час, наприклад, час гри на комп'ютері.

Тобто моя любов вимірюється тим, як багато свого часу я можу віддати іншим. Це може бути також сила, увага, гроші, речі... Із усього цього складається наше життя. Віддаючи щось своє, ми віддаємо іншим часточку себе. А виходить, страждаємо заради тих, кого любимо.

Приклад такої самовідданості дає людям Бог. У Біблії написано, що Бог так полюбив світ, що віддав свого Єдиного Сина — Ісуса Христа, щоб визволити всіх людей від смерті та гріха (1 Ів. 4:9).

Аріна Білик, 5 кл.,
Луцька ЗОШ І–ІІІ ст. № 3

Мені не раз спадало на думку, що кожній людині в день її народження Господь приносить Свій найцінніший подарунок — можливість любити. Але не кожен із нас може правильно використовувати цей дарунок протягом життя.

Любов можна порівняти з діамантом... Я дуже люблю дивитись науково-популярні фільми. Нещодавно бачив сюжет про видобуток та обробку діамантів. Цікава річ: добутий діамант схожий на звичайний прозорий шматок скла, і лише огранка, зроблена руками людини, примушує його сяяти, переливатися й стати справжнім безцінним скарбом. Чим більше граней, тим більше зачаровує красою його мерехтливий блиск. Саме багатогранність піднімає ціну цього коштовного від природи, але такого малопривабливого на вигляд камінця. Обробка граней — результат кропіткої людської праці.

Мені здається, що коли я народився, любов, закладена в мені Богом, була схожа на необроблений діамант. А грані йому мені доведеться надавати самому протягом усього життя. Чим більше граней ми на ньому зробимо, тим гарнішим і коштовнішим він стане. Та найголовніше — не занепасти цей Божий дар, не лишити звичайним неограниченим сірим скельцем, у якому ніхто не розгледить коштовності, або й взагалі, не перетворити в сірий камінець ненависті до ближніх.

Владислав Братюк, 5 кл.,
Луцька гімназія №21 ім. Михайла Кравчука

Бог створив людину для того, щоб любила вона і любили її. Той, хто не відчув любові до себе або сам нікого не любив, — даремно прожив своє життя. І навпаки, кого любили і хто любив сам — щаслива людина.

«Ніхто більшої любові не має над ту, як хто свою душу поклав би за друзів своїх» (Ів. 15:13). Хочу розповісти про людину, яка через свою любов до

рідної країни змогла втілити цю біблійну істину в життя.

26-річна Катерина Носкова проходила військову службу в бойовому підрозділі з лютого 2015 року. Вона добровільно вирішила відбутися в зону проведення АТО.

Тієї жакливної ночі, 16 серпня 2015 року, Катерина сама попросилась на передній край лінії оборони в районі Горлівки, де був сильний обстріл зі сторони бойовиків. «Кет» сіла в машину й поїхала на порятунк бойових побратимів. Їй вдалося вивезти з-під обстрілу двох поранених солдатів. Вона врятувала два людські життя, а своє віддала. Трагедія сталася, коли дівчина повернулася за пораненими. Тоді обстріл відновився, і Катя загинула разом із бійцем, якого намагалася доправити до санчастини.

Більшість вважає, що любов — це лише приємні почуття, які ми переживаємо в своїй душі. Для того щоб зрозуміти, що таке любов насправді, потрібно звернутися до Слова Божого — Біблії.

У Євангелії від Івана написано: «Так-бо Бог полюбив світ, що дав Сина Свого Однородженого, щоб кожен, хто вірує в Нього, не згинув, але мав життя вічне» (Ів. 3:16).

Коли Ісус Христос говорив про Свою любов, Він розумів, що це буде значити для Нього. Пройшло небагато часу, як Він сказав ці слова, і Господу довелося пережити зраду, знущання, а потім ганебну смерть.

Для чого Йому потрібно було страждати, проливати Свою святу кров і помирати на Голгофському хресті? Що це давало Спасителю? Це давало нам. Через Його жертву ми отримали спасіння своїм грішним душам від вічної загибелі. А ще Своїм учинком Він показав, наскільки ми є цінними для Нього і наскільки великою є Його любов до нас.

Соломія Одемчук, 10 кл.,
Рівненська гуманітарна гімназія

Християнська любов — це любов Христа, це любов, яка витікає з Його душі й продовжує своє життя в душах Його послідовників.

У наш час найбільшим апокаліптичним знаком є згасання любові батьків до дітей і навпаки, велика криза любові в сім'ях і в цілому між християнами. І тому сьогодні є потреба відродження в людських серцях даного Христом дару безкорисливої та жертвенної християнської любові.

«З того пізнають, що ви учні Мої, коли будете мати любов між собою», — каже Ісус Христос. Наскільки будемо здатні дарувати, ділитися, жертвувати, настільки наше серце зможе радіти від того, що воно дарує, маючи Божу любов, яка діє через нас на інших.

Хочу навести приклад із життя Світлани Демедюк, 19-річної рівнянки, трагічна історія якої глибоко зворушила мене. На 24-му тижні вагітності Світлана дізналася про страшний діагноз — гострий лейкобластний лейкоз. Лікарі запропонували перервати вагітність, щоб зберегти життя молодій жінці, тоді вона змогла б розпочати хіміотерапію. Але Світлана відмовилась. Лікарі сказали, що в такому випадку ніяких

шансів на одужання немає. Молода жінка була ладна померти, аби її дитина жила. На 25-му тижні вона народила дівчинку Ніколь вагою 500 г, віддавши своє життя заради життя дочки. Таким чином, Світлана виявила найбільшу жертвну любов.

Дарія Бондарець, 11 кл.,
Рівненський НВК «Колегіум»

На мою думку, найважливіший вірш з Біблії на тему любові записаний у Євангелії від Івана 3:16: «Так-бо Бог полюбив світ, що дав Сина Свого Однородженого, щоб кожен, хто вірує в Нього, не загинув, але мав життя вічне». Тут сформульована любов Бога до нас. І ми так само маємо любити один одного й служити оточуючим. Бог зміг віддати свого єдиного Сина за людей, за грішне творіння, яке

не визнає Його. Багато матерів згодні віддати свою душу та життя заради спасіння своїх дітей, але жертва Ісуса набагато більша — Він віддав Себе заради спасіння усього людства.

Ми не маємо справжньої любові агапе, вона не може жити в одному серці з гріхом, який є в нас із народження. Але ми можемо намагатися досягти хоча б частинки цієї любові, боротися зі своїм его й допомагати людям, служити їм, «класти свою душу за них».

Але я не можу не сказати про війну. На жаль, вона стала частиною нашого життя. Війни — проблеми всього людства. Зараз багато людей ідуть на війну, але я не поділяю їхньої позиції. Вони воюють за земне, не потрібне нікому, окрім олігархів, а забувають боротися за свою душу, за її спасіння. Солдати помирають, їхнє тіло ховають із пошестями, та ніхто не думає про їхню душу, про вічне. Багато людей вважають, що ті, які померли на священній війні — обороні своєї держави, сім'ї, потраплять в рай, але це не так. Ніщо не може врятувати душу, ніякий «викуп», ні священна війна — тільки особисті стосунки з Богом, щирісердні покаєння можуть врятувати душу від аду.

Нікіта Беляєв, 11 кл.,
Черкаська ЗОШ І–ІІІ ст. № 24

Ми живемо у складні часи. В Україні війна. Гинуть люди, страждають сім'ї, діти стають сиротами, українці залишають свої домівки й «губляться» в інших містах та країнах. Вони потребують допомоги та підтримки, але не слід забувати, що Бог є любов, Він простягає руку допомоги через Своїх вірних людей. Їх багато! Я переконаний, що про

них напишуть не одну книгу.

Так, історія життя Геннадія Мохненка — яскравий приклад жертвної Божої любові... Пастор, єпископ, військовий капелан, засновник та керівник найбільшого на території колишнього Радянського Союзу дитячого реабілітаційного центру «Республіка Пілігрим» та мережі реабілітаційних центрів для дорослих. Широко відомий як ініціатор громадської антинаркотичної акції «Обридли» і навколосвітнього велопробігу «Світ без сиріт». Батько трьох рідних і 32 прийомних дітей.

Геннадій народився в Маріуполі в сім'ї робітників. За власним твердженням, через алкоголізм батьків ріс «соціальним сиротою». Зустріч із Богом змінила його життя...

Сьогодні жителі «Республіки Пілігрим» і прийомні діти Мохненка копають траншеї, плетуть маскувальні сітки, привозять допомогу бійцям на лінію фронту. Саме вони одні

з перших вирушили будувати укріплення навколо Маріуполя, коли російські війська минулого літа перетнули державний кордон і рушили в бік Новоазовська. Його життя — це приклад служіння Богові та ближньому.

Максим Буняк, 11 кл.,
Рівненський НВК «Колегіум»

Любов є змістом і мотивом усіх моральних учинків християнина. Є багато прикладів святих людей, які, наслідуючи Ісуса Христа, віддавали своє життя за інших.

Одного дня в концтаборі нацисти вибрали групу людей до страти. Один із них почав кричати: «Ні, я не хочу вмирати. Я маю сім'ю, дітей. Прошу вас, не вбивайте!» Із шеренги вийшов інший ув'язнений під номером 16.670 і промовив: «Я готовий померти замість нього». Таким чином, він зайняв місце цього чоловіка. Це був Максиміліан Кольбе, польський священник. Наслідуючи Ісуса Христа та Святе Письмо, він відійшов до неба як справжній святий.

Свою любов до ближніх довів і український священник Омелян Ковч. Його ув'язнили до концентраційного табору Освенцим, у 14 барак, де наглядачем був поляк Зигмунд Міллер. Аби утриматись на посаді, Міллер бив усіх без винятку, але, дякувати Богу, дозволив отцеві правити в кутку бараку й удавав, що не бачить, як той сповідав і причащав людей. Отець писав своїм дітям: «Я розумію, що ви стараєтесь про моє визволення. Але прошу вас не робити нічого. Учора вони вбили 50 людей. Якщо я не буду тут, то хто допоможе їм пережити ці страждання? Вони б пішли у вічність з усіма своїми гріхами й у глибокій зневірі, що doprowadжує до пекла. Тепер вони йдуть на смерть із піднятими головами, залишаючи свої гріхи позаду себе. І так вони переходять міст вічності. Я дякую Богові за Його доброту до мене. Окрім неба, це єдине місце, де я хотів би перебувати. Не турбуйтеся та не зневіряйтесь моєю участю. Натомість, радійте зі мною. Моліться за тих, хто створив цей концтабір та цю систему... Нехай Господь помилує їх». Ось так отець Омелян Ковч, пожертвувавши собою, врятував сотні, а може, навіть тисячі людей.

Артур Бухвак, 11 кл.,
Запорізька спеціалізована
школа-інтернат ІІ–ІІІ ст. «Січковий колегіум»

Учні 11 класів — учасники ІХ Всеукраїнської олімпіади «Юні знавці Біблії», 22 квітня 2016 р.

НОТАТКИ вчителя

(З ДОСВІДУ РОБОТИ)

Уявімо, що життя людини, від першого її подиху, супроводжує мелодія... Яка ця мелодія? Весела чи сумна? Жвава чи спокійна? Сердита чи лагідна? Чи можемо ми, педагоги, зокрема, учителі основ християнської етики, вплинути на створення цієї мелодії?

Усі предмети, які вивчають у школі, є важливими та необхідними. Адже на основі наукових досягнень вони формують світогляд учнів, їхній духовний світ. Переконана, що основи християнської етики — це той предмет, який має найбільше виховних можливостей для формування загальнолюдських моральних цінностей.

Що ж це за ноти, за допомогою яких учитель зможе стати співтворцем красивої мелодії життя учня?

Духовне виховання дітей — справа дуже відповідальна й складна. Викладання предмета основ християнської етики — мистецтво, яке вимагає від учителя неабиякої підготовки. Уроки основ християнської етики сприяють не тільки розвитку мислення в учнів, зв'язного мовлення, пам'яті, інтересу до знань, естетичних смаків, творчих здібностей, виробленню правильних уявлень про світ, але й формуванню в дітей високих духовних якостей, набуттю християнських чеснот.

Зміст уроку основ християнської етики має відповідати біблійним істинам. Це не лише збагачення знаннями зі Старого та Нового Завітів, але й можливість для вчителя ввести дітей у сучасне життя, показуючи, що ці знання можна й потрібно застосовувати в повсякденному житті. Ось чому важливими є актуалізація матеріалу та змісту уроку, його зв'язок з історією та сучасністю держави, рідного краю, життям родин учнів, їхнім найближчим оточенням та інтересами.

Біблія була, є і буде важливим засобом формування життєвих компетентностей школярів. Необхідно вчити учнів користуватись цією Книгою й відшукувати в ній істини, які в різні моменти життя допоможуть їм зорієнтуватись й учинити правильно. Важливо, щоб діти зрозуміли, що читання Біблії корисне й необхідне для кожної людини. К. Д. Ушинський писав: «Усе, чим людина, як людина, може й мусить бути, виражене цілком у Божественному вченні, і вихованню залишається лише поперед усього і в основу всього вкоренити вічні істини християнства».

Для досягнення мети уроку, кращого сприйняття учнями матеріалу, можна застосовувати різноманітні форми роботи: слухання духовної музики, читання поезії, конкурси, вікторини, розв'язування кросвордів, дискусії тощо. Кожний урок християнської етики має бути неповторним, таким, що запам'ятається дітям надовго, відкладеться в серці.

На уроках потрібно не тільки давати дітям знання, але й допомагати пізнавати Бога, адже саме пізнання Бога допоможе їм зростати духовно. «Хто любить навчання, той любить пізнання, а хто докір ненавидить, той нерозумний» (Пр. 12:1).

Усе, що робимо, робимо з певною метою. Розпочинаючи будь-яку справу, маємо бажання досягнути хороших результатів. На моє глибоке переконання, перше, що може допомогти нам у цьому й що є найголовнішим, — це любов до Бога.

Перша нота. Любов до Бога. Любов до Бога — це бажання щоденно Його пізнавати. Не маючи цієї любові, що ми дамо нашим учням? Чим ми наповнимо їхні серця? Якщо ми будемо любити Бога — ми з великим бажанням працюватимемо для слави Божої, з радістю сповіщатимемо Слово Його. Маємо любити Бога й тому, що Він так нам заповів.

Слово Боже навчає: «Люби Господа, Бога свого, усім серцем своїм, і всією душею своєю, і всім своїм розумом, і з цілої сили своєї! Це заповідь перша!» (Мк. 12:30).

Друга нота. Любов до дитини. Найважливіше в тому, що ми з вами робимо — любити дитину. Кожну, якою б вона не була! Особистісний підхід передбачає сприйняття кожного школяра як унікальної особистості, творіння Божого. Сучасний учитель повинен не тільки добре володіти предметом, який викладає, але й добре розумітись на психології дітей будь-якого віку. Він зобов'язаний уміти знаходити підхід до кожного учня, повинен любити дітей. У жодному разі учень не має відчувати байдужість із боку учителя. Переконана, що любов — це найкращий засіб впливу на дітей.

Слово Боже навчає: «Коли я говорю мовами людськими й ангільськими, та любові не маю, то став я як мідь та дзвінка або бубон гудячий! І коли маю дара прокувати, і знаю всі таємниці й усе знання, і коли маю всю віру, щоб навіть гори переставляти, та любові не маю, то я ніщо! І коли я роздам усі маєтки свої, і коли я віддам своє тіло на спалення, та любові не маю, то пожитку не матиму жадного! Любов довготерпить, любов милосердствує, не заздрить, любов не величається, не надимається, не поводить ся нечемно, не шукає тільки свого, не рветься до гніву, не думає лихого, не радіє з неправди, але тішиться правдою, усе зносить, вірить у все, сподівається всього, усе терпить! Ніколи любов не перестає!..» (1 Кор. 13:1-8).

Третя нота, не менш важлива, — це **наш особистий приклад...** Чи треба про це нагадувати? Адже принцип емоційності навчання реалізується в образному викладі матеріалу з основ християнської етики, у мовленні вчителя, його зовнішньому вигляді, у створенні в учнів почуття спокою й радості від пізнання Бога та Його моральних настанов. Тому духовний світ дитини насамперед залежить від того, який учитель поруч із нею.

В. О. Сухомлинський стверджував, що все набуває авторитету в очах дитини лише тоді, коли вона бачить у своєму вчителі людину одухотворену, закохану у свою працю: «Приклад вчителя — це не тільки те, що вчитель уміє робити своїми руками (хоч і це має велике значення), це весь уклад його духовного життя, це його одухотвореність усім, що він робить». Наші вчинки виховують набагато більше, ніж ми про це думаємо.

Основою нашого щоденного, буденного життя, наших думок, мотивом наших дій має бути Слово Боже. Воно корисне «до навчання, до докору, до направи, до виховання в праведності...» (2 Тим. 3:16).

Пам'ятайте, що ви маєте бути завжди в правильних стосунках з Тим, чію науку викладаєте.

Слово Боже навчає: *«Так нехай світить перед людьми ваше світло, щоб вони, бачивши ваші добрі вчинки, прославляли вашого Отця, що на небі» (Мт. 5:16).*

Четверта нота. Робота з батьками. Не думаю, що серед педагогів є такі, які скептично ставляться до цієї думки й несерйозно до цієї форми педагогічної праці. Досвід переконує в тому, що тісно співпрацюючи з батьками учнів, відчуваючи їхню підтримку, довіру до того, що ми робимо, знайомлячи їх із метою та планами нашого курсу, ми разом можемо отримати успішний результат у навчально-виховному процесі. Це і є системний підхід, який орієнтує на організацію навчально-виховного процесу з основ християнської етики як цілеспрямованої творчої діяльності його суб'єктів: учнів, сім'ї та школи в рамках класної, позакласної та позашкільної роботи. Запрошуйте батьків відвідувати уроки й позакласні заходи з предмета; інформуйте батьківську громадськість про особливості основ християнської етики на заняттях батьківського всеобучу, освітянських сайтах.

Пам'ятайте, що саме на батьків Бог покладає велику відповідальність за виховання дітей. Батьки мають бути поруч зі своїми дітьми. Бог неодноразово звертає увагу на те, що батьки мають дбати постійно про своїх дітей, навчати їх, передавати їм Божі істини.

Слово Боже навчає: *«І будуть ці слова, що Я сьогодні наказую, на серці твоїм. І пильно навчиш цього синів своїх, і будеш говорити про них, як сидітимеш удома, і як ходитимеш дорогою, і коли ти лежатимеш, і коли ти вставатимеш» (Повт. Зак. 6:6-8).*

П'ята нота. Виховна робота. Виховний потенціал потрібно реалізовувати з урахуванням сьогодення. Одвічні духовні цінності необхідно формувати в учнів, опираючись на наукові знання психології дитини та християнської етики.

У нових реаліях розвитку суспільства завдання духовного виховання молоді набуває першочергового значення. Приємно відзначити, що проблеми формування духовності особи на сьогодні покладено в основу загальнодержавних освітніх програм із залученням саме вчителів основ християнської етики.

Педагоги Я. А. Коменський, К. Д. Ушинський, В. О. Сухомлинський свого часу стверджували, що моральне виховання є основою формування особистості дитини, і щоб бути людиною — важливо виховувати в собі такі якості, які роблять людину вінцем творіння, образом і подобою Божою.

Безперечно, виховання підростаючого покоління не є легким, бо потребує часу, мудрості, наполегливості, терпіння та любові. Під час цього процесу маємо допомогти дитині розкрити всі таланти й здібності, якими її наділив Бог.

Форми виховної роботи можуть бути найрізноманітніші: виховні бесіди й екскурсії до пам'ятних місць, святинь народу, вечори духовної поезії, музики, конкурси на кращого знавця Біблії, «круглі столи», інформаційно-просвітницькі години про християнські свята з випуском тематичної газети, виставка учнівських малюнків, диспути, конференції, загальношкільні свята, тиждень духовного виховання, акції милосердя, фестиваль духовної пісні, конкурс на краще виконання різдвяної пісні, конкурс юних художників та читців, турнір знавців духовних традицій українського народу, перегляд фільмів з обговоренням, виставка стінгазет і малюнків до християнських свят, концерт, зустріч із релігійними та громадськими діячами, дискусійний клуб, гуртки духовно-естетичного спрямування, драматичний гурток, пошукова робота, усний журнал, виховні години, біблійні історії в малюнку...

Не забувайте, що найважливішу роль у вихованні дітей відіграють їхні батьки. Їхнє завданням — створити таке сімейне середовище, яке сприяло б духовному зростанню дітей. Отож, залучайте батьків до організації виховних заходів, плануйте свою виховну діяльність разом із батьками.

Треба пам'ятати про те, що результати вашої праці відразу можуть не бути помітними, але обов'язково маєте вірити, що вони будуть. Чим швидше ви розпочнете цю нелегку справу, тим кращими будуть плоди вашої праці.

Слово Боже навчає: *«Привчай юнака до дороги його, і він, як постаріється, не уступиться з неї» (Пр. 22:6).*

Шоста нота. Взаємодія з педагогами. Очевидним є те, що тільки при тісній взаємодії з класним керівником, який щодня й досить тривало спілкується з дітьми, знає їхні схильності, інтереси, вихователем групи продовженого дня, практичним психологом, соціальним педагогом, педагогом-організатором можливе вирішення завдань, які стоять перед нами. Пам'ятайте, що в усіх нас одна мета — виховати майбутнього громадянина держави, готового самовіддано розбудовувати її як суверенну, демократичну, правову й соціальну державу, виявляти національну гідність, знати й цивілізовано відстоювати свої громадянські права та виконувати обов'язки, сприяти громадянському миру та злагоді в суспільстві, бути конкурентоспроможним, успішно самореалізуватися в соціумі як громадянин, сім'янин, професіонал, носій української національної культури.

Слово Боже навчає: *«Не робіть нічого підступом або з чванливості, але в покорі майте один одного за більшого від себе. Нехай кожен дбає не про своє, але кожен і про інших» (Флп. 2:3-4).*

Сьома нота. Обмін досвідом. Уважаю це не менш важливим аспектом у діяльності вчителя основ християнської етики. Педагог не може замикатися в чотирьох стінах школи. Він має бути щедрим і готовим приймати благословення від своїх колег. Має ділитися власним досвідом роботи, завжди пам'ятаючи про те, що все, що має, знає — це з великої милості Господньої. З любов'ю й вдячністю маємо вчитися один в одного.

Слово Боже навчає: *«Служіть один одному, кожен тим даром, якого отримав, як доморядники всілякої Божої благодаті» (1 Петр. 4:10).*

Коли у своєму житті, своїй праці, з Божою допомогою, зможете використати всі ці ноти, тоді ви зможете відчути красу мелодії життя.

Творення мелодії життя людини — процес дуже відповідальний. В. О. Сухомлинський сказав свого часу, що «творення людини — найвище напруження всіх наших сил. Це і життєва мудрість, і майстерність, і мистецтво».

Якщо у вас з'являться нові ноти, слава Богу! Це свідчитиме лише про те, що ви по-справжньому творите... Нехай Бог ясно благословить кожного з вас, шановні колеги!

«Благословення Господнє — воно збагачає, і смутку воно не приносить з собою» (Пр. 10:22).

Софія Прокопчук,
заступник директора з навчально-реабілітаційної роботи Рівненського навчально-реабілітаційного центру «Особлива дитина»

СТЕЖИНКА ДО БОГА

Заняття для середнього дошкільного віку

Автор Таїсія Яременко, вихователь дошкільного навчального закладу № 4 м. Южне, Одеська обл.

Мета: продовжувати знайомити дітей із Біблією, із Божими заповідями — правилами для життя людей, виховувати в дітей повагу до оточуючих людей, пошану та любов до батьків на основі Божих заповідей, учить любити одне одного, використовувати знання заповідей Бога в житті.

Словник: Бог, Ісус Христос, Божі заповіді.

Декорація — українська хата. На подвір'я виходить Півник.

Півник. Дав мені Господь гарну пісеньку таку:
«Куку-ріку! Куку-ріку!»
Вранці я її співаю, усіх людей піднімаю! (Закладає у віконце.)
Не лінуйтеся, вставайте! Боже сонечко стрічайте!

Декорація — сходиться сонечко. З хатки виходить хлопчик.

Хлопчик. Дякую Богові за сонечко, що світить у віконечко (п'є водичку з кухлика), за чисту водичку, що можу напиться, за маму (виходить дівчинка-«мама»), за тата (виходить хлопчик-«тато»), за сестричок (виходять) і за брата (виходить).

Тато. На молитву станьмо, діти (діти складають ручки),
Треба Бога нам просити
День новий благословити.
Благослови нас, Боже, на справи добрі й гожі!
Щоб розумні ми зростали і любов у серці мали!
Боже, хочу я Тебе зустріти,
Як Ісус у світі жити,
Чесним і правдивим, люблячим і щирим!
Хочу хворих лікувати, бідним всім допомагати.
І голодних годувати, жити в мирі, всіх прощати.

Пісня «Як шукати маю Бога» (1-й куплет)

Як шукати маю Бога, де Його знайти?

Поможи зустріть Ісуса і з Ним разом йти.

В молитві, в молитві Христос мій є,

В молитві, в молитві Він жде тебе (діти сідають).

Вихователь. Щоби Бога нам зустріти, треба заповіді вчити. Одна із заповідей Божих нас навчає: «Шануй батька свого та матір».

Мама. Любі діти! (Вихователь: «Каже мати»)

Батьків треба шанувати!

То дасть Господь всього світу вам прожити довгі літа!

Діти (встають). Будем заповідь цю знати, батьків своїх поважати!

Діти беруться парами за руки й ідуть.

Пісня «Як шукати маю Бога» (2-й куплет)

Як шукати маю Бога, де Його знайти?

Поможи зустріть Ісуса і з Ним разом йти.

У серці, у серці Христос мій є,

У серці, у серці Він жде тебе.

Вихователь. А ось киця на хвості калачі несе смачні.
(Виходить Киця.)

Киця. Три калачі золоті я принесла на хвості!

Один калач буде мати ваша добра мати (дає Мамі калач).

Вихователь. Другий калач для тата несе киця хвостата
(Киця дає Татові калач).

Для сестричок даси ти — то вже буде три!

Братик. Що ж, для всіх не вистача, буду я без калача.

Вихователь. Киця каже:

Киця. «Пробач, загубився твій калач».

Вихователь. Сестра каже:

Сестричка. Тихо, цить! Нашого дамо вкусить!

Вихователь. Тато каже:

Тато. «Сину, бери мою половину!»

Вихователь. Мати каже:

Мама. «Не плач, бери собі мій калач!» (Усі обіймаються.)

Вихователь. Божа заповідь навчає: «У любові треба жити, ближніх усім серцем, як себе, любити!»

Діти. Будем Заповідь цю знати, у любові всі зростати!

Вихователь. Пограємо в гру!

Рухлива гра «Дім любові»

У нашому домі (ходять по колу),

всі живуть в любові (зупиняються),

Ти до мене усміхнись, вліво-вправо повернись (повороти тулуба, руки на поясі),
Обнімімося!

Діти сідають. Вбігає Поштар з газетою.

Поштар. Яка вість, яка вість!

Діти. Та яка?

Поштар. Вовк ягнятка не їсть!

Діти. Та чому?

Поштар. Бо мале і кучеряве, залишилося без мами.
Залишилося і плаче (входить Ягнятко, витирає сльози),

Аж тут вовк його побачив (входить Вовк).

Вовк. Хто ти таке?

Ягня. Я — ягнятко-сиротятко, без матусі і без татка.

Залишилося одне, порятуйте ви мене! (підбігає до Вовка, Вовк обнімає Ягня).

Вовк. Зоставайся і рости, я злюбив тебе, живи!

Усі герої виходять із кульками-сердечками, беруться за руки.

Усі. Заповідь Божа — «Любіть один одного!»

Пісня «Як шукати маю Бога» (3-й і 4-й куплети)

Як шукати маю Бога, де Його знайти?

Поможи зустріть Ісуса і з Ним разом йти.

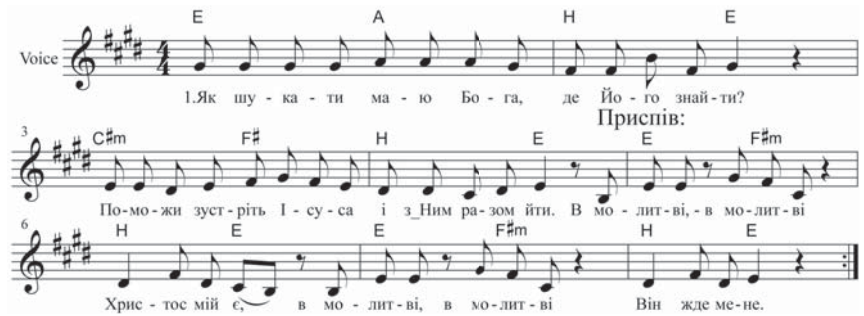
В родині, в родині Христос мій є,

В родині, в родині Він жде тебе.

Як шукати маю Бога, де Його знайти.
Поможи зустріть Ісуса і з Ним разом йти.
Між нами, між нами Христос мій є,
Між нами, між нами Він жде тебе.

Боже-Отче, глянь на діти,
На прекрасні Твої квіти.
Світи сонцем і зірками
Над нашими діточками.
Дай нам сили і охоти
До науки і роботи,
Щоб росли всі здоровенькі
На потіху батька й неньки! 🌹

ЯК ШУКАТИ МАЮ БОГА

ЛЮБОВ ПОНАД УСЕ

Виховний захід для початкових класів

Підготували вчителі ЗОШ №18 м. Рівне
Ірина Кирильчук і Людмила Савчук

Мета: через поетичне слово розкрити вчення Ісуса Христа про любов до ближнього; виховувати в дітей християнські чесноти: віру, надію, любов.

Учитель. Кожна річ і кожна істота у світі має своє призначення. Має його й людина. І це призначення дуже високе. Яке? (Роздуми дітей.)

Учні читають тексти з Біблії, запропоновані вчителем.

«Улюблені, любім один одного, бо від Бога любов, і кожен, хто любить, родився від Бога та відає Бога!

...Бог є любов, і хто пробуває в любові, пробуває той в Бозі, і в нім Бог пробуває!

...Як хто скаже: я Бога люблю, та ненавидить брата свого, той неправдомовець. Бо хто не любить брата свого, якого бачить, як може він Бога любити, якого не бачить?

І ми оцю заповідь маємо від Нього, щоб, хто любить Бога, той і брата свого любив!» (1 Ів. 7, 16, 20-21).

Цими словами апостол любові навчає нас істинній меті всього нашого життя.

*Діти дивляться інсценізацію вірша
Ірини Стороженко «Любов понад усе».*

*З картону зроблений макет сцени, з тканини
зшита завіса. Фігурки, виготовлені з картону,
тримаються на пластикових паличках, фігурки
пересуваються в прорізаних доріжках по сцені.*

Дія 1

*(на сцені фігурки Адама і Єви, Едемський сад,
дерево пізнання добра і зла з плодами)*

З далеких днів, з часів прадавніх
До нас прийшли закони ті,
Щоб ми любили, милосердя мали
Й жили розумно на землі.

Ще з перших днів в Адама й Єву
Господь застав добра основ
Й зробив подібними до Себе.

А Він є милість і Любов!

Та гріх, який вчинили перші люди,
Руйнує добре у серцях.

Адам і Єва, скуштувавши плоду,
Пізнали зло, добро і людський страх...

Дія 2

*(зміна декорацій, з'являються гори, каміння та
інші фігурки Адама і Єви, які вже втратили близькі
стосунки з Богом, а також убитий Авель)*

Та злого виявилось більше:

Непослух Богу показав

Їх старший син, злобу не перемігши,
У заздрості він брата покарав.

І так жили... Століттями блукали,
Не мали сил протистояти злу,
Про Бога люди зовсім забували,
Та Бог Своє творіння не забув.

(замість фігурки Авеля з'являються фігурки народу)
Він друга Собі вибрав Авраама,
І дав йому насліддя, як пісок.

Цей люд народом Божим був названий,
 Бо поклонявся лише тому, хто є Бог!
(з'являється фігурка Мойсея зі скрижалями)

Цим людям дав Господь Свого Закону
 Через Мойсея на горі Синай.

Це славний день був блискавок і грому,
 Коли Господь скрижалі написав.

Закон був добрий, і хто жив по ньому,
 Той мав благословення у житті.
 Не вбий, не укради, не побажай чужого
 І ближнього свого завжди люби!

Закон навчав любити свою землю,
 Був добрий навіть до тварин,
 З дитячих років цей закон вивчався в сім'ях,
 І основним він був в житті родин.

(забираємо фігурку Мойсея)

Історія єврейського народу
 Сягає в глибочинь століть:
 Розрухи й війни, голод і тривоги
 Вони терпіли, як не слухали Господніх слів.

Але в якому б не були полоні,
 Любили край свій і Єрусалим,
 Де храм Господній, де його закони,
 Там, де жили й вмирали їх батьки.

Дороги Божі й плани досконалі,
 Для Себе вибрав Він один народ,
 Який закони Божі добре знає,
 А ці закони — милість і любов.

(до фігурок народу додаємо фігурку Ісуса Христа)

Вершиною всього закону
 І Тим, Хто виконать його зумів,
 Був Божий Син, який прийшов на землю
 І волю Божу людям пояснив.

Його вчення перевернуло світ цей.
 Закон казав, щоб ближнього любити.
 Слова Христа говорять більше –
 Потрібно навіть ворога зігріти!

І кожен день Христос показував на ділі,
 Що значить «милість вища, аніж суд».
 Він бачив тих, від кого відвернулись рідні,
 До Нього простяглось багато рук...

До Нього йшли сліпі і прокажені,
 І ті, які втомились від гріха,
 А поверталися щасливі і спасенні –
 До них торкнулася Христа рука.

Христос нам показав, як маємо ми жити,
 Щоб милість проявляти і добро.
 Весь сенс життя — це вірити й любити,
 І ближнього, і ворога свого!

Ірина Стороженко

Учитель. І поки ще триває ця коротка мандрівка по землі, маємо час для пошуку відповідей. Маємо досконалий приклад Господа нашого Ісуса Христа. Маємо ближніх, яким дарувати любов потрібно щохвилини. Безмірно оточені Божою любов'ю, маємо необхідність її прийняти й поширювати: стати одним із тисяч маленьких люстерок, що відбивають світлі промені тихого світла Сонця Любові...

У виконанні дітей звучить пісня

«Тому, хто біля тебе, дай любов».

ТОМУ, ХТО БІЛЯ ТЕБЕ, ДАЙ ЛЮБОВ

1. Тому, хто біля тебе, дай любов, дай любов. / 4 р.

Приспів:

Незалежно від раси, чи від кольору людей,
 Ти люби усіх, усім роби добро. / 2 р.

2. Як тебе не вітають, дай любов, дай любов. / 4 р.

3. Ісус тебе навчає, щоб любив, щоб любив. / 4 р.

4. Ісус тебе чекає, щоб спасти, щоб спасти. / 4 р. 🎵

СТРАЖДАННЯ ІСУСА ХРИСТА

Урок для 5 класу

Автор Тетяна Октусяк, учитель основ християнської етики НВК
с. Самари-Оріхові Ратнівського р-ну Волинської обл.

Мета: показати учням, що смерть Ісуса Христа є спокутною жертвою за гріхи всіх людей, спонукати учнів замислитись над ціною цієї жертви й моральністю свого життя; розвивати в учнів уміння аналізувати свої вчинки та вносити корективи згідно з християнськими цінностями; виховувати в учнів благоговійне ставлення до подвигу Ісуса Христа, розуміючи, якою ціною Він здійснив спасіння людей.

Біблійна основа: Розп'яття Ісуса Христа (Мт. 26-27).

Ключовий вірш: «...Христос один раз постраждав був за наші гріхи, щоб привести нас до Бога, Праведний за не-праведних...» (1 Петр. 3:18).

Словник понять і термінів: страждання, спокутування, жертва, самопожертва, подвиг, свято Пасхи, Ангел-згубник, первістки.

Обладнання: комп'ютерна презентація, проектор.

Міжпредметні зв'язки: українська мова та література, історія, географія, образотворче мистецтво.

ХІД УРОКУ

I. Вступна частина

Вітання: «Слава Богу», «Слава Ісусові Христу».

Налагодження контакту з класом

— До якого великого свята ми наближаємось?

— Чому ми його святкуємо? Як святкуємо?

Повідомлення теми й мети уроку

Учитель.

— Якими були останні дні життя Ісуса на землі?

— Чому самопожертва Спасителя є прикладом для всіх людей?

На сьогоднішньому уроці ви отримаєте відповіді на ці важливі для кожної людини запитання, адже «Христос один раз постраждав був за гріхи наші, щоб привести нас до Бога, Праведний за неправедних» (1 Петр. 3:18).

II. Основна частина

Актуалізація знань

Учитель. Любі діти, останній тиждень життя Ісуса Христа на землі починався з Його урочистого в'їзду до Єрусалима. Ісус і Його учні прийшли в Єрусалим на свято Пасхи, весь народ урочисто зустрічав Його, розмахуючи пальмовими гілками й радісно вигукуючи: «Слава Ісусові!», «Осанна Синові Давидовому!» Це були хвалебні слова, Ісус був гідний їх. Але Сам Ісус був за-смучений, Він знав, що святкувати Пасху тут, на землі, буде востаннє.

Усі християни відзначають це величне свято Пасхи — свято Воскресіння Ісуса Христа. Цього дня люди вітають одне одного словами: «Христос воскрес!» і традиційно від-повідують: «Воістину воскрес!»

А яке свято Пасхи відзначав Ісус зі Своїми учнями?

Стародавнє значення свята Пасхи — це згадка про вихід ізраїльського народу з єгипетського рабства. По-над 400 років ізраїльський народ був у рабстві в Єгипті. Але настав момент, коли Бог звелів Мойсеєві вивести народ із рабства. Мойсей прийшов до фараона і сказав: «Відпусти народ, так говорить Господь». Але фараон відмовився зробити це. Тоді Бог сказав Мойсеєві, що за жорстоке серце фараона наведе кару на Єгипет. Уночі над країною пройде Ангел-згубник і умертвить усіх первістків. А щоб у сім'ях ізраїльтян ніхто не загинув, треба було зробити таке: узяти молоде ягня, заколоти його, злити кров у посудину й цією кров'ю помазати од-вірки. Коли Ангел-згубник побачить кров на дверях, він пройде повз них і ніхто в цих домах не помре. Усі ізра-їльтяни вчинили саме так, як сказав Мойсей: закололи ягня, помазали кров'ю одвірки, а м'ясо ягнят спекли на вогні й з'їли. Коли над країною пройшов Ангел-згубник, то в усіх сім'ях єгиптян померли первістки, а в сім'ях із-раїльтян — ніхто не загинув. Таким чином, своєю смер-тю ягнята зберегли життя первістків.

Коли фараон дізнався, що помер його спадкоємець, він покликав Мойсея і сказав йому: «Ідіть негайно». І всі ізраїльтяни піднялися, забрали своє майно й поквапно по-кинули Єгипет.

На пам'ять про ці події і проголошувалося свято Пасхи.

Ісус Христос прийшов до Єрусалима, щоб теж відзна-чити це свято зі Своїми учнями.

Пояснення нового матеріалу

Учитель пропонує учням прочитати з підручника¹ ру-брику «Запам'ятай нові слова і поняття», а далі — біблійну історію «Розп'яття Ісуса Христа» (ланцюжковим методом).

Вивчення ключового вірша одним із методів, за-пропонованих учителем: «...Христос один раз постраж-дав був за наші гріхи, щоб привести нас до Бога, Праведний за неправедних...» (1 Петр. 3:18).

Учитель. Цей текст говорить про те, що Ісус став жерт-вою за гріхи всіх людей і тим самим відкрив шлях людям до Отця Небесного. Уся велич цього подвигу в тому, що Сам Ісус був Праведником, а віддав життя за грішників.

Заочна подорож до Єрусалима

Зараз побачимо ті місця, де побував Ісус Христос в останні дні Свого земного життя.

Слайд 4². Перед вами панорама міста Давида в Єру-салимі. Давид, який, як ви знаєте, переміг велетня Голіята,

¹ Основи християнської етики. 5 клас: Навчальний посібник. — К.: Літера ЛТД, 2007. — С. 193-197.

² Нумерацію слайдів подано згідно з презентацією вчителя, яку можна отримати, звернувшись до редакції.

згодом став царем, завоював місто й частину міста обніс високою стіною, довжина кожної сторони — 1 км. У центрі ви бачите мечеть Омара — це мусульманська святиня. Саме тут колись стояв храм Соломона (сина Давида), євреї постійно чекають нагоди його відновити. Далі вглиб і лівіше видно голубий купол — це Храм Воскресіння Христового.

Поруч — Золоті ворота, через які Ісус Христос в'їхав у Єрусалим на вісліюкові. Звичайно, вони не золоті — золотистого кольору. Запитаєте, чому замуrowані? За переданням, саме через них Ісус Христос удруге в'їжджатиме в Єрусалим, щоб судити живих і мертвих. А оскільки християни чекали цього постійно й там збирався великий натовп, то турки (які тоді володіли цією територією) ворота замуrowали.

Слайд 5. Перед вами горниця Таємної Вечері. Звичайно, це не той будинок, у якому Вчитель святкував Пасху зі

Своїми учнями, але він стоїть на тому ж місці на горі Сіон. Щоб стерти пам'ять про Ісуса, турки тут звели мечеть. Сьогодні там просто музей.

Слайд 6. Перед вами — Гетсиманський сад, місце, куди Ісус Христос пішов зі Своїми учнями після вечері. Ці дерева — оливи; стверджують, що деяким із них понад 2 тисячі років. Можливо, котрась пам'ятає Ісуса Христа? Саме тут Він молився перед Своїми хресними стражданнями й просив апостолів не спати, а молитися разом із Ним.

Слайд 7. Ось тут поруч є Камінь плачу. Сьогодні він — наріжний камінь католицького Храму всіх націй. Він має таку назву, бо католицькі церкви усього світу жертвували гроші на його будівництво.

Слайд 8. Камінь зради — місце, де Юда поцілував Учителя.

Слайд 9. Преторія — будинок, де відбувався суд над нашим Спасителем. А поруч — кам'яні плити з символами для гри в кості. Саме в такий спосіб воїни розіграли одяг Ісуса Христа.

«Це — Чоловік!» Він був уражений силою духа того, кого було засуджено. Саме звідси починається Хресна дорога Спасителя. Тут Він узяв на плечі хрест і поніс на Голгофу.

А на місці першого падіння Спасителя під вагою хреста побудована капличка Вірменської церкви.

Слайд 10. Арка Ессе Гоммо — те місце, де Понтій Пилат вивів Ісуса Христа до натовпу, засвідчивши:

Слайд 11. Кажуть, що Мати Ісуса Христа забігла наперед процесії, щоб перетнути дорогу й ще раз зустрітися зі своїм Сином. Ось арка, яка нагадує про це.

А ось так позначено місце, де Симон Киринейський узяв на плечі хрест Ісуса Христа.

Слайд 12. Тут єрусалимські жінки, які дуже тужили за Ісусом, зустрілися з Ним. У відповідь на їхні сльози Він сказав: «Плачте за собою та за дітьми вашими».

На місці третього падіння Ісуса Христа — сьогодні Абіссінський монастир.

Слайд 13. Перед вами храм Воскресіння Христового. У ньому богослужіння проводять вірні шести конфесій. Під його куполом розміщено 23 християнські святині, та ми звернемо увагу лише на деякі з них.

Слайд 14. Голгофа. Місце розп'яття Ісуса Христа. Це невелике підвищення висотою 11 метрів. Дивлячись на нього, усім своїм єством відчуймо, що Ісус Христос прийшов у світ, щоб спасти не когось, а саме кожного з нас.

Слайд 15. Камінь Голгофи.

Ви пам'ятаєте, що коли Ісус Христос помер на хресті, стався землетрус, земля розкололася. Ось тріщини, які про це нагадують.

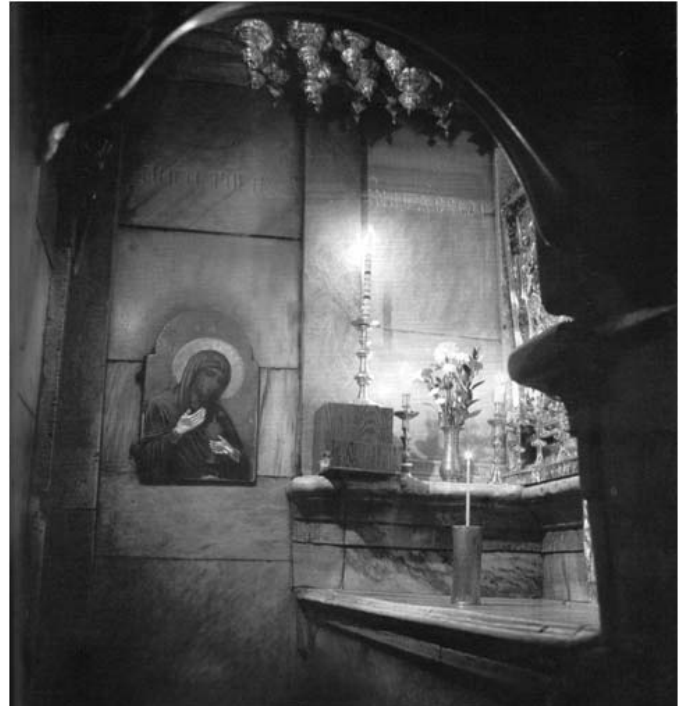
Слайд 16. Перед вами Камінь Помазання. Коли Ісуса зняли з хреста, за єврейським звичаєм, Його тіло натерли пахучим маслом і загорнули в полотно. Це відбувалося тут. Власне, той камінь покритий мармуровою плитою, бо багато паломників намагалися взяти на пам'ять його частинку. Це місце загальнодоступне, тому тут найчастіше моляться віруючі.

Слайд 17. А це — кувуклія — місце погребіння тіла Спасителя. Він є храмом у храмі, який складається з двох кімнат. Перша — це місце, де ангел очікував жінок-мироносиць, друга — печера, у якій три дні спочивало тіло Месії. Тут почергово служать представники всіх конфесій.

Слайд 18. Гробниця Ісуса Христа. Туди можна ввійти тільки на колінах, прохід низенький. Уявімо, що ми перенеслися туди, заплющмо очі й попросімо в Спасителя миру для нашої землі, спокою в наших душах і злагоди в наших сім'ях.

На цьому екскурсію завершимо. Чи сподобалась вона вам? Що запам'яталося? Що вразило?

Закріплення знань

Робота над оповіданням «Жертва» на с. 198 підручника. Проведення дискусії та підбиття підсумків.

Практичне застосування

Учитель.

У світі Хто найбільший є?
Надія Хто для нас?
Хто радість людям всім дає?
Звичайно ж, це наш ...
Хто нас підтримує завжди,
Щоб каганець не згас?
Хто Цар царів. Чи знаєш ти? —
Я знаю! — Це наш ...
Хто добровільно йшов на хрест
І Хто вмирав за нас?
Хто був розп'ятий і воскрес? —
Звичайно ж, це наш ... (Спас)

III. Завершальна частина

Підсумок

Учитель. Жертовна смерть Ісуса Христа є достатньою для прощення гріхів будь-якого розкаяного грішника. Більшої жертви бути не може. І той, хто нехтує цією жертвою, ображає Бога-Отця, що добровільно віддав Сина Свого для спокутування наших гріхів.

Домашнє завдання

Прочитати в Євангелії про події, пов'язані із хресною смертю Ісуса Христа. Знайти репродукції картин художників, що змальовували ці події.

Виконати завдання в робочому зошиті на с. 71-73. 📖

БОГ — ЦЕ БАТЬКО, ЯКИЙ ЛЮБИТЬ ТАК, ЯК МАМА

Урок для 6 класу

Автор сестра Єремія, учитель християнської етики та української мови і літератури і Івано-Франківської приватної ЗОШ I–III ст. «Католицька школа святого Василя Великого»

Мета: допомогти учням осмислити духовний зміст та загальнолюдську цінність біблійної притчі про блудного сина; досвідчити з учнями велике Боже милосердя до кожної людини, прагнення Господа спасти грішне людство; пізнати милосердну любов Божу, яка є одночасно батьківською і материнською; учить дітей правильно оцінювати свої вчинки, використовувати розум і волю для свого блага; виховувати прагнення завжди бути з Богом; усвідомлювати універсальність євангельських істин людського буття.

Обладнання: Біблія, ілюстрації до притчі — репродукції картини Рембрандта «Повернення блудного сина» (див. кольорова вкладка «Слово вчителю» № 2/2014), клейкі аркуші, словник літературознавчих термінів.

ХІД УРОКУ

*Хто втратив Бога в душі своїй,
той знову зустріне Його в цій Книзі,
а хто ніколи Бога не знав, того Біблія
осяє Божественним світлом.*

Г. Гейне

I. Мотивація навчальної діяльності

Учитель. «Біблія — наш товариш та ближній, що приводить нас до єдиного, найдорожчого й найлюбов'язнішого. Вона — нашими предками полишений заповіт, що ховає в собі скарб богознання. Богознання, віра, страх Божий, премудрість — це одне і те ж. Це справжня мудрість». Таку оцінку дає Святому Письму український письменник і філософ Г. С. Сковорода, який усвідомлював, що Біблія сильна не своїми історіями, а духовним змістом, закладеним у них. Про моральні уроки Біблії ми й будемо говорити сьогодні на уроці.

Розглянемо одну з найгарніших притч в історії людства. Можливо, ви здогадаєтесь, що це за притча, послушавши наступну історію.

II. Актуалізація опорних знань

Історія про Джиммі Мартіні
(можна приготувати інсценізацію)

Свобода для цього 17-річного хлопця мала спочатку «добрий смак». Але згодом все змінилося. Прийшла гіркота та розчарування, а відійшли «найкращі друзі», коли закінчилися гроші. Та одного дня він отримав листа — чотири короткі слова без підпису. Він добре знав, що вони від батька: «**Бічні двері постійно відчинені**». Ці слова йому запали в серце й звучали вдень і вночі. Він не зміг опиратися. Дорога повернення була довгою й важкою. Однак Джиммі прийшов. Увечері боязко став біля бічних дверей і відчинив їх. На порозі стояв люблячий батько. Джиммі перепросив його й почав жити по-іншому.

III. Сприйняття та засвоєння навчального матеріалу

Так, ця історія дуже схожа до притчі, яку ми багато разів чули — притчі про блудного сина, що записана в Євангелії від Луки. Прочитаймо її разом.

Читання учнями притчі зі Святого Письма — Лк. 15:11-32.

Запитання

— Якби ви були письменниками, яку іншу назву ви дали б цій притчі? (Учні записують на клейких аркушах.)

Назва «Притча про милосердного батька» є дуже правильною і промовистою. Адже саме батько є центральним образом у всій цій історії. Тому сьогодні наш урок буде присвячено саме милосердному батькові.

Історична довідка (для вчителя)

Старший син, згідно із законом, мав право отримати спадок удвічі більший, ніж молодший.

Батько переступає єврейський закон спадщини, за яким він не мав права роздавати маєтку до смерті. Ця процедура відбувалася перед смертю батька. Батькова поведінка в цій притчі незвичайна. Він із любові та пошани дає частку синові. Це означає, що батько:

- вибирає закон любові;
- переступає єврейський закон.

Портрет батька

Пригляньмося уважно до ілюстрації цієї притчі видатним нідерландським

художником Рембрандтом Харменсом ван Рейном. Ця картина Рембрандта в геніальний спосіб виявляє Божу любов. Жодний теолог чи біблеїст не зміг представити милосердної Божої любові так вдало, як цей художник.

Учитель дає кожному учневі копію картини «Повернення блудного сина» Рембрандта й запрошує всіх уважно подивитися на неї.

Учитель. На картині бачимо двох головних дійових осіб: сина та батька.

Син, який повертається додому у рваних сандалях, із ранами на ногах і цілком вито розчарованим у житті. Має поголену голову, яка є символом рабства, у якому він був. Притуляється до свого батька, щоб приховати свій сором. Дірки на одязі свідчать про його крайню бідність.

Батько зображений сліпим, тому що дивиться очима серця. Його борода символізує вічність (його любов не змінюється). Його лице спокійне. На ньому немає й тіні докору. Його довга туніка прикриває сина, який повернувся. Він лагідно схиляється, а його руки обіймають сина, наче бажають огорнути своєю любов'ю.

Його ліва рука є сильною батьківською рукою, яка міцно пригортає плечі сина. Він любить чоловічою любов'ю, яка є міцною, постійною й рішучою. Підтримує і дає певність.

Його права рука є ніжною жіночою рукою, яка лагідно притуляється до плечей. Його любов є ніжною, як любов матері. Бог любить так лагідно, як жінка.

Поміркуй: якою рукою ти хочеш бути пригорнутим?

IV. Підбиття підсумків уроку. Рефлексивно-оцінювальний етап

Метод «Мікрофон»

Притча розповіла мені про...

Я зрозумів, що...

Моє досвідчення Бога під час цього уроку...

V. Домашнє завдання

Написати твір-роздум на тему «Бог — це батько, який любить так, як мама». 🍃

ПРОЗРІННЯ

Урок для 7 класу

Автор Ганна Самолюк, учитель основ християнської етики,
заступник директора з навчально-виховної роботи Заводської
ЗОШ I–III ст. Чортківського р-ну Тернопільської обл.

Мета: пояснити учням поняття «фізична і духовна сліпота», встановити між ними відмінності, допомогти знайти шлях духовного прозріння.

Я — дорога, і правда, і життя.
Ів. 14: 6

ХІД УРОКУ

I. Організаційний момент

Моли́тва до Свято́го Ду́ха

II. Актуалізація опорних знань

Бесіда за запитаннями

1. Чи доводилось вам зустрічати незрячу людину?
— не можуть пізнавати світ за допомогою органа зору;
— їм важко орієнтуватися в просторі.
3. Так, люди, які народилися сліпими або через певні причини втратили зір, є фізично сліпими. А чи доводилось вам зустрічати людей сліпих душею?
4. Чим різняться духовна і фізична сліпота?

III. Мотивація навчальної діяльності

Точнішу відповідь на це запитання постараємось дати на сьогоднішньому уроці. А також спробуємо віднайти шлях духовного прозріння.

IV. Вивчення нового матеріалу

А. Сприймання інформації

Бесіда за запитаннями

1. Як ви розумієте поняття «духовна сліпота»?
— людина не може або навіть і не хоче розрізнити, де добро, а де — зло;
— усе робить, як сама того бажає;
— думає лише про себе, про потреби власного тіла;
— не піклується про душу;
— не турбується про ближніх.
2. Що є причиною духовної сліпоти багатьох людей?
— гріх.
3. Наведіть приклади духовно засліплених людей.
— Адам і Єва;
— будівничі Вавилонської вежі;
— багач, який турбується лише про власні достатки й живе сьогоднішнім днем;
— фарисей, який підносить себе над іншими людьми.
4. А які наслідки первородного гріха?
— втрата гармонії:
 - між людиною і Богом;
 - між людиною і людиною;
 - між людиною і природою;
 - між душею і тілом людини.

5. Чому Господь вигнав Адама і Єву з раю?
— тому що вони згрішили і не покалися.
6. Що є першим кроком до прозріння?
— покаєння.

Учитель. Дуже часто людині важко сказати «прости», і вона так і помирає в гріхах. Але є випадки, коли людина під впливом певних подій прозріває й наворачтається на праведний шлях, навіть кардинально змінює життя. Або перед смертю розкається й рятує свою душу. Один із таких випадків описаний у Святому Письмі.

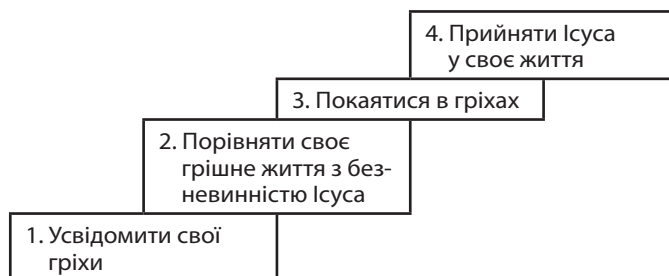
Читання Святого Письма

«А один із розп'ятих злочинників став зневажати Його й говорити: "Чи Ти не Христос? То спаси Себе й нас!" Обізвася ж той другий, і докоряв йому, кажучи: "Чи не боїшся ти Бога, коли й сам на те саме засуджений? Але ми справедливо засуджені, і належну за плату за вчинки свої беремо, Цей же жадного зла не вчинив". І сказав до Ісуса: "Спогадай мене, Господи, коли прийдеш у Царство Своє!" І промовив до нього Ісус: "Поправді кажу тобі: ти будеш зо Мною сьогодні в раю!"» (Лк. 23:39-43).

Обговорення прочитаного

Бесіда за запитаннями

1. Як поводить себе перший розбійник?
— він насміхається з Ісуса.
2. А як чинить другий розбійник?
— він усвідомлює свої гріхи і просить пробачення;
— цей розбійник розуміє, що він грішний, а Ісус страждає безневинно;
— на його прикладі ми можемо побачити шлях духовного прозріння.
3. Спробуймо схематично зобразити цей шлях.

4. Як був винагороджений другий розбійник?
— його душа потрапила в рай.
5. Пригадайте випадки зі Святого Письма, коли людина приймала до свого серця Ісуса і її життя змінювалося.
— Закхей;
— митар;

- блудний син;
- апостол Павло.

Учитель. Життя апостола Павла (та й багатьох інших святих) є прикладом переходу від грішного життя до святості. По дорозі до Дамаска він почув голос: «Савле, Савле, чому ти Мене переслідуєш?» Савл осліп. Голос Ісуса наказав йому йти в Дамаск. Там Савл перебував 3 дні, протягом яких нічого не їв і не пив, а тільки молився. Потім Господь послав до Савла священника Ананію, щоб той поклав на нього руки, після чого Савл став видючим і наповнився Святим Духом. Таким чином Савл, який відтепер почав називатися Павлом, прозрів фізично й духовно. Він охрестився й пішов проповідувати Христову науку.

Додатково можна опрацювати біблійні історії про оздоровлення сліпих: Мт. 20:29-34; Мк. 10:46-52; Лк. 18:35-43; Мт. 9:27-31.

Б. Узагальнення знань

1. Яка сліпота є небезпечнішою: духовна чи фізична?
2. Що є причиною втрати духовного зору людини?
3. Який шлях до духовного прозріння?
4. Якою стає людина після прозріння?
5. Заповніть таблицю «Наслідки зустрічі з Ісусом Христом»

В. Домашнє завдання

Опрацювати урок 21 з підручника¹.

VI. Молитва «Отче наш»

¹ Основи християнської етики. 7 клас : навч. посіб. / В. М. Жуковський, В. В. Зоринська, Н. Д. Ковальчук та ін. — К. : Літера ЛТД, 2014. — С. 137-144.

Наслідки зустрічі з Ісусом Христом

Біблійна постать	Як відбулася зустріч	До зустрічі з Ісусом	Після зустрічі з Ісусом	Пізнав чи не пізнав Істину
Багатий юнак	Підходить до Ісуса, коли Він був зі Своїми учнями	Виконував Заповіді Божі	Відійшов сумний, бо мав велике багатство, з яким не хотів розлучатися	Не прислухався до слів Христа; не пізнав Істину
Закхей	Вилазить на дерево, щоб побачити Ісуса	Грішник (митар)	Половину майна пообіцяв віддати бідним, а кого скривдив — повернути вчетверо	Прислухався до слів Христа, визнав свої гріхи й зробив відповідні дії, щоб виправити становище; пізнав Істину
Никодим	Приходить до Ісуса вночі	Фарисей, таємний прихильник Ісуса	Визнав науку Христа. Зняв тіло Ісуса з хреста і поклав до гробу	Повірів в Ісуса Христа і став Його послідовником; пізнав Істину

Серед піщаних дюн Фландрії¹ височіє великий дерев'яний хрест із образом Спасителя в центрі. На самому хресті чітко виکارбувані почорнілі, але не змиті від часу слова:

Я – Світло. Ви – блукаєте в пільмі.
 Я – Шлях. Не йдете ви за Мною.
 Я – Істина. Не вірите Мені.
 Я – Правда і Життя, і вічне Слово.
 Учитель ваш, та послуху нема.
 Господь – покори Я не бачу.
 Я Бог ваш, але молитесь дарма,
 Сумління у молитві тихо плаче.
 Якщо ж невдачі, біди з року в рік,
 Не звинувачуйте в стражданнях.
 Погляньте, на хресті розп'ятий гріх.
 Прийдіть до Мене. Досить вже вагання!

¹ Фландрія – одна з трьох земель Бельгії.

КАРДИНАЛЬНА ЗМІНА ЖИТТЯ

Урок для 7 класу

Автор *Наталія Рудницька, учитель християнської етики та зарубіжної літератури Медведівської ЗОШ І–ІІ ст. Буцацького р-ну Тернопільської обл.*

Мета: з'ясувати відповіді на запитання, коли життя потрібно змінювати кардинально, яким буває навернення, що означає вибрати Христа; розвивати вміння аналізу й самоаналізу вчинків і думок; формувати готовність до кардинальної зміни власного життя через наслідування Христа; виховувати почуття самоповаги й поваги до ближнього.

Біблійна основа: Ісус Христос з'явився Савлові (Дії 9:1-19).

Ключовий вірш: «А що ти літеплий, і ні гарячий, ані холодний, то виплюну тебе з Своїх уст...» (Об. 3:16).

Обладнання: Святе Письмо, ілюстрації до біблійної історії, ватман для інтерактивної вправи «Дерево перемін».

ХІД УРОКУ

Вступна частина

1. Християнське вітання.
2. Організаційне та емоційне налаштування на урок, молитва.
3. Актуалізація життєвого, чуттєвого та читацького досвіду.

Переказ учителем повчальної міни-історії.

Якось священика запитали, чи можна полетіти в космос, щоб кардинально змінити своє життя. «Полетіти в космос можна, — усміхнувся пан отець, — і цим справді зміните своє життя. Та чи зміните себе?» (за В. Божиком).

Мотивація навчальної діяльності

1. Оголошення теми і мети уроку.
2. Розповідь учителя про покаєння.

Бог закликає людину до спілкування, до єдності з Ним. Але перешкодою до такої єдності є гріх. Тож зрозуміло, чому першими словами, з якими Христос звернувся до народу, були: «Покайтеся, бо наблизилось Царство Небесне!» (Мт. 4:17). Бог завжди кликав народ до покаєння. Книги пророків переповнені цими

закликами: «Покайтеся, і відверніться від усіх ваших гріхів...» (Єз. 18:30), «Повернися ж до Мене, тебе-бо Я викупив» (Іс. 44:22). Цей заклик продовжує Ісус Христос. Звучить він також із уст апостолів: «Покайтеся ж та наверніться, щоб Він змилювався над вашими гріхами» (Дії 3:19).

Щоправда у Старому Завіті це покаєння мало певне зовнішнє вираження: піст, молитва, жертвоприношення. Ісус закликає до переміни в серці, яка приводить до того, що людина стає невинною, наче мале дитя. Тому для Христа найважливішим є внутрішнє навернення, яке цілковито перемінює життя людини.

Бог завжди милостиво приймав грішників, які щиро каюлися. Прикладом такого щирого навернення є апостол Павло.

Активізація опорних знань, умінь і навичок

Учитель пропонує учням розповісти те, що вони знають про апостола Павла. (Розповіді учнів.)

Засвоєння нових знань, формування опорних умінь і навичок

1. Робота зі Святим Письмом — читання біблійної історії (Дії 9:1-19), обговорення змісту.

2. Доповнення вчителя про життя та місіонерську діяльність апостола Павла.

Після прозріння апостол Павло почав проповідувати про те, що Ісус є Сином Божим. Усі, хто чув ці проповіді, дивувалися й говорили: «Хіба це не той, що переслідував в Єрусалимі визнаючів цього Ім'я...?» (Дії 9:21). Деякі навіть змовлялися, щоб убити його. Але Павло не зважає ні на що. Він прийняв Христа і тепер іде за Ним, безповоротно й безоглядно. Він пізнав істину.

Павло започаткував місіонерську діяльність християн. Упродовж трьох століть вона жорстоко переслідувалась. І лише в 313 р. під впливом своєї матері Олени правитель Східної

Римської імперії Костянтин оголошує християнство державною релігією.

Як сказав Іван Златоуст, «Павло був вояком і став ягням. Був терном і став виноградом. З ворога став другом, з бур'яну — хлібом... Хулитель став богословом, гонитель — благовісником, мучитель — керманичем, зрадник — подвижником».

Отож, без такого рішучого й твердого бажання, а відтак і абсолютної переміни життя, неможлива взагалі будь-яка серйозна зміна на краще. Не може бути так, щоб людина залишалась однією ногою в моральному злі, а другою ногою ступала в праведність.

3. Пояснення розуміння змісту біблійного вірша: «А що ти літеплий, і ні гарячий, ані холодний, то виплюну тебе з Своїх уст...» (Об. 3:16).

Савл був «холодний», а після зустрічі з Ісусом Христом по дорозі в Дамаск став «гарячим». Те саме значення мають і слова Ісуса Христа про те, що неможливо одночасно служити двом панам. «Ніхто двом панам служити не може, бо або одного зненавидить, а другого буде любити, або буде триматись одного, а другого знехтує. Не можете Богові служити й мамоні» (Мт. 6:24).

4. Розгляд ілюстрацій про життя апостола Павла.

5. Читання та обговорення змісту оповідання.

Біла чи чорна ворона

Прохолодним літнім вечором Стас і Влад, двоюрідні брати й близькі друзі, уклали договір. «Що б не робили інші, — сказав Стас, молодший брат, — ніколи не опускаямосья». Вони закріпили договір потиском рук. А всього через п'ять років Влад загинув в автокатастрофі: він вів машину в стані наркотичного сп'яніння. Стас до того часу теж став наркоманом.

Як же таке могло трапитись? А все почалось зі спілкування з молодими людьми, які вживали наркотики. Хлопці теж почали їх уживати.

Після похорону Стас пригадував два вечори: коли вперше прийняв марихуану

і коли уклав угоду з Владом. Можна було відмовитись, це ж його право. Чому він не знайшов у собі сили? Йому сказали: «Якщо ти справжній друг, не підводь нас і не будь білою вороною. Спробуй всього один раз, і ти сам переконаєшся, наскільки це захоплює».

Стас подивився на зграю ворон над своєю головою й подумав: «А що доброго в чорному кольорі?» Наркомани його віку, особливо ті, хто вживав наркотики давно, не вирізняються розумом і мудрістю. Вони погано навчаються, не мають роботи, іноді просто не розуміють, що відбувається навколо них. До того ж самі наркомани вважають один одного втраченими людьми. Вони знають, що їхнє тіло — смітник. І все через те, що колись злегковажили, адже наркотики дуже схожі на вірус грипу, якщо ти не хочеш заразитися, то маєш уникати контакту з інфікованими людьми.

«Я б не потрапив у наркотичну залежність, якби вів здоровий спосіб життя, якби вчасно сказав «ні», не боячись бути білою вороною. А білий колір такий дивовижний, адже він символізує чистоту, незаплямованість, волю. Так хочеться на волю...»

Стас брів вулицями міста, уперше у своєму житті, як умів, молився до Бога й зупинився біля наркологічного диспансеру.

«У мене немає сил, — подумав він, — але з Богом я вилікуюсь, хоча б для того, щоб сказати комусь: «Не грайся з наркотиками, інакше будеш розплачуватись за це все своє життя».

Людмила Ганжелюк

Бесіда за змістом

— Чому хлопці не дотримали слова?

— Що допомогло Стасові змінитися?

— Як ви оцінюєте вчинок Стаса?

— Хто може допомогти людині змінити життя?

6. Інтерактивна вправа «Дерево перемін».

Обладнання: намальоване на ватмані дерево, намальовані й вирізані яблука.

Учні постановили собі кожен змінитися на краще. Те, що вони хочуть змінити найбільше, записували на «яблуці» й прикріплювали до дерева.

Одні записували, що хочуть піти до сповіді, інші постановили щонеділі ходити до церкви, хтось відмовився від ігор на комп'ютері на час посту.

Узагальнення та систематизація набутих компетентностей

1. Висновки вчителя.

Навернення — це дар Божий, ініціатором його виступає Сам Господь. Людина лише відповідає на це

запрошення до покаяння. Це і є шлях кардинальної зміни життя.

2. Декламування учнем вірша.

Слухай зараз, грішний друже,
Голос чийсь бринить!
Просить Він, благає дуже
Двері відчинити.
То не пізній перехожий
При погаслім дні —
То благає сам Син Божий:
«Відчини Мені!»

В твоїм серці — горе, лихо,
Темне там усе.
Увійде й відразу тихе
Світло принесе.
Розжене спокійна мова
Привиди сумні.
Чуєш, стукає Він знову:
«Відчини Мені!»

Відчини для Бога двері —
І з Самим Христом
До блаженної вечери
Сядеш за столом!
Уважай, щоб не проспати,
Бо в твоєму сні
Стихне голос коло хати:
«Відчини Мені!»

Олексій Саранчук

3. Вправа «Мікрофон»

— Чи готові ви змінитися?

— Якщо так, то яким чином?

4. Домашнє завдання:

— написати кроки навернення;

— вивчити напам'ять ключовий вірш.

Молитва 🙏

Найбільше математичне чудо у світі

Після понад 400 років перебування в Єгипті ізраїльський народ на чолі з Мойсеєм залишив країну свого рабства й проваджений могутньою Божою рукою рушив у напрямку землі обітваної.

Їхній шлях пролягав через пустелю. Що ж вони там їли? Щоб нагодувати 2 або 3 мільйони людей потрібно чимало продуктів. Відповідно до продуктових норм в армії, Мойсей повинен був мати 1500 т продуктів на щодень. Щоб доставити таку кількість продуктів кожен день потрібно було б 2 вантажні потяги довжиною 1,6 км кожен. Крім того, слід пам'ятати, що їм були потрібні дрова, щоб приготувати їжу, за сучасними мірками приблизно 4 000 т деревини (це ще кілька вантажних потягів довжиною 1,6 км лише на один день). А вони, лишень подумайте, були 40 років у подорожі.

А ще людям потрібна була вода. Самої лише питної води в достатній кількості для кожного й трохи для того, щоб помити посуд, потрібно було 42 900 000 л щодня і вантажний потяг із цистернами довжиною 2 880 км, тільки щоб доставити воду! І ще одне: вони повинні були перейти Червоне море вночі. Якби вони йшли вузькою стежкою в колоні по 2 людини, її довжина сягала б 1280 км і минуло б 35 днів і ночей, перш ніж вони вийшли б на протилежний берег. Значить, там, у Червоному морі, було місце шириною 4,8 км, так щоб вони могли йти по 5 000 людей у ряд і пройти за одну ніч.

Щоразу, коли вони зупинялися станом, їм потрібна була площа розміром 1200 км² ... І це площа тільки для ночівлі.

Хіба Мойсей розраховував на все це, перебуваючи в Єгипті? Мойсей вірив Богові, і народ не залишився без турботи Всевишнього.

Ви ще думаєте, що Богові важко потурбуватися про всі ваші потреби?

Знайте: для Нього немає нічого неможливого!

<http://www.aleksandrnovak.com/content/1542.html>

ОСНОВИ ХРИСТИЯНСЬКОГО СВІТОГЛЯДУ

Урок для 11 класу

Автор Галина Радик, учитель суспільних дисциплін Приватного навчально-виховного комплексу «Соломон» м. Чернівці

Мета

Освітня: дати учням знання про характер та служіння Ісуса; допомогти усвідомити роль вчення Ісуса Христа в становленні християнської моралі; навчити на основі Біблії робити правильний вибір основних характеристик загальнолюдських цінностей; розкрити зміст поняття «християнська мораль».

Розвиваюча: розвивати в учнів розуміння важливості ролі Ісуса Христа як Великого Вчителя в нашому житті та бажання наслідувати Його.

Виховна: виховувати в учнів любов до Бога та ближнього.

Наочність: Біблія, презентація, роздавальний матеріал, схеми.

Словник понять і термінів: мораль, релятивна мораль, християнська мораль.

Міжпредметні зв'язки: історія, література, культурологія.

Література до уроку: Біблія у перекладі І. Огієнка.

Ключові вірші:

«Люби Господа Бога свого всім серцем своїм, і всією душею своєю, і всією своєю думкою. Це найбільша й найперша заповідь. А друга однакова з нею: «Люби свого ближнього, як самого себе». На двох цих заповідях увесь Закон і Пророки стоять» (Мт. 22:37-40);

«Бог є любов, і хто пробуває в любові, пробуває той в Бозі, і в нім Бог пробуває» (1 Ів. 4:16).

ХІД УРОКУ

I. Вступна частина

Налагодження контакту з класом

Учитель вітається з учнями, створює атмосферу довіри та дружелюбності.

II. Актуалізація опорних знань

Метод «Мікрофон»

— Що ж таке мораль?

— Чим різняться поняття «релятивна» та «християнська» мораль?

Робота з термінами та поняттями

Мораль — система поглядів, норм, цінностей, що регулюють життя людини.

Релятивна мораль — правила співжиття людей, які встановлені й визначені самими людьми, мають тимчасовий характер.

Християнська мораль — загальні правила, норми й цінності життя людини, закладені в ній Господом і записані в Біблії.

III. Мотивація навчальної діяльності учнів

Бесіда

— Сучасне суспільство, яке воно? Що є основою відносин між людьми?

Учитель пропонує учням послухати замітку.

Парадокси сучасного світу

Парадоксом нашого часу є те, що ми маємо високі будівлі, але низьку терпимість; широкі магістралі, але вузькі погляди. Витрачаємо більше, але маємо менше; купуємо більше, але радіємо менше. Маємо великі будинки, але менші сім'ї; кращі зручності, але менше часу. Маємо кращу освіту, але менше розуму; кращі знання, але гірше оцінюємо ситуацію; маємо більше експертів, але й більше проблем; кращу медицину, але гірше здоров'я. Збільшили свої домагання, але скоротили цінності. Говоримо занадто багато, любимо занадто рідко й ненавидимо надто часто. Знаємо, як вижити, але не знаємо, як жити. Додаємо роки до людського життя, але не додаємо життя до років. Досягли Місяця, але насилу переходимо вулицю й знайомимося з новим сусідом. Підкорюємо космічні простори, але не душевні. Робимо великі, але не найкращі справи. Очищаємо повітря, але забруднюємо душу. Підпорядкували собі атом, але не свої забобони. Пишемо більше, але дізнаємося менше. Плануємо більше, але досягаємо меншого. Навчилися поспішати, але не чекати. Створюємо нові комп'ютери, які зберігають більше інформації та вивергають потоки копій, але спілкуємося все менше. Це час швидкого харчування та поганого травлення, великих людей і дрібних душ, швидкого прибутку і важких взаємин. Час зростання сімейних доходів і зростання кількості розлучень; красивих будинків і зруйнованих домашніх вогнищ.

Час коротких відстаней, одноразових підгузків, разової моралі, зв'язків на одну ніч; зайвої ваги й таблеток, які роблять все: збуджують нас, заспокоюють нас, убивають нас... (kyrios.org.ua/literature/rozdzumi/2429-paradoks-nashogo-chasu.html).

Обговорення за запитаннями

— Що ж є причиною низької духовності людства?

— Яке місце в сучасному світі посідають християнські цінності?

— Якою була суспільна мораль у часи Ісуса Христа?

IV. Повідомлення теми та мети уроку

Учитель. Сьогодні на уроці роздумуємо над темою «Основи християнського світогляду. Мораль Нового Завіту — мораль любові».

Коли Христос прийшов на Землю, людство, здавалося, стрімко опускалося до найнижчих глибин. Були підірвані самі підвалини суспільства. Життя стало неправильним і неприродним. Не замислюючись про вічність, вони жили теперішнім. Оскільки люди перестали визнавати Божественне, вони не поважали й людське. Істина, честь, непорочність, довір'я, співчуття залишили Землю. Ненаситна жадібність та всепоглинаюче честолюбство породили загальне недовір'я. Поняття про обов'язок, про зобов'язання сили перед слабкістю, про людську гідність та людські права було відкинуто як фантазія і вигадка. До багатства, влади, неробства та самовдоволення прагнули як до найбільшого добра. Для тієї епохи були характерні фізичне виродження, розумове заціпеніння, духовна смерть. На цьому тлі ми можемо краще зрозуміти, чому Ісус навчав саме тих чи інших істин.

Проблемне запитання:

— Які ж моральні цінності були відновлені та піднесені життям та вченням Ісуса Христа?

Метод «Мікрофон»

Клас роздумує над запитанням:

— Чому людина в своєму житті орієнтується на моральні цінності?

Робота в парах. «Кола Вена».

Клас поділений на дві частини, учні працюють у парах протягом 2 хв. Одна частина класу працює над питанням «Які цінності пропонує сучасний світ?». Інша частина класу — над питанням «Які цінності пропонує християнство?» Після виконання цього завдання учні діляться своїми напрацьованими ідеями, а вчитель записує їх у схему. Після цього клас визначає, які моральні цінності в сучасному світі та християнстві є спільними, а які — протилежними.

Учитель. Серед усіх історичних постатей, відомих людству, тільки життя Ісуса Христа є найвищим прикладом моральності. У Ньому виявилось все найкраще, що є в людських взаєминах, Його слова й учинки були особливими. Безліч текстів у Євангеліях показують безмежну любов і милість Ісуса Христа до хворих, нужденних і грішних, до тих, які посідали найвище становище в суспільстві, і до тих, які були ним відкинуті. Саме про вчення нашого Господа Ісуса Христа будемо роздумувати сьогодні на уроці. Яку ж модель щасливого суспільства пропонує нам Бог через Своє Слово?

Виклад нового матеріалу Робота в групах

Учитель об'єднує клас у декілька груп. Кожна група отримує тексти із Нового Завіту, учні самостійно досліджують запропоновані вірші та визначають моральні цінності, правила поведінки, які є основою цього біблійного уривку.

- Мт. 5:43-48; 22:37-40; Ів. 3:16; 11:5; 13:34-35; 15:12-14; 22:36-40; Рим. 12:9-21; 13:8-10; 1 Кор. 13:1-8; 1 Ів. 1:9-11; 3:18; 4:7-21; 5:2-3; 2 Ів. 5 (любов до ближнього).
- Мт. 5:21-25, 44; Лк. 23:34; Еф. 4:31-32; Кол. 3:13; 1 Ів. 1:9 (прощення).
- Гал. 5:19-26; 2 Тим. 3:1-5; Як. 1:19-20; 4:11-12; Юди 16 (дбайте про свій внутрішній світ).
- Мт. 7:1-5; Ів. 16:23; 1 Петр. 3:5-12; 5:16; 1 Ів. 5:14-15 (сила молитви).
- 1 Кор. 15:33; 2 Кор. 9:6-7; Гал. 6:1-10; Еф. 4:29-30; Флп. 4:4-8; Кол. 3:12, 17; 4:6; 1 Сол. 5:12-22; Евр. 13:1-5 (будьте щедрі на добрі вчинки).
- Ів. 11:38; Як. 5:19-20 (ставлення до тих, хто в горі та випробуванні).
- 1 Тим. 4:12; Тим. 2:1-8 (будьте хорошим прикладом для інших).

- Мт. 9:36; 11:28 (милосердя).
- Ів. 3:16; 11:5; 22:36-40 (спасіння).
- 1 Петр. 4:9-11 (будьте гостинними).
- Еф. 5:22-33; 6:1-4; Кол. 3:18-25; 1 Петр. 3:1-7 (сімейні відносини).
- 1 Тим. 6:10; Евр. 13:5; Як. 5:1-5 (дбайте про свої фінансові справи).
- Еф. 4:28; 2 Сол. 3:6-15 (ставлення до праці).
- Рим. 13:1-7; Тим. 3:1-2 (ставлення до влади).

Після завершення роботи в групах учні доповідають про результати своєї роботи.

Учитель. Саме тому Ісус за Своєю сутністю в усі часи був прикладом для всіх людей. І Його найбільше бажання — щоб у нас було прагнення проявляти такі ж самі якості характеру в нашому житті. Черпаючи мудрість із Біблії, живучи принципами й стандартами моралі справжнього християнства, ми не тільки самі будемо щасливими, але й зможемо зробити світ, який оточує нас, щасливішим. Адже моральний ідеал Христа — це жертовна любов, яка не чекає подяки у відповідь!

Клас вивчає ключові вірші уроку:

«Люби Господа Бога свого всім серцем своїм, і всією душею своєю, і всією своєю думкою. Це найбільша й найперша заповідь. А друга однакова з нею: «Люби свого ближнього, як самого себе». На двох оцих заповідях увесь Закон і Пророки стоять» (Мт. 22:37-40).

«Бог є любов, і хто пробуває в любові, пробуває тої в Бозі, і в Нім Бог пробуває» (1 Ів. 4:16).

V. Закріплення вивченого матеріалу

«Продовжити речення». Учитель зачитує першу частину вислову, а учні його продовжують.

- Стався до людей так ...як хочеш, щоб вони ставилися до тебе!
- Роби добро ...остерігайся зла!
- На зло завжди... відповідай добром!
- Будь прикладом... для інших людей!
- І все, що чините, робіть від душі, ...немов Господеві, а не людям!
- Завжди слухайся і поважай... своїх батьків!
- Прийдіть до Мене всі втомлені і обтяжені... і Я заспокою вас!

Учитель підсумовує виконане завдання.

VI. Підсумкова частина Підбиття підсумків уроку Бесіда

1. Чи можливо реалізувати християнський моральний ідеал у сучасному світі?

2. Чи існує альтернатива християнській моралі?

3. Якими своїми діями я можу наблизитися до Христа?

VII. Домашнє завдання

Протягом тижня проявляти любов до ближнього; наступного уроку поділитися цим досвідом.

VIII. Заключне слово вчителя. Момент вдячності

Наше оточення й культура значною мірою формують наші цінності, переконання й позицію. На жаль, принципи сучасного суспільства діють проти принципів Божого Царства. Зрештою, ми живемо в грішному світі, і його цінності, мораль, звичаї часто відображають цей грішний стан. Ми не завжди можемо побачити це, оскільки занадто занурені у свою культуру й оточення.

Дух Святий, який діє на землі, указує на моральні принципи й стандарти Божого Царства. Як ми побачили сьогодні на уроці, божественні цінності дуже часто відрізняються від тих, у яких ми народилися й виростили, які сьогодні є популярними. Ось чому ми повинні вивчати Боже Слово, черпаючи з нього мораль, цінності та принципи, щоб керуватися ними в житті. Жодне інше джерело ненадійне.

Добрих людей у цьому світі так багато, Готових своїм ближнім допомогти, Навіть життя своє за них віддати Й любити всіх, хто потребує доброти.

Але чи в змозі інших ти любити, Коли не полюбив ти ще Христа? І чи полюбиш Того, Хто так любить, Якщо не стрівся з Ним біля хреста?

Ісус є істина — це все, що треба знати. Він є любов, дорога, правда, доброта. Ісус — це сила, щоб перемагати, Жива вода і джерело життя.

Учитель. І тепер перед кожним, хто зустрічається з цим Іменем, постає запитання: «А ким для мене є Ісус Христос?!» Життя людини набуває істинного змісту, а душа отримує спасіння лише тоді, коли вона визнає Ісуса Христа своїм Господом і Спасителем, а також гідним взірцем для наслідування! 🙏

БІБЛІЙНА АСТРОНОМІЯ

**Рекомендовано для учнів 5-6 класів
(діти 10-11 років)**

*Автор Алла Кириченко, учитель інформатики, математики
і християнської етики, м. Южне Одеської обл.*

Заняття 1 УСТАВИ НЕБЕС

Вітання. Молитва

Учитель роздає учням Біблії, зошити, ручки.

Учитель. У цьому семестрі продовжимо досліджувати Біблію. На попередніх заняттях ми детально знайомилися з Ноем і всесвітнім потопом. У якій книзі Біблії записана ця історія? (У Першій книзі Мойсеевій — Книзі Буття).

А сьогодні звернемо увагу на нащадка Ноя — Йова. Дослідники Біблії кажуть, що він жив на декілька століть пізніше від потопа, за 2 000 років до народження Христа¹. Його історія записана в Книзі Йова. Ви, мабуть, чули цю історію. Отож, настав момент, коли Бог розгнівався на трьох приятелів, які прийшли провідати хворого Йова, і відповів на безліч його запитань.

Запишіть: **1. а) $2\ 000 + 2\ 016 = 4\ 016$ (р.), Книга Йова була написана приблизно 4 016 років тому.** (Жирним шрифтом виділено той текст, який має бути записаний у зошитах учнів; 1. — це перше заняття.)

Прочитаємо Йов. 38:1, 3 (за бажанням хтось із учнів виразно читає): «Тоді відповів Господь Йову із бурі й сказав:... Підпережи-но ти стегна свої, як мужчина, а Я буду питати тебе, ти ж Мені поясни!». Із перших сорока чотирьох Божих запитань прочитаємо 21 і 22, записані в 33-му вірші цього ж розділу: «Чи ти знаєш устави небес? Чи ти покладеш на землі їхню владу?».

Слово «устав» означає «правила поведінки, розпорядок життя». Чи треба було знати Йову правила поведінки небес? Що мав на увазі Бог, питаючи, чи може Йов покласти на землі їхню владу? Прочитаємо ще два наступні запитання (34 і 35 вірші): «Чи підіймеш свій голос до хмар, і багато води тебе вкриє? Чи блискавки ти посилаєш, і підуть вони, й тобі скажуть: «Ось ми»?». Іншими словами, це управління землею за допомогою небесних явищ. Чи здатен був Йов на таке управління? Чи це людські обов'язки? (Відповіді учнів: звичайно, ні; люди не можуть цього робити, це робить Бог.)

Так. А тепер звернемось до Книги Псалмів, Пс. 102:19-21: «Господь міцно поставив на Небі престола Свого, а Царство Його над усім володіє. Благословіть Господа, Його Анголи, велетні сильні, що виконує Його слово, щоб слухати голосу слів Його! Благословіть Господа, усі сили небесні Його, слуги Його, що чините волю Його!». Отож, бачимо, що Бог із Неба управляє землею через ангелів та інші «небесні сили».

Запишіть: **б) Йов не знав уставів небес настільки, щоб мати змогу покласти на землі їхню владу (Йов. 38:33). Це ангельські справи (Пс. 102:19-21).**

З попередніх занять ми знаємо, що Адама й усіх його нащадків Бог уповноважив «порати землю» (Бут. 2:5). Але вони вже побували в космосі. Чому? (Можливі відповіді учнів: цікаво, хочеться дізнатись, що там.)

Так. Погляньте на сучасну підзорну трубу — телескоп Хаббл (учитель демонструє фотознімок телескопа або показує слайд презентації за допомогою ноутбука). Насправді це не просто телескоп — це справжня автоматична орбітальна обсерваторія². Хаббл перебуває на земній орбіті з квітня 1990 р. З того часу в 1993, 1997, 1999, 2002 і 2009 роках до телескопа відправляли обслуговуючі експедиції для ремонту та оновлення технічного арсеналу. На створення, запуск та обслуговування цього телескопа було витрачено неймовірно багато часу, ресурсів і коштів. Це спільний проект двох найбільших космічних агенцій світу: НАСА (Національна космічна агенція США) і ЄКА (Європейська космічна агенція).

Отож, люди не задовольняються положенням «порати землю» і з неймовірною настирливістю намагаються розкрити таємниці уставів небес.

Запишіть: **в) Людей Бог призначив оволодівати землею (Бут. 2:5), але вони дуже хочуть оволодівати й космосом.**

На закінчення нашого заняття пропоную вам подивитися деякі космічні фотографії, зроблені Хабблом (учитель демонструє фото або показує слайди презентації).

¹ Петерсен Д. Ключи к тайнам творения. Дивные дела Божьи: руководство исследователя. — Симферополь: ДИАИПИ, 2011. — 150 с.

² <http://wildwildworld.net.ua/foto/teleskop-khabbl-istoriya-dostizheniya-i-millions-nimkov-kosmosa>

Заняття 2 ДЛЯ ЧОГО БОГ СТОРИВ КОСМОС

Вітання. Молитва

Учитель роздає учням Біблії, зошити, ручки.

Учитель. На попередньому занятті ми розглядали декілька космічних фотографій. А чи є слово «космос» у Біблії? Так, це слово, як і слово «динозавр» з'явилося значно пізніше. Його ввів у 555 р. до Р. Х. давньогрецький математик Піфагор для позначення Всесвіту³. А для чого Бог створив космос? Де ми можемо про це дізнатись? Так, у Біблії. А в якій книзі? Так, у Книзі Буття. Хто перший знайде відповідні розділ і вірш? Так, молодці! Це 1 розділ із 14-го вірша (хтось із бажаючих учнів зачитує вголос уривок з 14-го по 19-й вірш включно).

Коли мама пече піцу, що вона спочатку робить? (Тісто). Так, тісто на основу для піци, а тільки потім готує й накладає начинку. А космос — це «основа» Всесвіту чи «начинка»? (Можливі відповіді учнів: «основа»; ні, «начинка», бо спочатку Бог створив землю.) А через скільки годин після початку творіння Бог почав створювати космос і всі небесні тіла? (Учні рахують уголос, можуть почати множити 24 години на 4 дні, тому помиляються).

Запишіть: **2. а) $24 \times 3 = 72$ (години), через стільки годин після початку творіння Всесвіту Бог почав створювати небесні тіла.**

А тепер, опираючись на прочитаний текст, скажіть, які саме небесні тіла створив Бог? (Сонце — велике світило; Місяць — мале світило; зорі.)

Так. Сучасні астрономи ще кажуть галактики — великі зоряні скупчення, що утримуються разом силою тяжіння й налічують, як думають учені, мільярди зірок⁴. Отож, на четвертий день творіння окрім Землі і Неба з'явилися Сонце, Місяць і зірки з галактиками. Наша галактика, до речі, називається Чумацький Шлях.

А хто може сказати, навіщо Бог усе це створив, і вказати, у якому саме біблійному вірші про це йдеться?

(Сонце, щоб керувати днем, Місяць для управління ніччю; а Сонце, Місяць і зірки — для освітлення, «...і нехай вони стануть знаками, і часами умовленими, і днями, і роками», Бут. 1:14-16).

Саме так, молодці. Щодо освітлення, то це очевидно й пояснення не потребує. Ми кожного дня це бачимо на власні очі. Щодо днів і років — теж зрозуміло, хоча поняття «рік» уже вимагає математичних підрахунків, до цього ми ще повернемося. А ось що таке «знаки» й «умовлені часи»?

Удруге слово «знак» зустрічаємо в Біблії в історії з Каїном. Бог зробив йому такий особливий знак, щоб ніхто, зустрівшись із Каїном, його не вбив. Можливо, це був якийсь тілесний знак, ми не знаємо. Ще один приклад особливого Божого знаку — веселка, яку Бог установив як пам'ятку, що потопа більше не буде. Це вже небесний знак, пов'язаний із хмарами: «Я веселку Свою дав у хмарі, і стане вона за знака заповіту між Мною та між землею» (Бут. 9:13). І ось зірки, Сонце і Місяць, — вони, крім ролі освітлення й календаря, ще виконують ролі особливих небесних або космічних знаків, указують на якісь особливі умовлені часи. Як цікаво!

Запишіть: **б) Сонце, Місяць і зорі Бог створив для освітлення, відліку часу, позначення умовлених часів і як знаки (Бут. 1:14).**

А тепер відкриємо останню книгу Біблії — Об'явлення — і прочитаємо перший вірш із 12-го розділу: «І з'явилась на небі велика ознака: Жінка, зодягнена в сонце, а під ногами її місяць, а на її голові вінок із дванадцяти зір». Якщо Каїнів знак уже в минулому, а знак веселки став звичним для нас, то описаний знак ще тільки має згодом з'явитися. Тому зараз нам важко це уявити.

Людей, які не досліджують Боже Слово, небесні ознаки лякають, у Біблії читаємо: «І будуть боятись ознак Твоїх мешканці кінців землі» (Пс. 64:9). Та чи такою має бути наша реакція? Відкрийте Книгу пророка Єремії, 10 розділ, 2 вірш: «Не навчайтесь доріг цих народів, і небесних ознак не лякайтесь, бо тільки погани лякаються їх».

«Погани» — це синонім слова «язичники», тобто ті люди, які не вірять у Бога, а вірять у що завгодно, наприклад, у гороскопи. Астрологи, які їх складають, ретельно вивчають положення зір, але зовсім не для того, щоб навчитися розуміти Боже значення небесних ознак. Тому й лякаються.

Запишіть: **в) Люди складають гороскопи й бояться небесних ознак, бо не досліджують Біблію (Єр. 10:2).**

А хто скаже, коли в історії людства зірка вказала на умовлений час? Мала статися дуже важлива подія в певному місці й у певний час.

Так, це Віфлеємська зірка, яка провістила народження Ісуса Христа, Божого Сина, Царя всіх царів.

Добре, що на той час знайшлися люди, які не тільки зрозуміли цей небесний знак, а й відшукали за ним народженого Царя.

І на закінчення нашого заняття погляньте ось на цю фотографію (учитель показує зображення спіральної галактики NGC 1566 на фотографії або зображення спіральної галактики M51 на першому форзаці вищезгаданого підручника з астрономії). Що це вам нагадує? (Можливі відповіді учнів: закручену мушлю; троянду; равлика; так кружляє вітер.) Це спіральна галактика. Зараз ми тільки намалюємо з вами спіраль, а на наступному занятті дізнаємось, яким чином вона могла з'явитись (учні за зразком учителя малюють у зошиті спіраль).

Спіральна галактика NGC 1566, розташована в сузір'ї Золота Риба

³ Пришляк М. П. Астрономія 11 клас. — Харків: Ранок, 2012. — С. 151.

⁴ Пришляк М. П. Астрономія 11 клас. — Харків: Ранок, 2012. — С. 9-10.

Сім слів СПАСИТЕЛЯ на хресті

Напередодні Пасхи, одного з найбільших християнських свят, багато людей у нашій країні роздумують про страждання Христа, Його хресний подвиг і те діло спасіння, заради якого Він і пішов на хрест.

Найчастіше в ці дні, а особливо — на Страсну п'ятницю — день, коли помер наш Спаситель, згадують слова, які Він сказав, уже висячи на хресті. Ці вислови, записані в різних Євангеліях (те, що на той момент урізалось у пам'ять авторів, які бачили ці муки, а потім хотіли у своїх книгах донести історію життя Ісуса Христа), так і називають «сім останніх слів Христа на хресті».

Сказані на порозі смерті, вони не залишали байдужими нікого: від простих читачів до геніїв людської думки, які через свої мистецькі твори намагалися розкрити власне сприйняття й сенс останніх слів Спасителя.

Усі ми розуміємо, що перед обличчям смерті людина говорить те, що вона вважає надзвичайно важливим. Ісус, який висів на хресті, через ці короткі сім фраз, понад силу висловлював те, що на той момент було в Нього на серці. Йому було нелегко сказати ці слова, адже засуджений на розп'яття помирав більше від задухи, ніж від болю й ран. Проте Його внутрішні переживання були настільки сильними, що слова мимоволі зривалися з Його вуст. То що ж це за слова?

- «Отче, відпусти їм, бо не знають, що чинять вони!...» (Лк. 23:34) — слова, які були сказані на самому початку хресних мук, саме тоді, коли воїни кидали жереб, щоби розділити одягу Ісуса. Спаситель молився за Своїх кривдників, розуміючи, що через невідання вони роблять найбільший злочин у світі.
- «По правді кажу тобі: ти будеш зо Мною сьогодні в раю!» (Лк. 23:43) — слова, які Христос сказав розбійникові, що висів поряд із Ним і просив заступництва перед Богом. Це твердження завжди було важливим для всіх вірних Богу людей, адже Сам Христос цими словами ствердив, що кожен, хто прийде із покаєнням перед Богом, навіть перед лицем смерті, може отримати прощення й увійти в рай.
- «Як побачив Ісус матір та учня, що стояв тут, якого любив, то каже до матері: «Оце, жоно, твій син!» Потім каже до учня: «Оце мати твоя!»» (Ів. 19:26-27). Будучи первенцем

у Своєї матері, Христос, після смерті Йосипа мав опікуватися нею. На хресті наш Спаситель знайшов сили, щоби доручити піклування про Свою матір улюбленому учневі.

- «А коло години дев'ятої скрикнув Ісус гучним голосом, кажучи: «Елі, Елі, лама савахтані?» цебто: «Боже Мій, Боже Мій, нащо Мене Ти покинув?»» (Мт. 27:46). Ісус, у час надзвичайного смертельного смутку, звернувся до Бога, який переклав гріхи всього світу на Свого Сина. Це — крик болю Людини, яка відчувала, що Батько, який завжди був поруч і завжди був підтримкою Сину в служінні, покинув Його. Окрім того, ці слова — це цитата із Псалма 21. (За традицією 21, 22 і 23 Псалми вважають Месіанськими — тобто такими, які відкривають особу й служіння Месії-Христа.)
- «Потім, знаючи Ісус, що вже все завершилось, щоб збулося Писання, проказує: «Прагну!»» (Ів. 19:28) — розп'яті на хресті люди, окрім задухи, відчували невимовну спрагу. Промовивши це коротке слово, Христос спричинив виконання пророцтва про Свої муки, яке було записане в Пс. 68:22.
- «А коли Ісус оцту прийняв, то промовив: «Звершилось!»...» (Ів. 19:30). Цим словом перед самою Своєю смертю наш Спаситель ствердив, що справа спасіння людства через Його жертву звершилась.
- «І, скрикнувши голосом гучним, промовив Ісус: «Отче, у руки Твої віддаю Свого духа!» І це прорікши, Він духа віддав...» (Лк. 23:46). Це були

останні слова на хресті. Окрім того, що ці слова знову ж є цитатою із Псалма (30:6), вони ще раз підтверджували, на кого покладалася у Своему служінні Христос, чию волю виконував і до кого повертався по муках Своїх.

Безліч композиторів у своїх творах звертались до цих слів. Можна згадати Генріха Шютца (автора першої німецької опери), Маркеданте, Сезара Франка, Джеймса Мак-Мілана — усі вони у своїх епічних творах хотіли розкрити глибину істин, які Христос сказав на хресті.

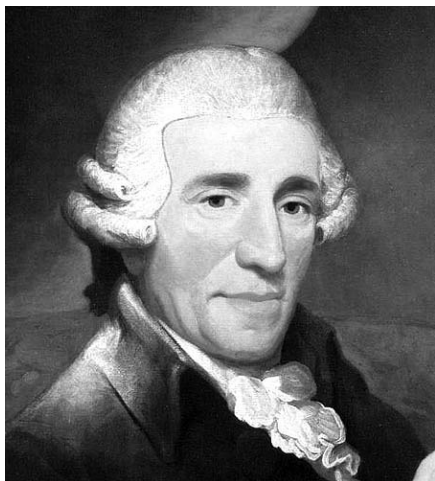
Не обійшов увагою ці слова й відомий австрійський композитор Франц Йозеф Гайдн (1732 — 1809) — представник віденської класичної школи, мелодія якого лягла в основу гімнів Німеччини й Австро-Угорщини.

Не будемо переказувати життєвий шлях цього великого композитора, зазначимо лише декілька штрихів із його біографії:

- Будучи сином майстра каретної справи, майбутній відомий композитор досить довго навчався музики самотужки. Співаючи в церковному хорі, він самостійно вивчав основи музичного мистецтва, грав на скрипці та клавикорді.

- Після того як у нього почав ламатись голос, його вигнали з хору й він залишився без засобів для існування. Проте саме тоді Йозеф Гайдн почав ще ретельніше займатись вивченням теорії музики й потрохи давати уроки співу, грав на скрипці під час народних свят і просто на дорогах.

- Тоді ж він почав прислухатись до народних мелодій, вивчати міські

пісні, що вплинуло на подальшу його творчість. Однак за «занадто велику народність» у його творах він зазнав найбільшої критики від опонентів. Хоча ця прихильність до простих, легких, світлих і зрозумілих простим людям мелодій і принесла згодом йому популярність.

- Йозеф Гайдн був дуже плідним композитором, якого легко надихала зміна обстановки. Чого варте лише те, що за все життя він написав 24 опери, 14 ораторій і 104 симфонії! (До слова, симфонія — це великий музичний твір, що вимагає неабиякої працездатності, таланту й масштабного мислення. Окрім того, щоби написати подібний твір, потрібно достатньо багато часу.) У нього є і Лондонські симфонії, і Паризькі симфонії, Оксфордська, Траурна і навіть, Прощальна симфонія (коли учасники оркестру поступово сходять зі сцени, гасячи свічки, а твір закінчує лише одна скрипка).

Композитор писав у всіх жанрах: опери, концерти, вокальні твори та твори для фортепіано, дуети, тріо, квартети для різних складів. Особливе місце в його творчості посідала релігійна музика. Власне, участь у церковному хорі вплинула на все його життя. Адже першу свою месу (церковну літургію) Гайдн написав у 17 років.

Під впливом ораторій Генделя Йозеф Гайдн творить свої ораторії на релігійну тему. І якщо опус «Створення світу» пронизаний світлом життя й різноманітними вокальними експериментами (коли співаки виконують партії, що імітують спів пташок), то ораторія «Сім слів Спасителя на хресті» пронизана філософськими роздумами.

3-під пера митця ораторія вийшла 1787 р. Спочатку була написана, власне, ораторія, згодом — симфонічний варіант. Пізніше з'являється версія для струнного квартету (найпопулярніша

в наш час). А в середині XX ст. в Лондоні було знайдено клавірну (фортепіанну) партитуру, на якій рукою композитора було написано: «Мною, Францом Йозефом Гайдном, ця версія ретельно перевірена й визнана як найбільш відповідна оригіналу». Хто написав фортепіанну версію до сьогодні не відомо.

Весь твір складався із 9-ти частин (разом з інтродукцією та фіналом). І всі частини, окрім фіналу, написані у важких, повільних, протяжних темпах. Саме такою музикою автор хотів підкреслити глибину страждань Спасителя. Музика кожної частини відкриває те, як розумів автор слова й події, що відбувались тоді. Він геніально різноманітними музичними засобами передавав то зітхання Христа (3-я частина), то доброту, яку Він дарував оточуючим навіть перед лицем смерті (2-а частина) і той невідворотний поступ фатального кінця (5-а частина).

Хоча твір був програмним (тобто написаним у певній послідовності) і досить довгим, Гайдн не закінчує ораторію простою констатацією факту розп'яття Христа. Остання, 9-та частина «*Terremonto. Presto con tutta la forza*» змальовує землетрус, як реакцію Бога й творіння на смерть Божого Сина.

Не можна сказати, що твір викликав однозначну реакцію публіки. Глибоко філософський і по-своєму революційно-новаторський, він був не до кінця зрозумілий тогочасному суспільству (та й сучасному теж — адже не дарма найчастіше його виконують саме струнним квартетом). Хтось уважав ораторію невдалою спробою розповісти про біблійні події. А хтось сприймав твір як вершину композиторської філософсько-релігійної

творчості. Проте для самого Гайдна цей твір символізував його власні духовні пошуки в той період і роздуми над значенням жертви Христа.

Будучи великим композитором і увійшовши до числа представників класичної віденської музичної школи (до слова, він дружив із Моцартом і був учителем Бетховена), Гайдн і його творчий спадок мали величезний вплив на тогочасну музичну думку й розвиток музичного мистецтва. Через написання великої кількості творів на духовну тему, через новаторства, які він привніс у цей стиль музики, митець показав наступним поколінням композиторів, як можна втілювати в музиці біблійні сюжети й оспівувати вічні слова.

Цього року в деяких містах України напередодні пасхальних свят звучала ораторія Ф. Й. Гайдна «Сім слів Спасителя на хресті». Вона викликала жвавий інтерес у слухачів і була досить символічною в тих обставинах, які переживає зараз наша держава. Її виконували в концертних залах і соборах, повністю й лише окремі частини, повний варіант і струнним квартетом.

Проте, не зважаючи на подібний ажіотаж, головним є наступне: чи розуміємо ми справжній зміст Христових слів? Чи усвідомлюємо велич і глибину подвигу Христа на Голгофському пагорбі? І як ми особисто ставимось до того, що зробив Спаситель на хресті заради кожного з нас? 🕯

Олег Блощук

поетичних рядків сучасних українських поетів: Володимира Сада, Василя Мартинюка, Марії Звірід, Олександра Войтицького, Надії Кметюх, Юрія Вавринюка, Наталії Давидовської.

47

Іван Крамської

ХРИСТОС У ПУСТЕЛІ

Картина «Христос у пустелі», написана в 1872 р., посідає особливе місце у творчій біографії Івана Крамського (1837–1887). Це наймасштабніша робота художника. Уперше представлена на Другій виставці передвижників, вона відразу ж викликала бурхливу полеміку. Прогресивні люди того часу зустріли твір І. Крамського захоплено. Наприклад, письменник І. Гончаров зазначав, що «уся фігура [Христа] начебто трохи зменшилася супроти натуральної величини, стислася — не від голоду, спраги й негоди, а від внутрішньої, надлюдської роботи над своєю думкою й волею в боротьбі сил духа та плоті — і, нарешті, у здобутому й готовому подоланні». Критики ж картини говорили, що Христос у І. Крамського цілком позбавлений ознак святості, обурювалися неслов'янським типом обличчя Христа.

На той час у Росії було чимало людей, готових принести себе в жертву в ім'я добра, правди й справедливості. Саме тоді готувалися до «ходіння в народ» молоді революціонери-різничинці. Тому головна думка, яка хвилювала Крамського в той період, — це трагедія життя тих натур, які добровільно відмовилися від будь-якого особистого щастя заради того, щоб полегшити життя хоча б деяких людей. І найкращим, найвищим, найчистішим образом, який художник тільки міг знайти для вираження ідеї самопожертви, був Ісус Христос.

Своє полотно І. Крамської обдумував ціле десятиліття. Він їде за кордон і відвідує картинні галереї й художні салони Відня, Антверпена, Парижа, знайомиться зі старим і новим мистецтвом, а повернувшись на батьківщину, здійснює поїздку в Крим — у райони Бахчисарая й Чуфут-Кале, які своєю природою нагадували палестинські пустелі.

«Під впливом низки вражень, — говорив згодом І. Крамської, — у мене залишився дуже важкий слід на душі. Я чітко бачив, що в житті кожної людини приходить момент, коли вона починає думати — піти праворуч чи ліворуч, поступитися чи не поступитися злу?» Результатом таких роздумів художника стала гостра «потреба розповісти іншим те, що я думаю. Але як розповісти, щоб переконливо донести свою думку? Яким чином стати зрозумілим?

І ось одного разу я побачив чоловіка, що сидів у глибокій задумі. Його дума була така серйозна й глибока, що мене вразила пластика обличчя цього чоловіка, яка розкривала і його характер. Губи його ніби засохли, злиплися від довгого мовчання, і лише очі видавали внутрішню роботу, хоча й нічого не бачили. І після цього, як спалах, народжується образ — спочатку невиразний, а потім усе ясніший, що набирає глибини й силу».

І художник почав писати. Горизонтальний формат картини давав можливість представити панораму безкрайньої кам'янистої пустелі, якою в німому мовчанні дні і ночі брів самотній Чоловік (Мт. 4:1-2). Над ранок, утомлений і змучений, він опустився на камінь, усе ще нічого не бачачи перед собою. Христос сидить на холодних сірих каменях, пустельний ґрунт мертвий, і тому здається, що сюди не ступала нога людини. Уже обрій зажеврив ранковим сонцем, природа готується зустріти світанок, і тільки він байдужий до всього, невідступна думка переслідує його. Сліди болісних і глибоких переживань викарбувалися на його втомленому зажуреному обличчі, тягар дум немовби ліг на його плечі. Голова схилилась, погляд повний напруженої думки. Христос сприймається як жива статуя серед мертвих скель; тим самим зображення реалізує словесну метафору: «скам'янів у роздумах». Виразним є весь силует, і обличчя із глибоко запалими очницями, і міцно сплетені кисті рук.

Композиція картини аскетично проста: лінія обрію ділить площину полотна майже навпіл; фігура Христа, одночасно й пануючи в просторі полотна, і, незважаючи на самотність, перебуваючи в гармонії із суворою природою, утворює форму хреста. Ноги Христа зранені об гострі камені, руки болісно стиснуті, над схиленою головою незримо збігає час (Мт. 4:3-10).

Виснажена постать Христа передає не лише страждання, але

й виражає неймовірну силу волі та готовність зробити перший крок на кам'янистій дорозі, що веде до Голгофи. Подібно до того, як посеред холоду й мороку пустелі народжується світло, так усередині зображеної людини народжується воля до подолання мороку й хаосу навколишнього життя (Мт. 4:11).

«На запитання глядачів: «Це не Христос, звідки ви знаєте, що Він був таким?» — я дозволяв собі відповідати: але ж і справжнього, живого Христа не впізнали», — писав Крамської.

На початку 1873 р. Крамської, довідавшись, що Рада Академії мистецтв вирішила присудити йому звання професора за картину «Христос у пустелі», пише лист у Раду про відмову від звання, залишаючись вірним юнацькій ідеї незалежності від Академії. Звання професора Крамському присуджено не було.

Крамської одержав кілька пропозицій продати картину. П. М. Третьяков став першим, кому художник назвав свою ціну — 6000 рублів. Третьяков відразу ж приїхав і придбав її, не вагаючись.

Отже, зображуючи євангельський сюжет, художник втілює у картині свої роздуми про вибір істинно людського життєвого шляху в аморальному

суспільстві, про складність, але й необхідність жити за велінням совісті й любити людей.

Спокуса Христа витлумачена Крамським як проблема, що постає перед кожною людиною у формі моральної альтернативи: поступитися злу чи перемогти його, жертвуючи собою, тому що третього не дано. Образ Христа — це образ чисто людського

сумніву й страждання, і всі художні засоби вжиті для того, щоб психологічна вірогідність досягла ступеню самовираження. Треба віддати належне тверезості авторської самооцінки: «Це великий ризик — братися за такі завдання, я знаю. Велика Людина вимагає й великої картини...»

Коли скрутні обставини, незгоди чи втрати роблять життя вкрай

важким і нестерпним, звернімо свій погляд на Христа. І нехай наша віра зміцніє настільки, щоб ми могли в життєвій пустелі усвідомити свою єдність із Ним. Христос здолав спокусу, і Його перемогою ми сильні. «І знаємо, що тим, хто любить Бога, хто покликаний Його постановою, усе допомагає на добре» (Рим. 8:28).

Микола Ге ГОЛГОФА

Володимир Марцинковський (1884–1971), християнський публіцист, богослов і суспільний діяч, писав: «Ми так звикли до описів і картин розп'яття Христа, що вже не почуваємо його жаху. Начебто воно відбувалося тільки в уяві, начебто розп'яття було тільки намальоване й до хреста прибивали цвяхами не живе тіло з нервами, жилами й кров'ю, а лише його зображення».

Видатного художника XIX ст. Миколу Ге (1832–1894) непокоїв той факт, що від картин із зображенням розп'яття глядач відходить лише зворушеним. На його думку, муки Христа потрібно зобразити так, щоб люди роздирали свої серця від гнітючого, нестерпного усвідомлення своєї гріховності, що привела Ісуса на Голгофу. «Я сколихну їхній розум стражданням Христа... Я змушу їх ридати, а не розчулюватися...»

І він почав писати картину «Голгофа» (1892).

У центрі картини — Христос, який чекає довгої й болісної смерті в ім'я викуплення людства. Поруч два розбійники. Син Божий у передчутті жахливої страти в розпачі заплющив очі, відкинувши назад голову. Біля ніг Спасителя лежить приготовлений хрест. Ліворуч від Нього злочинець, який злословив Його під час страти, зі зв'язаними руками, розширеними від жаху очима, напіврозтуленим ротом. Праворуч молодий розбійник, який згодом розкаявся, сумно відвернувся. У полі зору владно простягнута рука, що подає сигнал до початку страти. Усі фігури на полотні нерухомі. Широкими мазками написаний бузковий одяг Христа й темно-жовтий — розбійника, біла плоска вершина Голгофи, сині тіні.

Через кілька хвилин відбудеться те, до чого Син Божий ішов понад 30 років Свого земного життя...

Це полотно не було закінчене автором. Публіка побачила його після смерті художника. Цей новаторський

за формою твір має глибокий моральний зміст. Своїм улюбленим прийомом протиставлення персонажів Ге максимально вірогідно й лаконічно показав, як Сина Божого, відданого заздрісними первосвященниками Пилатові, побитого й зганьбленого, відправляють на ганебну страту. Він пройшов через це страшне випробування, воскрес і дав людству надію на спасіння. Це була спокута гріхів усього роду людського через особисту жертву.

Жоден живописець, поет чи композитор ніколи не зможе повною мірою гідно зобразити трагічну картину страждань Ісуса Христа. Коли Він умер на хресті, були вражені земні й небесні стихії, і постала темрява по цілій землі. Але багато-багато людських сердець залишаються байдужими та неупокореними й не відгукуються на заклик Божий: «Сплячий, вставай, і воскресни із мертвих, і Христос освітить тебе!» (Еф. 5:14).

Доля деяких картин художника доволі драматична. Полотно «Що є істина?», «Суд синедріону» й «Голгофа» зняли з виставки за наказом царя, до якого звернулися обурені представники духовництва, і вони не були дозволі для показу навіть на посмертній експозиції художника. Ці роботи мали ефект розірваної бомби. Обурилася й церква, і вся громадськість: «Хіба цей обірваний, змучений бурлака — Ісус? Хіба можна так класти фарбу? Цей Ге зовсім розучився писати!» І все тому, що Микола Ге, не боячись переступити через художні канони, ігноруючи норми й умовності, досяг приголомшливих результатів у зображенні фізичних і моральних мук Людини, змалювавши їх із надзвичайною

силою й вірогідністю. Ге нерідко дорікали, що він зневажав формою, зловживав контрастами фарб, світла й тіні. Можливо, це були пошуки нової форми, здатної виразити живу віру й творчу пристрась видатного художника.

Одна у світі є краса,
Це не краса богів Еллади,
І не коханим серенади,
Не зір небесних міріади,
І не моря та водоспади,
Не мрій дівочих чистота.
Одна у світі є краса —
Любові, зречення, зітхання
І добровільного страждання
За нас розп'ятого Христа.

Костянтин Бальмонт

Матеріал
підготувала
**Людмила
Соловйова,**
м. Дальньогогорськ,
Приморський
край, Росія
Переклад
з російської
Надії Долі

Мое ремесло, ЯРМО І ВЕСЛО

Нерідко мій розум відчуває на собі невиразний тиск часу. Ні, йдеться не про спізнення, куди б то не було. Про інше. Наприклад, несподівано, під час «скролінгу» (гортання новин на стінах соцмереж) у Фейсбукі спадає на думку: о, минуло вже 10 хвилин. Пізніше: овва, уже за 30 хвилин північ. І так важко зізнатися собі, що половину твого вечора з'їла ця величезна махина — Інтернет.

Але чи так було насправді? Скоріше, я «поїдав» Інтернет. Чи було це потрібно? Навряд. Хоча можу сказати: цікаво, пізнавально, захопливо...

На жаль, багато таких коротких і невтримних, як пара, годин життя даремно випаровуються під час такого собі скролінгу непотрібних думок, почуттів, слів, жартів, справ...

Важко уявити, що раніше дні були лукавіші від тих, які є сьогодні (Еф. 5:17).

Можливо, ви рідко, дуже цілеспрямовано й украй доцільно відвідуєте глобальну мережу. Та все ж, у чому кожен із нас убачає даремну трату часу? За якими критеріями ми позитивно чи негативно оцінюємо проведений нами час? Нещодавно 74-літній чоловік скаржився, що 40 з гаком літ трудового стажу сьогодні відгукнулися лише пенсією в 1200 грн. «Чи було воно того варте?» — зітхав він.

Подібні запитання змушують задуматися: куди летить мій час? І що врешті з того буде? І коли те «врешті» для мене настане? Вони змушують приймати рішення!

Батько каже, що те, чого навчишся до 30 років, в основному, збережеться до кінця (гм, а коли кінець?), після 30 вчитися набагато важче й менш ефективно.

Уявіть, що ви збираєтесь у довгостроковий похід гірськими вершинами, днів на 40-50. На підготовку вам дається 30 днів. Вам доведеться не просто встановити намети й чекаати, коли сплине час. Доведеться це робити неодноразово, потрібна серйозна фізична, емоційно-вольова підготовка. На шляху можуть виникнути непередбачені ситуації. Навіть фатальні! Ніхто не знає, чи протримається в екстремальних умовах і 20 днів. Ми не впевнені навіть, що переступимо хоча би поріг підготовки. Як кажуть: старі мусять вмерти, а молоді можуть... Отож, чим кожен із нас оснаститься до 30 років? Які здібності набуде? Які навички розвине? У якій сфері стане майстром? А чого навчиться посередньо? А найголовніше: щасливим володарем якого характеру буде?

З іншого боку, не менш важливе питання: наскільки потрібно бути сконцентрованим на експлуатації часу? Наскільки добре й правильно займатися якимись справами на противагу стосункам із людьми?

Один знайомий, жартуючи, сказав: «Уявляєш, провчитися п'ять, а то й більше років у хорошій семінарії, поїхати в якийсь не досягнутий Євангелією плем'я й бути там убитим на другий день?»

Чи не були даремними всі докладені зусилля? Чи не краще було б просто отримувати задоволення від перегляду фільмів чи улюбленої комп'ютерної гри? Навіщо витрачати не те що години, а роки на навчання музиці, заняття спортом? Можливо, комусь це приносить дохід, але що буде в кінці цього «харчового ланцюжка»? Заробив, з'їв, заробив, відпочив, заробив, купив собі телефон, заробив, програв сім'ю, заробив, побудувався, заробив, придбав авто, заробив... Усе одно колись на місці цих трьох крапок стане слово «помер». І навіть якщо на землі залишаться наші діти, що це змінить?

Роздумуючи таким чином, можна впасти в одну з крайнощів: депресію (повільно вбивчу печаль), бо в жодній справі немає кінцевого сенсу, якогось вічного щастя, або ейфорію (повільно або швидко вбивчу «радість»), бо будь-який допінг позитивного настрою все одно не зробить нас вічними на землі.

Але можна продовжувати шукати правильну відповідь. І вона є!

Для мене цією відповіддю став один вірш із Писання. Навіть не цілий вірш, а всього кілька слів: «Хіба ж Він не тесля?» Вражає! Він народився в хліву й був покладений в ясла. Його батьки змушені були втікати до Єгипту, щоб спасти Його від смерті. З батьками Він повернувся з «Америки свого часу» (Єгипет), щоб жити в селі Назарет у забутій, неосвіченій, відсталій Галілеї. У Свої 12 років Він володів такою мудрістю, якій могли позаздрити тогочасні «науковці», знавці Божого Закону й життя. При цьому Він 18 років прожив у невідомості Назарета, вдихаючи запах дерева, осипаючись тирсою, роблячи те, що рано чи пізно стане непридатним. 30 років, до Свого повноліття, Він проживав поряд із батьками, виражаючи їм повний послух і повагу. Врешті Він знайшов Собі послідовників і навчав їх та народ, який ходив за Ним, близько 42 місяців (усього 3 роки й 6 місяців), а потім... Потому були жажливі страждання й смерть у розквіті сил. Тесля помер на дереві, прибитий до нього цвяхами. Іронія долі? Усе?

Було б усе, якби не декілька важливих «але».

Перед народженням «Тесля» був на Небесах. За декілька тисяч років до Свого народження Він створив усе, і дерева також. Поява «Теслі» у світ була настільки унікальною (непорочне зачаття), що жодного разу така подія не повторювалася й не повториться. «Тесля» не просто був майстром по дереву. Він знав, що в людській душі, Він читав людські думки, Він воскрешав людей із мертвих. Кров «Теслі» настільки чиста й потужна, що змила з моєї совісті вину за гріх. Така чиста й могутня, що дає мені силу не грішити. Така чиста й потужна, що відкрила мені прямий доступ до Отця. Така, що веде мене у вічність з Богом. Занадто багато таємниць навколо простого «Теслі», чи не так? Чи стала Його кров чистою й потужною спасати через професію теслі? Ні! Чи діє Його спасіння, тому що Він був теслею? Ні!

Найосвіченіший, найпрацьовитіший, із найважливішою й найвідповідальнішою професією чоловік може мати менше значення в глобальному Божому задумі й марнувати свої дні більше, ніж найпростіший ремісник. Чому? Тому що вічність і вічний смисл життю надає Божа любов, яку Він має до нас через Христа. А зміст земним справам надає наша любов до Бога та людей. І навіть якщо тому, хто любить Бога, доведеться постраждати чи/і «невчасно» (рано) померти, усе буде недаремно, але дорогоцінною оливою на ноги Спасителя.

«Учителю, котра заповідь найбільша в Законі? Він же промовив йому: Люби Господа Бога свого всім серцем своїм, і всією душею своєю, і всією своєю думкою. Це найбільша й найперша заповідь. А друга однакова з нею: Люби свого ближнього, як самого себе. На двох оцих заповідях увесь Закон і Пророки стоять» (Мт. 22:36-40).

Артем Прустпуна

Сепаратизм І СЛОВО БОЖЕ

Сепаратизм — явище, викликане прагненням деяких етнічних груп, що живуть у межах визнаних границь, до відділення від цілої держави й спрямоване на відокремлення певних територій у складі держави у зв'язку з етнічними або релігійними мотивами. Уперше сепаратизм заявив про себе на небесах, коли Люцифер, світлоносний херувим, про якого написано: «Ти помазаний Херувим хоронитель, і Я дав тебе на святу гору Божу, ти ходив посеред огнистого каміння. Ти був бездоганний у своїх дорогах від дня твого створення, аж поки не знайшлася на тобі несправедливість» (Єз. 28:14-15), через заздрість повстав проти Бога й захопив із собою третину ангелів, звинувативши Творця в несправедливості. Гордість, ревності, завищена самооцінка («Ти ж сказав був у серці своєму: “Зійду я на небо, повище зір Божих поставлю престола свого, і сяду я на горі збору богів, на кінцях північних, підіймуся понад гори хмар, уподібнюсь Всевишньому!»», Іс. 14:13-14), призвели до того, що Люцифер і ангели, які підтримали його, були скинуті Богом із небес на землю (Єз. 28:16-17).

На землі сепаратизм виявив себе знову, в Едемському саду (Бут. 3:1-24), коли людина, спокушена дияволом у подобі змія, зажадала відокремитися від Творця й стати рівною Йому. Непослух людини призвів до її відокремлення від Бога, позбавив її життя й зачинив двері Едемського саду за її спиною. Людина зробила вибір, побажала стати рівною Богові й за це поплатилася. Коли ж Бог заговорив із Адамом, той, замість каяття, спробував перекласти свою вину на Бога й на змія (Бут. 3:12-13).

«...Немає нічого нового під сонцем» (Еккл. 1:9). Нинішній час. Україна. Неправда, що жила в серцях і розумах сотень тисяч українців, особливо в східних регіонах, вирвалася назовні, роблячи ставку на людський егоїзм, і породила сепаратизм у найбільш перекрученій і виродливій формі — у ненависті людини до людини, що призвело до братовбивчої війни. І, подібно занепадому ангелові та першій людині, частина українців, піддавшись звабним пропозиціям покращити своє фінансове й матеріальне становище за рахунок інших і, найголовніше, знайти хоч ілюзорну, але незалежність, пред'явила іншій частині України претензії й обвинуватила її, подібно до Адама. Проголошення так званих республік (ДНР і ЛНР) — це злочин: крадіж¹ територій і матеріальних цінностей суспільства, а головне — викрадення людей, як у прямому, так і в переносному значенні. На підтвердження — біблійний приклад: привласнення (крадіж) Своєю плоду дерева пізнання добра і зла (Бут 3:6). Саме так сміливо можна назвати вчинок Єви, оскільки на плоди дерева пізнання добра і зла Бог наклав заборону, і зірвані Своєю плоди через цю заборону були для неї чужим майном.

Наступним кроком сепаратизму є убивство, і він не забарився: Каїн убиває Авеля (Бут. 4:1-8). Повстання духу людини і її претензії на винятковість рано чи пізно призводили й призводять до бажання володіти чужим майном і панувати над чужим життям, при цьому навіть шляхом застосування фізичної сили або й повного його знищення.

Таким чином, сепаратизм, що паразитує на прагненні людського духу до винятковості, — це, по-перше, злочин, як

стосовно людини чи суспільства, так і проти Бога; по-друге: це гріх, оскільки відбувається пряме або опосередковане порушення Божих норм і постанов як на землі, так і в Усесвіті. А людина, незалежно від віку, статі, соціального становища, національності тощо, навіть якщо вона тільки симпатизує сепаратизму, по-перше: є злочинцем, по-друге — грішником. А «...заплата за гріх — смерть...» (Рим. 6:23).

У Всесвіті не існує причин, які можуть виправдати сепаратизм або якимось пом'якшити покарання. Відповідно до закону, який Бог дав людині через Мойсея, за крадіж («Не кради!», Вих. 20:15) людина повинна розплатитися сповна (Вих. 22:1-15; Повт. Зак. 5:5-8), і особливо за викрадення людини: «А хто вкраде людину і продасть її, або буде вона знайдена в руках його, той конче буде забитий» (Вих. 21:16).

За вбивство, а заповідь говорить — «Не убий» (Вих. 20:13), покарання — смерть: «Хто вдарить людину, і вона вмере, той конче буде забитий» (Вих. 21:12); «А коли хто буде замишляти на ближнього свого, щоб забити його з хитрістю, візьмеш його від жертівника Мого на смерть» (Вих. 21:14); «А коли будуть битися люди, і вдарять вагітну жінку, і скине вона дитину, а іншого нещастя не станеться, то конче буде покараний, як покладе на нього чоловік тієї жінки, і він дасть за присудом суддів. А якщо станеться нещастя, то даси душу за душу» (Вих. 21:22-23). Порушуючи ці заповіді, які є наслідком невиконання заповіді «Не жадай...» (Вих. 20:17), людина, незалежно від того, якого вона віросповідання: православного, католицького чи протестантського, автоматично стає винною в усьому. «Бо хто всього Закону виконує, а згрішить в одному, той винним у всьому стає» (Як. 2:10).

Таким чином, невиконання людиною Божих заповідей відокремлює її від Бога, а сепаратизм — це відокремлення. Грішник є сепаратист. Людина, що вірить у Ісуса Христа й приймає Його як особистого Спасителя, не може симпатизувати сепаратизму, бути до нього толерантною, байдужою або абстрагованою. Навпаки, вона зобов'язана ненавидіти його прояви в собі й вести з ним боротьбу, насамперед, у собі самій. Однак ненависть не може поширюватися безпосередньо на конкретну людину чи групу людей, одержимих сепаратизмом, тому що й за них умер Христос. Апостол Павло говорить: «Бо ми не маємо боротьби проти крові та тіла, але проти початків, проти влади, проти світоправителів цієї темряви, проти піднебесних духів злоби» (Еф. 6:12).

Перекручування Писання, відхід від істини призводить до сепаратизму в самій церкві. Так, свого часу відбувся розкол у першоапостольській церкві, подальші поділи, утворення різних конфесій, деномінацій. Найстрашнішим і смертельно небезпечним є те, що це призводить до ненависті, яка сіється між людьми. «Поділяй і володарюй!» — девіз сатани. Єдиним виходом, методом, зброєю, способом боротьби із сепаратизмом є повне підпорядкування в любові й довірі Творцеві й дотримання встановлених Ним вічних непорушних законів співіснування Його творива як на небі, так і на землі. 🕊

Юрій Петренко,

м. Щастя Луганської обл.

Переклад з російської **Аркадія Сльози**

¹ Крадіж — таємне привласнення чужого майна. Крадіжка є злочином практично в усіх юрисдикціях. Охоплює зазіхання на будь-яку форму власності.

Умови гарного травлення, або ЩО полюбляє наша травна система

Іжа. Їсти. Смакувати. Куштувати. Ласувати. Які асоціації у вас виникають у зв'язку з цими словами? Хтось уявив морозиво, тістечко, а може, борщ чи вареники, або, можливо, шматок святкового торта чи шашлик. У кожного є свої улюблені страви. А чи замислювалися ви, що полюбляє наша травна система? Чи є те, що вона не любить перетравлювати? А може, їй байдуже, чим ми її годуємо? Запрошую вас з'ясувати ці питання.

Думаю, що ні для кого не секрет, що Бог створив наше тіло так, що воно будується з тих речовин, які ми їмо. Чим повноцінніший наш раціон і чим краще перетравлюється їжа, тим краще всьому нашому тілу, тим здоровішим воно буде. Нагадаю також, що від цих самих факторів значною мірою залежить і наше духовне та емоційне здоров'я, адже вони нероздільні зі здоров'ям фізичним.

Кілька слів потрібно сказати про будову травного тракту. Розпочинається він із ротової порожнини. Саме тут, за участі зубів і язика, відбувається подрібнення їжі, змочування й початкова обробка ферментами слинних залоз, основний із яких — амілаза, що відповідає за початкове розщеплення вуглеводів. Завдяки смаковим рецепторам ротової порожнини, а також нюху, ми можемо насолоджуватися різноманітними смаків і запахів їжі — отримувати задоволення від неї. Пережована їжа потрапляє в транспортні трубки — глотку, а далі в стравохід, що переходить у шлунок. Шлунок — це м'язовий мішок, ємністю близько 1,5–2 л. У ньому їжа перетирається й просочується шлунковим соком. На це витрачається від 4 до 20 годин, залежно від складу їжі. Чим більше в ній жиру, білка й води, тим довше триватиме травлення в шлунку. Основними складовими шлункового соку є соляна кислота, що відповідає за переварювання білків, активацію ферментів підшлункової залози в кишківнику, а також здійснення бактерицидного ефекту. Також у шлунковому соці є травні ферменти й захисний слиз, що запобігає перетравленню власної стінки шлунку.

Наступний відділ шлунково-кишкового тракту (ШКТ) — тонкий кишківник, який умовно ділять на дванадцятипалу,

порожнисту та клубову кишки. Саме тут відбувається основне розщеплення їжі до найдрібніших її частинок. Вуглеводи розщеплюються до глюкози, білки — до амінокислот, а жири — до жирних кислот. Це відбувається за рахунок ферментів підшлункової залози та складових жовчі, яку виробляє печінка. Ці найдрібніші часточки проникають через стінки кишківника в кров і забезпечують потреби нашого організму.

У товстому кишківнику відбувається всмоктування води та мінеральних речовин, обробка решток їжі бактеріями, а також формування калових мас. Мікроорганізми товстого кишківника виконують низку корисних для нас функцій. Саме вони на 60 % забезпечують повноцінну роботу імунної системи, вони продукують речовини, які беруть участь в обміні речовин. Порушення складу мікрофлори кишківника (дисбіоз або дисбактеріоз) призводить до погіршення всмоктування корисних речовин, а також сприяє проникненню через стінки кишківника шкідливих для нас речовин і виникненню алергічних реакцій, а також погіршує роботу імунної системи.

Отож, що полюбляє наша травна система, а чого вона не любить?

1. Їй подобається гарно пережована їжа. Оптимальне травлення починається з гарного жування. Якщо ви з'їли комплексний обід за 10–15 хвилин, можете бути впевнені, що пережували ви його погано. Перед тим як ковтнути, упевніться, що їжа стала однорідною, без шматочків. Скільки разів треба «жувнути», щоб цього досягти? Кому як, залежно від того, скільки у вас зубів. Відсутність навіть одного жувального зуба значно погіршує пережовування. Вам потрібно пожувати їжу так, аби вона стала кашкоподібною. Навіщо це робити? По-перше, чим краще ви пожуете, тим легше буде перетерти їжу шлунку й тим менше часу піде на перетравлення в ньому. Погано пожована їжа довго затримується в шлунку, що може призвести з часом до розладів його роботи: гастриту, зниження кислотності шлункового соку та порушення вироблення його ферментів. По-друге, їжа ретельно змішається зі слиною й травлення вуглеводів розпочнеться вже в роті, що полегшить завдання ферментів підшлункової залози.

Щоб якісно пожувати комплексний обід потрібно 30–40 хвилин — розраховуйте свій час. Пам'ятайте, що зуби дані нам Богом для пережовування їжі — первинної механічної обробки їжі, ніде в інших частинах ШКТ їх немає.

2. ШКТ полюбляє тверду й не надто рідку їжу. Чим менше рідини у вашій їжі, тим швидше почнеться процес травлення і тим ефективніше буде її розщеплення. Докладаючи зусилля для жування такої їжі, ви ще й проводите профілактику захворювання зубів, адже стимулюєте циркуляцію внутрішньозубної рідини, що живить їх і підтримує їхню здатність захищатися від агресивного впливу мікроорганізмів та кислих компонентів їжі. Воду рекомендують пити лише через 2 години після їжі й за 30 хв. до наступного прийому їжі. Так, саме воду, а не інші напої. Каву, чай варто взагалі виключити зі свого раціону. Якщо ваша вечеря складається з булочок і ви хочете випити півсклянки компоту чи соку до неї — будь ласка, але не більше. Супи мають бути більше схожі на рагу, а в рідкі каші добре додавати горіхи, насіння, аби примусити себе пожувати її, а не проковтнути без жування.

3. Тепла їжа більш подобається ШКТ, аніж гаряча чи холодна. Адже гаряча їжа обпікає слизову й підтримує в ній хронічний запальний процес, що може з часом призвести навіть до онкологічних захворювань. Крім того, оптимальне травлення може початися, коли вміст шлунку має температуру близько 38 °C. Якщо ви з'їли щось гаряче або холодне, у шлунку його доведеться або охолодити, або нагріти до такої температури, а на це потрібні енергія й час. За період, поки шлунок буде цим займатися, вашу їжу почнуть активно «пережовувати» мікроби, які ви з'їли разом зі стравами, почнуться процеси бродіння й гниття і, як наслідок, — відрижки та здуття. Як перевірити, чи комфортна температура їжі? Що, з термометром за стіл сідати? Звичайно, ні. Якщо в роті їжа не пече, не холодить, то можна сказати, що й у шлунку буде комфортна для травлення температура.

4. Не змішуйте більше 3–4 страв за один прийом їжі. А для людей малорухомих не варто змішувати більше

2–3 страв. Чим простіша їжа, чим менше інгредієнтів у стравах, тим комфортніше і тим ефективніше відбуватиметься процес травлення. Часто в багатокомпонентних стравах інгредієнти погано суміщаються один з одним у процесі травлення і провокують явище бродіння, що призводить до здуття та діареї, а отже, корисні речовини з їжі перетворюються на шкідливі, або просто транзитом пройдуть через травну систему й ви їх утратите.

Особливо шкідливо суміщати:

- молоко, цукор і яйця;
- овочі і фрукти в сирому вигляді;
- овочі й десерти.

5. ШКТ подобається помірність їжі. Не їжте більше 700 г за один прийом. Якщо ви відчули, що вже повністю наїлися й більше нічого просто не може поміститися в шлунок — це означає, що ви переїли. Уставати з-за столу потрібно тоді, коли ви відчуваєте, що ще щось можна було би з'їсти. Переїдання призводить до сповільнення травлення, до виснаження травних залоз і, врешті, — до інтоксикації й розвитку захворювань травної системи. Мудрий Соломон казав: «Щасливий ти, краю, коли син шляхетних у тебе царем, а владики твої своєчасно їдять, як ті мужі, а не як п'яниці!» (Еккл. 10:17). За умови переїдання більша частина крові концентрується в судинах травної системи, обділяючи мозок і м'язи. Після такого прийому їжі хочеться спати й зовсім не хочеться працювати чи активно думати й приймати важливі рішення. Токсичні речовини від процесів бродіння й гниття потрапляють у кров у такій кількості, що не встигають нейтралізуватися печінкою, проникають у найвіддаленіші частини організму, отруюючи нас і спричиняючи розвиток хвороб.

6. Травній системі подобається чіткий режим харчування. Травна система в нормі працює циклічно: робота, відпочинок, відновлення й підготовка до подальшої роботи, робота. Аби травна система встигла ретельно переробити те, що ми з'їли, і мала можливість відновитися й відпочити, нам необхідно їсти не раніше, ніж через 4,5–5 годин після попереднього

повноцінного прийому їжі. Сніданок і обід мають бути найбільш насиченими, а вечеря може складати до 10 % від загального денного раціону. Вона може включати овочевий салат, або фрукти з хлібом, або овочевий чи круп'яний суп на воді. Людям після 40 років можна взагалі відмовитися від вечері, адже обмін речовин із віком сповільнюється і ми стаємо схильними до набирання надлишкової ваги. Високобілкові та жирні продукти не варто вживати на вечір — вони тяжкі для травлення.

7. Не перекушуйте. У разі, якщо ми з'їли або випили щось між основними прийомами їжі (сніданок, обід, вечеря), процес травлення сповільнюється. Якщо ж це звично для нас, постійно щось під'їдати, то може статися так, що рештки сніданку лишаються в шлунку аж до вечора. Звичайно, це створює передумови для процесів бродіння та гниття. Крім того, травна система не має можливості відпочивати й відновлюватися, що виснажує її й сприяє розвитку захворювань. Варто відзначити, що ті смачненькі речі, якими ми полюбаємо перекушувати, як правило, висококалорійні, а отже, сприятимуть набиранию надлишкової ваги. Приміром, шматок торта може містити 500–600 калорій. Цієї енергії достатньо, щоб пробігти 6–7 км, або накопичити в тілі 100 г жиру. Звичайно, ніхто себе не мордує бігом після торта, ну, хіба що, ми біжимо до холодильника за наступним шматком.

8. Рухайтесь після їжі. Помірна фізична активність після їжі сприяє її кращому перетравленню. Покращується перистальтика ШКТ, а також виділення травних соків. Крім того, якщо ви прогуляєтесь після обіду, то вдихнете більше свіжого повітря, а отже, більше кисню потрапить у ваш організм, що сприятиме кращому згоранню глюкози й утворенню енергії для життєдіяльності. Якщо ж ми лягаємо після прийому їжі, та ще й раптом удасться заснути, травлення значно сповільнюється. Окрім цього, вміст шлунка, що встиг уже змішатися з соляною кислотою, може затікати в стравохід і обпалювати його слизову — з'являється печія, що може призвести до розвитку

запалення — рефлекс езофагіту. Однак не варто одразу після їжі, як і перед самою їжею, планувати інтенсивне фізичне навантаження, адже це також сповільнює травлення. До їжі варто відпочити хоча б 15–30 хвилин, а розпочинати інтенсивну роботу слід хоча б через годину.

9. Її не подобається, коли її дратують. Варто вилучити з раціону оцет і гострі спеції, адже вони подразнюють слизову й збуджують нервову систему.

10. Бадьорий, радісний дух сприяє кращому травленню. Нервова і травна системи дуже тісно співпрацюють. У разі, якщо ви переживаєте стрес, відбувається спазм судин, сповільнення виділення травних соків і перистальтики. Отож, усе, що ви з'їсте на цьому тлі, буде перетравлюватися повільно і з низькою ефективністю. Під час їжі не варто слухати гучну музику, з'ясовувати стосунки, створювати будь-який шум на кухні, дивитись телепередачі, адже все це також створює стресову ситуацію в організмі. Якщо ви схвилювані, краще пропустіть прийом їжі, попийте теплої води — користі буде більше.

Пам'ятайте, що ми створені для того, щоб прославляти Бога. І все, що складає наше буття, має слугувати цій меті, і навіть наші звички в їжі. «Тож, коли ви їсте, чи коли ви п'єте, або коли інше що робите, усе на Божу славу робіть!» (1 Кор. 10:31). Бог створив нас і вклав у наше функціонування певні закони для підтримки нашої здорової життєдіяльності. Дотримуючись цих законів, ми можемо розраховувати на здорове довголіття. Покірність Божим законам фізіології — це прояв нашої покорі Богові й вияв піклування про наше тіло — храм Святого Духа, який є джерелом усілякого доброго починання в нас.

Бажаю вам яasnих Божих благословень і здорового довголіття! 🙏

**Тетяна
Остапенко,**
лікар загальної
практики,
лікар пансіонату
«Наш Дім»

Контактна інформація:
Пансіонат «Наш Дім»
с. Нові Обіходи, Немирівський р-н,
Вінницька обл., 22856
+380433141525; +380936395979;
+380679462013; +380660411494
www.ourhome.vin.ua
ourhome@online.ua

Господні дари

Розповідь про те, що Бог зробив у моєму житті, розділю на дві частини. У першій розповім, як Христос відкрився мені, — і умовно цю частину назву: відродження. А в другій коротко, наскільки можливо, розповім, як Христос навчив мене й мою сім'ю служити Йому, — цю частину назву: посвята.

ВІДРОДЖЕННЯ

Я увірувала на межі епох, у 2000-му році. У нашому місті, у Будинку культури, у переддень Свята Воскресіння проходив показ фільму «Ісус» (за Євангелієм від Луки). Мої батьки погодилися посидіти з нашою маленькою донечкою Софією, і ми з чоловіком відправилися в кінотеатр. Було продемонстровано вже майже половину фільму, на великому екрані показували епізод, у якому Ісус Христос проповідував народу й учням. Звучали знамениті слова з Нагірної проповіді: «Блаженні убогі, Царство Боже-бо ваше. Блаженні голодні тепер, бо ви нагодовані будете. Блаженні засмучені зараз, бо втішитесь ви...» В одну мить у моїй голові, як кадри з кінофільму, пробігло все моє життя. Тут хочу зробити невеличкий відступ, для того щоб описати деякі факти з моєї біографії.

Незадовго до увірування я вивчала езотеричні науки. Прочитала багатотомники М. Реріха й О. Блаватської... Якщо вам ці прізвища не вельми знайомі, то це тільки на краще. Це, на жаль, псевдовчені, у багатьох країнах їх уважають стовпами окультизму. Езотерика — це окультизна наука про приховану містичну сутність об'єктів світу. Щоб було зрозуміліше: будь-який хоча б трішки освічений екстрасенс повинен вивчити основи цієї науки. І так трапилося, що мама мого чоловіка саме й була освіченим і знаменитим екстрасенсом у нашому місті. Звичайно ж, мій інтерес до екстрасенсорики вона тільки підтримувала. Але повернімося до Нагірної проповіді.

Сидячи тоді в залі й прислухаючись до слів Христа, я раптом, якимось надприродним чином, зрозуміла, що Бог, який створив Усесвіт, — це саме Ісус Христос. Не Абстрактний Містичний Розум, не Кришна, не Будда, не Аллах, а саме Христос! Я зрозуміла, що езотерика, яка поєднала в собі елементи багатьох релігій світу й намагалася пояснити походження Всесвіту й дати людині надприродну силу, — це тільки підробка під справді спасаюче вчення Ісуса Христа.

Зараз, згадуючи той час, я добре розумію, що це одкровення я одержала від Самого Бога. До цього моменту ніхто не міг мене переконати, хоча багато хто вже свідчив мені про Христа. А тоді сталося чудо, і Бог із ласки Своєї відкрив мій розум і очистив моє серце. Я зрозуміла, що Христос і Його правда дуже дорогі мені, що я ненавиджу неправду. Так відбулося моє відродження. Я серцем побачила Бога!

ПОСВЯТА

Минуло кілька років. За цей час увірувала й прийняла хрещення моя свекруха, на щастя, і їй Бог відкрив істину й звільнив від окультичного впливу. Потім разом в один рік завіт з Господом заключили моя мама, мій чоловік і я. Ми всі були щасливі. Здавалося, що життя з Богом — це легка й приємна подорож до раю... На мені були рожеві окуляри, але невдовзі довелося їх зняти.

...Почну здалека — у нас із чоловіком була мрія, одна на двох: ми хотіли створити сім'ю не у звичному для колишньої радянської людини розумінні: «Мама, тато, я — дружна сім'я!», тобто сім'я з однією єдиною, а значить розпещеною надмірною увагою дитиною. Але ми хотіли створити сім'ю в біблійному значенні: «сім — я». Це вже не одна й не двоє дітей, а... але кому як дасть Бог. Принаймні, добре, коли в християнській сім'ї багато дітей. Сказано — зроблено... Незабаром ми довідалися, що чекаємо на третю дитину. Якими героями ми собі тоді здавалися! Думали, що з легкістю впораємося. Які ми були наївні! Адже нам ще тільки належало навчитися долати труднощі. Третя дитина, дівчинка, почала хворіти з народження. Ми назвали її Емілія, що в перекладі означає «Бог із нами». Емілія вмирала й воскресла кілька разів. Вона тричі вчилася ходити, так і не змогла навчитися говорити. Але ми знаємо, що наш вірний Господь і Спаситель завжди з нею і з нами. Бог був із нами в лікарняних палатах і в реанімаціях, під час її коми й летаргічного сну, у судах і смертельних діагнозах... Що було

найважчим у той період? Це прийняти таку долю дитини як Божу волю. Як наслідок, від хвороб мозку в неї розвинувся аутизм — психічний і розумовий розлад особистості. Тому так важко було прийняти таку дитину як дарунок від Бога. «Який же це подарунок?!» — хотілося крикнути в небо. Але небо відповідало рядками з Писання: «Діти — спадщина Господня, плід утроби — нагорода!» Усі діти...

Згодом ми усвідомили, що як у вогні загартовують сталь, так Бог у стражданнях формував у нас християнський характер. Божий слуга повинен уміти терпляче долати труднощі, бути витривалим, але при цьому чуйним і уважним. Можливо, зараз комусь із вас Бог послав близьку людину, яку нелегко прийняти як подарунок. Важкого підлітка чи неслухняного, гіперактивного малюка. Питущо-го чоловіка чи невіруючих, старіючих, прикутих до постелі батьків... Дозвольте Богові загартовувати ваш характер. Він не хоче мучити нас. Він чекає, коли ми, нарешті, погодимося очищати серце. Страждання короточасні, рано чи пізно вони минуться. І якщо ми пройдемо цей важкий шлях, навіть якщо він проходить «долиною смертної темряви», то Бог обов'язково відкриє нам «джерела благословення». Нагорода, що чекає попереду, варта будь-яких випробувань.

Незважаючи ні на що, ми хотіли служити Богові всією сім'єю. Через те що ми стільки часу змушені були проводити в лікарнях, ми навчилися цінувати час. Ми часто стикалися із втратами й горем, і Бог робив наші серця чуйними до чужих бід і переживань. Мій чоловік став місіонером, а я вела служіння прославлення в церкві. Ми організовували й вели групи з вивчення Біблії. Бог розширював межі нашого служіння, хоча в нас на руках і була слабка, хвора дитина. «Сила Моя здійснюється в немочі», — говорить Господь. Це наш шлях до посвяти, можливо, у вас він інший, але мета одна — залишатися вірними Богові.

Минав час, і наша сім'я зростала, Бог продовжував дарувати нам дітей. Зараз їх у нас п'ятеро. До того ж, наша старша дочка вийшла заміж, і в нас з'явився син — зять, і вони недавно подарували нам онучку. Мрія збулася — дітей у нас семеро, і, сподіваюся, це не межа. Усі наші діти присвячені Богові, вони в домі Божому.

Мені хочеться закінчити своє свідчення, поставивши акцент на тому, що наші діти повинні бути присвячені Богові. Не думайте, що це відбудеться саме собою. Ніхто не залишає дарунок, скарб без нагляду. Ми ж часто своїх дітей довіряємо чужому, сторонньому вихованню. Не віддавайте дітей вулиці й світові. Допоможіть їм знайти заняття й друзів у церкві. Бережіть їх від зла, звершуйте за них молитви й формуєте в них світогляд з усією відповідальністю перед Богом. Прийде час і наші діти переживуть чудо духовного відродження. Особиста посвята неможлива без народження згори. Так само як Анна віддала свого першого сина Самуїла на служіння Богові й щороку сама шила йому священницький одяг, тим самим підтверджуючи своє рішення, так і ми повинні привести своїх дітей у дім Божий, допомогти їм відродитися, вибрати служіння й допомагати старанно виконувати його. І головне — самим бути гідним прикладом для своїх дітей. Так, щоб ми змогли повторити за пророком Ісаєю: «Ось я та ті діти, що дав мені Господь» (Іс. 8:18). 🙏

Оксана Попеску,
вихователь дошкільного навчального
закладу № 4 «Казка», м. Южне Одеської обл.
Переклад з російської **Надії Долі**

БОГ УСІХ НАС ЛЮБИТЬ

сл. і муз. Анжели Чудовець

Voice

F C C

Бог у - сіх нас лю - бить: со - неч - ком го - лу - бить, ла - гід - ним про -

6 F F C

мін - ням зіг - рі - ва - є нас. Про у - сіх Він дба - є: до - щик по - си -

12 C F

ла - є, щед - ро на - пу - ва - є зем - лю пов - сяк - час. Бог мс -

17 B F C7 F B

то - чок ко - льо - ро - вий з не - ба - до зем - лі про - клав і чу - до - вий цей міс -

22 F C7 ГІЛ. F B F C7

то - чок Він ве - сел - ко - ю наз - вав, щоб на сон - ці вигра - ва - ли ди - во - виж - ні ко - льо -

28 F B F C7 F

ри і ус - міш - ки да - ру - ва - ли для ма - ло - ї діт - во - ри.

Бог усіх нас любить, сонечком голубить,
Лагідним промінням зігріває нас.
Про усіх Він дбає, дощик посилає,
Щедро напуває землю повсякчас.

Бог місточок кольоровий з неба до землі проклав,
І чудовий цей місточок Він веселкою назвав,
Щоб на сонці вигравали дивовижні кольори
І усмішки дарували для малої дітвори.

СВІТ ДОВКОЛА НАС

сл. і муз. Анжели Чудовець

G C

1. Світ - дов - ко - ла нас та - кий чу - до - вий: різ - но - різ - но - різ - но ко -

4 H Em

льо - ро вий! Лю - бе со - неч - ко вго - рі смі - єть - ся,

7 C D G

жов - тим до - ци - ком про - мін - ня лє - ться.

1. Світ довкола нас такий чудовий:
Різно-різно-різнокольоровий!
Любе сонечко вгорі сміється,
Жовтим дощиком проміння летіє.

2. І кульбабка також жовтим квітне,
Небо в ясний день таке блакитне,
А по небу плінуть хмарки білі,
Червоніють вишеньки на гіллі.

3. Море синє, а трава — зелена,
Золоте волоссячко у мене,
Карі очки та рожеві щічки
На усміхненні і милім личку.

4. Бог створив цей світ таким чудовим:
Різно-різно-різнокольоровим!
Бог такі чудові фарби має,
Що на увесь світ їх вистачає.

Піаніно

Ці звуки з'явилися нещодавно. Надокучливі, одноманітні, вони втомлювали й дратували Славків слух. Почуті звідкілясь згори, чи то з квартири праворуч, чи то ліворуч, повторювані «до-ре-мі-фа...» явно вказували на те, що той, хто грає на піаніно, робить свої перші кроки в цій нелегкій справі. Але Славкові було зовсім нецікаво, хто там учиться музикувати. Його турбувало лише одне: коли ж це все нарешті закінчиться?

Приходячи після школи, він зазвичай закидав наплічник із підручниками подалі від очей і сідав за комп, що з'явився в його житті на п'ятий день народження й відтоді став його найкращим другом. З ним Славко проводив більшу частину свого вільного часу, забуваючи на деякий час про надокучливі уроки, шкільне життя й навіть рідню. Рідні було небагато: мама, яку зі слів бабусі «з'їла» робота, і, власне, сама бабуся, яка «з'їдала» маму за те, що вона дозволила роботі її «з'їсти». Щоб не чути безкінечних суперечок між ними, і до того ж занудливих нотацій на його адресу, Славко підключав навушники до компу й занурювався у світ стрибавих чоловічків і шалених гонок. Так було, допоки в сусідів не з'явилося ВОНО. Піаніно.

Звуки піаніно буквально вривались крізь навушники, ніби жадали прорватися крізь безліч перешкод до Славкових вух. Це було дивно. Бо ж може він не чути криків знадвору, звуку телевізора, що постійно працює в бабусиній кімнаті, а цих звуків просто не може не чути? Славко дивувався, злився, стукав по батареї і навіть шваброю по

стелі, але грати не переставали, хіба що на декілька секунд. Потім знову «до-ре-мі-фа... сі-ля-соль...»

У домі обурювався лише Славко. Бабусі музика подобалася. «Ах, живий інструмент, — повторювала вона, — краще, ніж брязкання на якійсь там електроніці!» А мама музики не чула. Вона була в цей час на роботі.

На третій день Славко не витримав.

Піднімаючись поверхом вище, він на ходу розробляв свій план. Спочатку, думав він, треба повідомити, що живе знизу, а потім нагадати цим негідникам, що в будинку вони не одні, нехай і про інших подумають. Правда, Славко не знав, хто йому відчинить двері. І взагалі, він не знав, хто це там грає з ранку до вечора. Уявляв худого блілого хлопчика з тонкими руками, чи дівча з противними рудими кісками й зарозумілим поглядом. Славко ще більше набрався рішучості. Він підійшов до дверей із номером 46, звідки долинали знайомі звуки піаніно, і натиснув на кнопку дзвінка.

Двері відчинила невисока темноволоса жінка в довгому квітчастому фартусі.

— Добридень, — сказав Славко.

— Добридень, — здивовано відповіла вона.

— Я ваш сусід знизу. Я просто хотів сказати, що мені заважає ваше піаніно. Нам усім воно дуже набридло: і мамі, і бабусі, — несподівано для себе прибрехав він.

Жінка розгублено витирала руки об фартух.

— Пробач, будь ласка... Це Іринка грає — вона тільки вчиться. Ось і доводиться їй повторювати одне й те ж... — вона збентежено всміхнулася, — я й сама часом, буває, трохи від цього втомлююсь. А тебе як звати?

— Славко.

— А я Віра Василівна, — усе ще збентежено промовила жінка й прочинила ширше двері перед ним, — ти заходь, заходь, з Іринкою познайомишся.

Славко заходити не збирався. Але було в цій жінці щось таке тепле й турботливе, що змусило його переступити поріг.

У передпокої, розшнуровуючи черевики, він уже пошкодував, що зайшов. Але, може, все-таки вдасться домовитися з цією «Іринкою».

Віра Василівна провела його у велику вітальню. І там Славко побачив те, що ніяк не очікував побачити. Біля горезвісного піаніно в інвалідному візку сиділа худорлява дівчинка приблизно його віку: років одинадцяти чи дванадцяти. Волосся в неї зовсім не було рудим, і погляд її був не гордовитим, а сумним.

— Іринко, це Славко. Наш сусід знизу. Прийшов познайомитися з нами.

— Привіт.

— П..привіт... — промимрив Славко.

— Ну, ви тут знайомтеся, спілкуйтеся, а я чай зроблю, — сказала Віра Василівна й завапилася на кухню.

Славко не знав, про що говорити. І над усе йому хотілося скоріше піти. Але Іра в очікуванні дивилася на нього, помітно радіючи можливості поспілкуватися з кимось із однолітків.

— У якому класі ти вчишся? — нарешті запитала вона, усе ще всміхаючись. Славко помітив, що очі в Іри ясні, сірого кольору, а усмішка щира й привітна.

— Я в шостому. А ти?..

— А я в п'ятому, хоча маю бути в шостому. Але я довго хворіла... Ну, це довга історія. До мене приходять учителі додому, — зітхнула Іра.

Він намагався не дивитись на інвалідний візок, але очі не слухались його. Видно, Іра здогадувалась про це.

— У мене відмовили ноги, після аварії... А мої батьки... вони... — несподівано усмішка зникла з її обличчя, і вона насилу промовила: — Вони загинули в тій аварії.

Серце Славка закалаталося. Що відповісти дівчинці? Що говорять у таких випадках? Славко знав багато чого, неодноразово він сам вирішував різні комп'ютерні проблеми, але як утішити людину, з якою трапилася біда, він не знав. Він пошкодував, що ніколи не шукав подібну інформацію в інтернеті.

— Ось так... — продовжувала Іра схвильовано, — моїм опікуном стала Віра Василівна. Вона добра, і дуже добре до мене ставиться. Та я ніколи не забуду тата й маму. Вони були найкращими у світі. Я навіть склала пісню про них і хочу навчитися грати на піаніно, щоб заспівати цю пісню, тому що я їх дуже любила й люблю...

Іра не витримала й заплакала.

Славко засовався на стільчику, шукаючи хоч якісь слова. На щастя, до кімнати зайшла Віра Василівна з підносом у руках. Побачивши заплакану Іру, вона поспіхом поставила піднос із чашками на стіл, підійшла й обійняла дівчинку:

— Ну, сонечко... Ну чого ж ти. Усе буде добре, усе буде добре, — Віра Василівна сама ледь стримувала сльози.

— Я піду? У мене ще справи вдома... — нерішуче спитав Славко.

Іра витерла рукавом очі й, відвернувши обличчя від Славка, відповіла:

— Не йди. Ти ж тільки прийшов.

— Славо, ходи до столу, — полегшено зітхнувши, сказала Віра Василівна, — зараз питимемо чай.

— Гаразд, тільки ненадовго.

Вони пили чай і говорили про багато чого: про незвичайно теплу осінню погоду, про школу, про Славкове захоплення комп'ютерами. Про аварію й батьків Іри більше не згадували. Славко зрозумів одне: дівчинка зі своїми батьками нещодавно потрапила в аварію, і вижила тільки вона, залишившись калікою. Тепер вона під опікою Віри Василівни й живе поверхом вище, прямо над ним.

Ідучи, Славко подякував за чай та спілкування. І ні слова про піаніно.

— Приходь ще, будемо раді, — на прощання сказала Віра Василівна й глянула на Іру. Дівчинка тихо додала:

— Звичайно, заходь.

Вечір, що добігав кінця, Славко провів у тиші. Звуків піаніно не було чути, але він чомусь не відчув від цього радості.

А весь наступний день він думав про дівчинку-сироту. Уявляв її знову і знову, як вона сидить в інвалідному візку за піаніно, тендітну, сором'язливу й сумну...

«Ну й дарма я злився! — думав він, ідучи зі школи додому, — може, і правда: для Іри піаніно — це якраз те, що допомагає не впадати у відчай. Музика — велика сила, і навіть, говорять, є цілющі мелодії, здатні вилікувати людину... Нехай скоріше навчиться грати й заспіває свою пісню про тата й маму!»

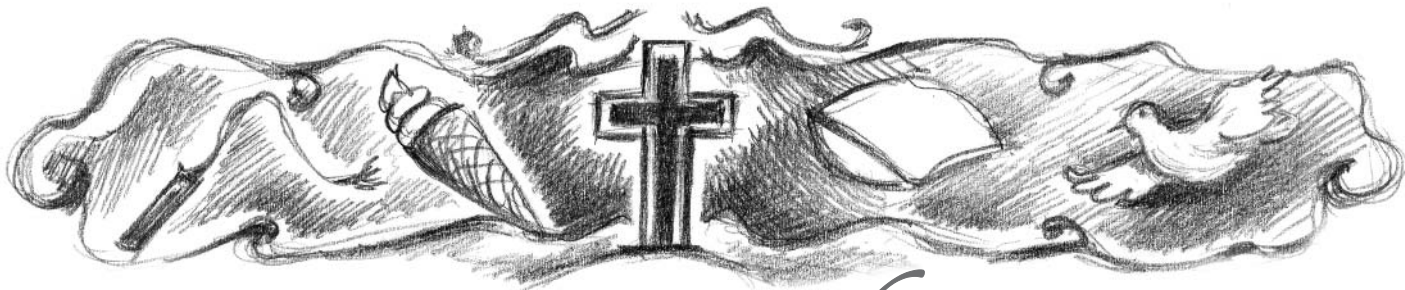
Славко зупинився біля книжкового магазину. Неочікувана ідея промайнула в голові. Він рішуче зайшов у магазин і довго вибирав найкращий, найгарніший, на його думку, нотний зошит. А потім побіг додому, щоб скоріше піднятися на поверх вище й подзвонити в квартиру номер 46... 📞

Ольга Казьміна(Новікова)

Переклад з російської **Олени Шельвицької**
Малюнки **Наталії Рябушко**

Син Мій улюблений...

Сашко прийшов на черговий урок християнської етики. Сьогодні, як і завжди, на нього чекає вчитель, якісь там сюжети з Біблії, можливо, виготовлення наочності... Нудно. Добре, хоч двійок не ставлять. І чого це мамі заманулося його на ці уроки записати? Краще б на гурток малювання ходив.

Хлопчик присів біля вікна в коридорі й уявив собі морозиво в ріжку. Тато купував таке після богослужіння. Заради цього морозива Сашко терпів цілих дві години, навіть підспівував хористам. От би й зараз такого морозива... У голові залунала мелодія, яку часто наспівувала мама. Це був приспів до одного християнського гімну: «Все Тобі даю, все Тобі даю, все для Тебе, мій Ісусе, нині віддаю!» От-от, комусь усе, а мені? Хоч би морозива! А мама таки може все віддати.

Тут уява Сашка запрацювала на повну. Ось мама виносить на двір подушки, ковдри, стільці й усе це старанно складає в мікроавтобус із написом «Тобі». Стало смішно. Тоді Сашко й вирішив, що уявлятиме все, що почує чи побачить сьогодні, саме так — із мамою чи татом у головних ролях.

Розпочався урок. Вчитель розповідав про те, як Ісус Христос приймав хрещення. І от уява хлопчика почала малювати картину: стоїть мама, тато й багато знайомих на березі їхньої річки. Дядечко в шкурах говорить якісь там слова, а всі просто стоять. Сашко уявив, що б робив він — ну звісно, ловив би рибу.

О, наближається та частина, де має злинути голуб. Хлопчина уявив тисячі голубів, які сідають на кожну людину. І раптом, ніби вперше, Сашко почув святі слова: «Це Син Мій улюблений, якого Я вподобав».

Одразу вся уява відключилася. Чомусь стало ніяково. Сашко підняв руку, відпросився й вийшов із класу. Оскільки урок був останній, хлопчина неквапом рушив додому. «Та ну його, яка різниця, — подумав він, — усе одно це було сказано тільки Ісусові. Мені Бог ніколи такого не скаже».

Цілий день Сашко бігав у дворі, катався на велосипеді, допомагав Тимкові вигулювати Азора й лише під вечір згадав свої ранкові роздуми. «Добре, що моїх думок не видно. Я можу думати, що хочу. Головне, я все роблю правильно — школа, уроки, а ввечері прочитаю мамі розділ із Біблії... Що я там читав?.. А! Послання до ефесян. Що, коли слухатиму батьків, то буду довго жити. Мама обійме й скаже: «Ти син мій улюблений!» Думки знову обірвалися. «Це вже було. Ну що воно в моїй голові поселилося? Ні, я думатиму про інше!» І, схопивши збірку казок, хлопчик побіг у свою кімнату.

За читанням час пролетів дуже швидко. Через переживання дня голова стала тяжкою, очі почали злипатися. Сашко й не помітив, як заснув. Спочатку снилися килими-літаки, потім скатертина-самобранка, а потім...

Ось він, Сашко, іде вулицею свого міста, довкола люди кудись поспішають, про щось перешіптуються. Сашко знає, що потрібно йти до річки. Там його вже чекають. Крок, ще крок... вода. Сашко заходить у воду. Хто це? Іван Хреститель? Прямує просто до Сашка.

— Ти прийшов охреститися?

— Так. Мені мають сказати: «Ти — син Мій улюблений!»

— Чому ти так думаєш?

— Бо я християнин.

— Ходімо.

Іван узяв Сашка за руку й повів.

— Дивись!

Сашко побачив себе в оточенні воїнів, які готові були бити його страшними палицями з ремнями й кістками на них. Він просто відчув неминучість страждань. Ураз хлопчик побачив постать біля себе.

— Рятуй!

Але постать повернулася і Сашко побачив себе. Крива посмішка, байдужий погляд.

— Ходімо далі.

Хрест. Його, Сашка, ведуть туди, на гору. Жах охопив серце. Сашко розумів, чим усе скінчиться. Та от серед найближчих людей знову постать.

— Допоможи! Це ж я!

Постать повільно пішла геть. Сашко спантеличився.

— Досить! Відпусти мене! Я ж не Ісус!

Приготували цвяхи. Ось скривавлений молот. Он там далі стоїть глечик. Сашко знає, що в ньому оцет і жовч.

— Ти хотів почути голос Батька? Ти маєш бачити те, що бачив Він.

— Я не можу. Мені страшно. Я не хочу на хрест!

— Ходімо.

Ось престол. Біля престолу мама й тато. Ось лежать ті самі подушки й стільці, які уявляв Сашко. Диво. На цих подушках написані знайомі до болю слова: страх, переживання, образи, гнів, сподівання, мрії, наміри, справи... Навіть роздивитися неймовірно важко. Це все батьки віддали Йому... От і Він! У сяючому вбранні на престолі Ісус. І поряд постать. Чомусь із вудочкою в руці, відвернувшись від престолу, стоїть він, Сашко, і просто жує травинку.

— Падай перед Ним! Це ж Бог! Це Син Бога Живого! Ти ж усе знаєш!

Але постать не чує.

— Як ти смієш? Ти ж вважаєш себе християнином!

Сашко закричав. Так голосно він не кричав ніколи. Від того крику стрепенулися ангели, мама, тато, усі, хто були в залі. Лише постать стояла незворушно.

Хлопчик прокинувся від сліз. За вікном було темно. Мокра подушка здалася чимось жакливо неприємним. Сашко сповз на підлогу, став навколішки і тихо прошепотів:

— Ісусе, Ти Син Божий улюблений. Я недостойний навіть уявити себе на Твоєму місці. Але я зрозумів своє місце. Я шануватиму й поважатиму Тебе, усе, що пов'язане з Тобою, із Твою Церквою і Твоїми справами. Ти пробач мені, будь ласка.

Оксана Смірнова
Малюнок Наталії Рябушко

Християнська педагогіка У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Минув перший рік навчання студентів спеціальності «Педагогіка вищої школи» за магістерською програмою нової спеціалізації «Християнська педагогіка у вищій школі» в Державному вищому навчальному закладі «Університет менеджменту освіти» НАПН України (04053, м. Київ, вул. Січових Стрільців, 52а, III корпус).

Університет менеджменту освіти — лідер у навчанні дорослих в Україні, один із найстаріших навчальних закладів післядипломної педагогічної освіти: Державний вищий навчальний заклад IV рівня акредитації, наділений функціями Всеукраїнського навчального і науково-методичного центру галузі післядипломної педагогічної освіти. Офіційний сайт університету: umo.edu.ua.

60 майбутніх магістрів із християнської педагогіки у вищій школі розцінюють цей рік навчання як дуже плідний і благословенний час. Слухання лекцій із базових і спеціальних дисциплін у викладі досвідчених педагогів-практиків і виконання творчих робіт — це лише частина програми. Навчання в магістратурі передбачає співпрацю з іншими навчальними закладами й громадськими організаціями шляхом підготовки й проведення низки заходів. Саме інтелектуальне й духовне збагачення через спілкування з колегами, обмін досвідом та ідеями на зустрічах найрізноманітніших рівнів і форматів і є «родзинкою» навчального процесу в університеті.

Ось лише кілька прикладів:

- Міжнародний тренінг-семінар «Виховання характеру» (Київ, 7-8 жовтня 2015 р.).
- Всеукраїнський науково-методичний семінар «Питання підготовки, перепідготовки та вдосконалення викладачів предметів духовно-морального спрямування» (Львів, 16 жовтня 2015 р.).
- IX Міжнародна науково-практична конференція «Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології» (Київ — Кам'янець-Подільський, 21-23 жовтня 2015 р.).
- II Міжнародна науково-практична конференція «Когнітивні та емоційно-поведінкові фактори повноцінного функціонування людини: культурно-історичний підхід» (Харків, 23-24 жовтня 2015 р.).
- Всеукраїнський науково-методичний семінар (Южне, Одеська обл., 3-4 листопада 2015 р.).
- III Міжнародна науково-практична конференція «Міжнародна співпраця державних і громадських організацій: досвід, реалії, перспективи» (Київ, 10 листопада 2015 р.).
- Засідання Громадської ради з питань співпраці з Церквами та релігійними організаціями при Міністерстві освіти і науки України (Київ, 16 грудня 2015 р.).

- Всеукраїнський круглий стіл «Освіта і наука: формування особистості на основі християнських цінностей» (Київ, 22 грудня 2015 р.).
- Студентський науково-методичний семінар «Актуальні проблеми духовно-морального виховання студентської молоді в Україні» (Київ — Буча, 10 лютого 2016 р.).
- Регіональний науково-методичний семінар «Духовно-моральне виховання дошкільників: сучасні реалії і перспективи» (Одеса, 31 березня 2016 р.).
- VI Міжнародна науково-практична конференція «Антикризовий розвиток соціальних та економічних процесів в умовах глобалізації» та круглий стіл майбутніх менеджерів «Духовність і менеджмент: ефективні моделі і актуальні методи стратегії розвитку» (Буча, Київська обл., 20 березня 2016 р.).
- Круглий стіл «Духовно-моральний розвиток особистості в системі неперервної освіти: виклики, загрози, тенденції» (Київ — Буча, 16 травня 2016 р.).
- Студентська науково-практична конференція «Дні науки — 2016: Наука і практика в професійній діяльності фахівців» у межах I Всеукраїнського фестивалю студентських наукових робіт «Молодь науки — 2016: теоретичні та прикладні аспекти наукової діяльності» (Київ, 18 травня 2016 р.).

У магістерській програмі перевага надається практичній підготовці, розвитку загальних та формуванню професійних компетентностей. Особливий акцент робиться на безпосередньому зв'язку між інтелектуальним розвитком та практичним благочестям: дотриманням християнської поведінки викладачів і студентів, правил здорового способу життя та християнських принципів сприймання, формуванням естетичної досконалості й вишуканості.

Зарахування в магістратуру для навчання за спеціальностями «Педагогіка вищої школи. Християнська педагогіка у вищій школі» (магістр-викладач університетів та вищих навчальних закладів) відбувається на основі базової та повної вищої освіти за результатами співбесіди й тестування.

Форма навчання — заочна (1,6 р.).

Є можливість продовження навчання в аспірантурі, докторантурі університету.

Вартість навчання — 8 тис. 100 грн. за рік.

Прийом документів — 25.10.16 — 08.11.16

Співбесіда — 09.11.16 — 15.11.16

Оприлюднення результатів вступу — 17.11.16

Довідки за тел.: +38 067 7976207; +38 063 6312223
(Сіданіч Ірина Леонідівна, керівник магістерської програми) 📞

Біблія про любов до рідного народу і землі

Творчі роботи учасників
IX Всеукраїнської олімпіади
«Юні знавці Біблії — 2016»

Андрій Король

Ганна Бондарчук

Ольга Кирильченко

Доменіка Шушкевич

Маргарита Возінкевич

Марія Скотаренко

Юлія Кусов

Анастасія Гендзерська

Анастасія Деркач

Дарія Лиса

Данило Ващук

Юлія Серпівська

Катерина Рудницька

Софія Костюк

Михайло Чернюк

Максим Андреев

Передплатити часопис «Слово вчителю» на 2017 рік
можна в будь-якому поштовому відділенні України.

Передплатний індекс — 99864

Адреса редакції: а/с 116, м. Рівне, 33028, тел.: +38 0362 637976;

slovo@hopetopeople.org; www.slovovchitelyu.org